

ARBEIDERNES
FAGLIGE LANDSORGANISASJON

PROTOKOLL

OVER

REPRESENTANTSKAPETS FORHANDLINGER

I DAGENE 8.-10. JANUAR 1934

Optat ved
journalist Erling Lian

OSLO 1934
ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

ARBEIDERNES
FAGLIGE LANDSORGANISASJON

PROTOKOLL

OVER

REPRESENTANTSKAPETS
FORHANDLINGER

I DAGENE 8.-10. JANUAR 1934

Optatt ved journalist Erling Lian

OSLO 1934

ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI

Saksregister.

	Side
<i>Møtets åpning</i>	5
Halvard Olsens hilsmningstale	5
<i>Navneoprop</i>	6
<i>Vedtagelse av dags- og forretningsorden</i>	8
<i>Konstituering</i>	9
<i>Beretning for 1932</i>	11
<i>Forslag til ny revisjonsordning i forbundene</i>	11, 18
Rapport fra A. F. L.s faste revisor	14
Kontroll av forbundene for de 10 siste år m. h. t. A. F. L.s refusjoner	16
Sekretariatets forslag	18
Et forslag fra dirigentene	24
Forholdet i Bygningsarbeiderforbundet	24
<i>Regnskap for 1932</i>	25
Revisjonsutvalgets bemerkninger	47
Debatt om voteringsmåten og en protokolltilførsel som blev tatt tilbake	55
<i>Elektrikerforbundets uttreden av A. F. L.</i>	27
Sekretariatets fremstilling og forslag i forbindelse med sammenslutning av N. B. A. F. og N. M. F.	31
<i>Konflikten i «Arbeidet»</i>	37
<i>Fellesoverenskomsten mellem N. K. L. og A. F. L.</i>	41
<i>Organisering av de arbeidsløse</i>	41
<i>Fagorganisasjonen og boikottloven</i>	55
<i>Arbeidervernloven og arbeidstidsspørsmålet</i>	68
<i>Boikott av tyske varer</i>	92
<i>Henvendelse fra Norsk Hotell- og Restdaurantarbeiderforbundet angående skjenkerettighetene</i>	95
<i>Diét og tapt arbeidsfortjeneste</i>	97
<i>Valg av næstformann og kasserer</i>	97
Innstillingen	98
Skriftlig votering	101
Endelig valg	102
Spørsmålet om kontorsekretær	102
<i>Revisjonsutvalgets nye formann</i>	105
<i>Avslutning</i>	105

Person- og taleregister.

Aase, I. B., 25, 35, 37.
Abrahamsen, Olaf, 37, 55, 97.
Andresen, C. J., 11, 101.
Arntzen, A. H., 35, 103.
Aune, Nils, 45, 98, 101.

Bratvold, A., 24.
Birkeland, Anders, 100.
Buland, Ludvik, 23, 49, 54.
Børsum, H. L., 50, 103.

Danielsen, S. A., 54.
Disenaaen, Gunnar, 36.

Eriksen, Hans, 37, 53, 98, 100, 103.

Forbord, Sigurd, 9, 25, 34, 100, 104, 105.
Furuskjæg, Karl, 25, 37, 40.

Graver, Torjus, 14, 17, 18, 20, 23, 25, 104.

Gjesteby, Omar, 10, 21, 55.
Gundersen, A. E., 10, 11, 22, 25, 26, 51, 94, 98, 101, 102, 103.

Hansen, Nils, 28, 36, 40, 55, 104.
Hartmann, W. A., 11, 91, 97, 99, 103.
Henriksen, Torbjørn, 8, 10, 29.
Hindahl, Olaf, 23, 35, 40.

Johansen, Ludvig, 24, 32, 37, 40, 100, 104.

Johnsen, John A., 42, 91, 94.
Jønsson, Halfdan, 29, 35, 99, 102.
Karlsen, Albert, 29, 46.
Klippenberg, Olaf, 26.
Kregnes, Olaf, 36, 43.

Larsson, Josef, 9, 10, 21, 22, 26, 36, 48, 54, 55, 105.

Lie, Trygve, 11, 40, 61, 94, 104.

Madsen, Alfred, 10, 11, 22, 25, 26, 44, 48, 49, 53, 55, 91, 92, 93, 95, 97, 103, 104, 105.

Marthinsen, Øistein, 33, 55, 91, 92, 94, 95, 100.

Martinsen, Kr., 101.

Nilsen, Alfred, 47, 53.

Nielsen, V., 55.

Nordahl, Konrad, 9, 10, 33, 35, 49.

Norheim, Nils, 8, 10, 21, 22, 24, 42, 46, 48, 98, 101, 104.

Olsen, Ambrosius, 20, 26, 50, 99, 100.

Olsen, Arthur, 20, 22, 23, 43, 46.

Olsen, Halvard, 5, 7, 8, 9, 10, 21, 22, 23, 25, 26, 50, 102, 105.

Olsen, Ingvald, 100.

Olsen, Rolf, 46.

Råen, Alb., 10, 19, 20, 99.

Ruud, Arthur, 93.

Sandvold, Kr., 34, 94, 99, 101.

Séthil, Gunnar, 99.

Siljan, Abraham, 100.

Sporpind, O., 28, 35.

Strøm, O. L., 53, 55.

Sørby, Georg, 40.

Thoresen, Harald, 18, 33, 97.

Tranmæl, Martin, 36, 94, 97, 102.

Torkildsen, Emil, 19, 26, 100.

Vestad, Peder, 52.

Volan, Elias, 6, 18, 24, 27, 29, 37, 38, 41, 44, 53, 55, 103.

Øie, Anders, 24, 25, 47, 52.

Møtets åpning.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjons *representantskap* samledes mandag den 8 januar 1934 klokken 12 formiddag i den store sal i Folkets hus i Oslo.

Efter at representantskapet var fotografert av Eyolfsons Efterfølgere slo Landsorganisasjonens formann Halvard *Olsen* til lyd og uttalte: Møtet erklæres satt. Jeg vil på sekretariatets vegne ønske representantskapets medlemmer velkommen til dette møte. Vi står fremdeles så nære kring årsskiftet at jeg finner det riktig å si dere alle en takk for det gamle år og samtidig uttale ønsket om at vi må få et godt år i det vi nu er gått inn i. Det gamle år var på mange måter et mørkt år. Krisen og arbeidsledigheten som i de senere år har rammet arbeiderklassen har øket i det år vi har lagt tilbake. Reaksjonen har feiret nye triumfer for såvidt som den har bæret oss med nye tvangslove som griper inn i fagorganisasjonens virksomhet. Det var således en rekke mørke punkter; men det år som gikk var heller ikke uten *lyse* punkter. Tross vanskelighetene lyktes det fagorganisasjonen å få ophevet indeksreguleringen, som skulde gjøres gjeldende og som vilde medføre 3 pct. ytterligere reduksjon. Ved direkte forhandlinger med arbeidsgiverne fikk man til slutt et resultat som blev vedtatt med stort flertall. Riktignok måtte vi gi kompensasjon herfor slik at de tariffer som utløper i år først utløper næste år og de tariffer som skulde utløpe i 1935 blev prolongert til 1936. Det er naturligvis i første rekke et vurderings-spørsmål hvad dette betyr. Om det er et offer eller til fordel for arbeiderklassen. Jeg håper dog at det skal vise sig å være til fordel selv om man derved forlenget tariffavtalens varighet. Et annet lyspunkt var at det lykkedes Skog- og Landarbeiderforbundet uten kamp å nå frem til avtale med Skogbrukets arbeidsgiverforening. Jeg sier lyspunkt, for det var jo nettopp *der* reaksjonen vilde slå ned. Den vilde slå ned på de fattigste. Og når vi ser skogsarbeidernes kamp ellers utover i landet så mener jeg vi har grunn til å si at det dog allikevel også er lyspunkter. Det *største* lyspunkt ser jeg dog i den sterke opslutning som det har vært om arbeiderbevegelsen; ikke bare om fagorganisasjonen. Jeg sikter da først og fremst til det stortingsvalg vi hadde ifjor. Takket være de fagorganisertes innsats lykkedes det å stoppe op, demme op for reaksjonens videre fremstøt. Det lykkedes oss å gjøre erobringer som jeg håper vil komme oss til gode i kommende år. Tross de vanskeligheter vi derfor har hatt og de som ligger foran oss, så har vi ingen grunn til å se mørkt på situasjonen. Fagorganisasjonen og D. N. A. har inntatt en samfunsplass som bærer bud om at det skal lykkes oss i nogen grad å mildne den nød som er tilstede og

også sette oss istand til bedre å vareta våre interesser. Jeg håper at vi i det nye år om ikke helt så dog i nogen grad kan virkeliggjøre parolen om å få folket i arbeide, å få flest mulig i virksomhet. Det er med dette for øie og med dette håp at jeg også på sekretariatets vegne ønsker representantene et godt nyttår. (Livlig bifall).

Navneoprop.

Derefter blev *navneoprop* foretatt ved sekretæren, Elias Volan. Følgende representanter var til stede:

Arbeidsmandsforbundet: Ole Beck, Foldalsgruben, Simon Simonson, Kristiansand, Konrad Botten, Follingfors.

Baker- og Konditorforbundet: Johan Nygård, Oslo.

Barber- og Frisørsvennenes Forbund: Erling Martinsen (frav.).

Bokbinder- og Kartonasjeforbundet: Øystein Marthinsen, Oslo.

Bygningsarbeiderforbundet: I. B. Aase, Olaf Kregnes, Trondheim, Leonard Årvik, Stavanger, Peder Framnes, Oslo, Olaf Klippenberg, Kongsberg.

Norsk Centralforening for Boktrykkere: Emil Torkildsen, Oslo, Halfdan Wigaard, Oslo.

Formerforbundet: Ludv. Johansen, Oslo.

Guldsmedarbeiderforbundet: Nils Hæggland, Oslo.

Handels- og Kontorfunksjonærarbeiderforbundet: Alb. Råen, Oslo, Omar Gjestebø, Oslo.

Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet: W. A. Hartmann, Oslo.

Høvleriarbeiderforbundet: John T. Lausnes, Namsos, Hans Eriksen, Oslo.

Jern- og Metallarbeiderforbundet: Josef Larsson, Oslo, Ivar Eriksen, Gjøvik, Olaf Abrahamsen, Holmestrand, Aug. Pedersen, Fredrikstad, Gjert Broch, Stavanger.

Jernbaneforbundet: Ludv. Buland, Oslo, John Skårvold, Trondheim, Thore Olsen, Hamar.

Kjemisk Industriarbeiderforbund: Ambrosius Olsen, Rjukan, Kristian Sandvold, Slemmestad, Jørgen Løvdahl, Odda, Gottlieb Thomasen, Kristiansund.

Kjøttindustriarbeiderforbundet: Lars Evensen, Oslo.

Kommuneforbundet: G. Sethil, Oslo, Eugen Johannessen, Oslo, Karl Furuskjæg, Bergen, John Alstad, Trondheim.

Litografisk Forbund: Forfall.

Lokomotivmannsforbundet: Robert Lund, Oslo.

Sjømannsforbundet: A. Birkeland, Oslo.

Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbundet: Rasmus Rasmusen, Oslo, Johan Hoff, Oslo, Mathias Larsen, Stavanger.

Papirindustriarbeiderforbundet: Anton Tandberg, Modum, Abraham Siljan, Skottfoss, Kristian Martinsen, Sarpsborg, Bernh. Haugan, Ranheim.

Postforbundet: O. L. Strøm, Oslo.

Skinn-, Lær- og Gummiindustriarbeiderforbundet: Johs. P. Nilssen, Oslo.

Skog- og Landarbeiderforbundet: Martin Liengen, Oslo, Ole H. Leknes, Namdalseid, Evald Nilsen, Sande.

Skotøiarbeiderforbundet: A. E. Gundersen, Oslo, H. Winge, Oslo.

Beklædningsarbeiderforbundet: Witalis Andersen, Oslo, Rudolf Eriksen, Oslo.

Stenindustriarbeiderforbundet: Valdemar Nilsen, Oslo.

Tekstilarbeiderforbundet: Ingvald Olsen, Oslo, Hjalmar Namslo, Ytre Arna.

Telegraf- og Telefonforbundet: Arthur Ruud, Oslo.

Transportarbeiderforbundet: Hans Fladeby, Oslo, Josef Collier, Skien, Georg Sørbo, Bergen, Olaf Bruås, Trondheim.

Treindustriarbeiderforbundet: Chr. Systad, Oslo.

Tobakkarbeiderforbundet: O. Boberg, Oslo.

Arbeiderpartiets Presseforening: O. Solumsmoen, Oslo.

Oslo og Omegns faglige Samorganisasjon: Gunnar Disenåen, Oslo, Rolf Olsen, Oslo.

Bergens og Fylkenes faglige Distriktsorganisasjon: Nils Hansen, Bergen, Sverre Nilsen, Odda.

Trondheim og Fylkenes: Nils Aune, Trondheim, Adolf Holm, Namsos.

Østfold faglige Samorganisasjon: Johan Karlsen, Klevfoss, Sarpsborg, Carl J. Andresen, Moss.

Buskerud: Floritz Gundersen, Hønefoss, A. H. Arntsen, Drammen.

Akershus og Opland: Martin Smeby, Fall i Søndre Land.

Hedmark: Martin Wold, Hamar.

Telemark: John A. Johnsen, Skien.

Vestfold: Arthur J. Olsen, Sandefjord.

Vest- og Aust-Agder: Albert Karlsen, Arendal.

Rogaland: Nils Norheim, Stavanger.

Møre: Harald Thoresen, Ålesund.

Nordland: O. Sandvik, Narvik.

Troms og Finnmark: A. Antonsen, Kirkenes.

Av Sekretariatet møtte: Halvard Olsen, Alfred Madsen, Elias Volan, H. L. Børsum, S. Forbord, Torbjørn Henriksen, Olaf Hindahl, Halfdan Jønsson, Konrad Nordahl, O. Sporvind, Martin Tranmæl, P. H. Vestad og Johs. M. P. Ødegård.

Den juridiske konsulent: Trygve Lie.

Revisorer: Anders Øie og Alfred Nilsen.

Den faste revisor: Torjus Graver.

Dessuten var følgende organisasjoner representert: Barber- og Frisørsvennenes Forbund: *Sig. A. Danielsen*, Lokomotivmannsforbundet: *Nannestad*, Papirindustriarbeiderforbundet: *Bratvold*, og fra D. N. A.: *Oskar Torp*. Ialt møtte 95 representanter med sekretariatet, den juridiske konsulent og revisoren.

Halvard Olsen: Det foreligger en forespørsel fra en fotograf fra Norsk Telegrambyrå om å få ta et bilde av representantskapet. Forsamlingen får avgjøre det.

Der fotograferes.

Dagsorden.

Følgende dagsorden referertes:

1. Åpning.
2. Vedtagelse av dagsorden og forretningsorden.
3. Valg av dirigenter og komitéer.
4. Beretning for 1932.
5. Regnskap for 1932.
6. Forslag til ny revisjonsordning i forbundene.
7. Elektrikerforbundets uttrede av Landsorganisasjonen.
8. Fellesoverenskomsten mellom N. K. L. og A. F. L.
9. Sammenslutning av Bygningsarbeiderforbundet og Murerforbundet.
10. Organisering av de arbeidsløse.
11. Fagorganisasjonen og boikottloven.
12. Arbeidervernloven og arbeidstidsspørsmålet.
13. Boikott av tyske varer.
14. Henvendelse fra Norsk Hotell- & Restaurant-Arbeiderforbund angående skjenkerettighetene.
15. Valg av næstformann og kasserer.

Nils Norheim: Jeg har ikke hatt anledning til å gjennomlese dagsordenen; men under punkt 10 vil jeg gjerne ha anledning til å komme inn på organiseringen av ungdommen.

Halvard Olsen: Det må det kunde være anledning til. Dermed blev den refererte dagsorden vedtatt.

Forretningsorden.

Følgende forretningsorden blev enstemmig vedtatt:

1. Møtets forhandlinger er ikke offentlige. Intet må meddeles offentligheten uten fra sekretariatet.
2. Ingen har rett til å få ordet mer enn 3 ganger i samme sak. Undertagen for innledningsforedrag begrenses tiden til 10 minutter første og 5 minutter annen og tredje gang. Til forretningsorden gis ordet bare 1 gang og høist 1 minutt til hver sak. For øvrig kan stilles forslag til ytterligere tidsbegrensning og strek med de inntegnede talere.
3. Forslag innleveres skriftlig og undertegnet med vedkommendes navn. Intet nytt forslag kan optas efter at det er besluttet strek med de inntegnede talere. Forslag som ingen forbindelse har med de på dagsordenen opsatte saker, kan ikke behandles.
4. Alle beslutninger avgjøres med almindelig flertall. I tvilstilfelle eller når 10 representanter forlanger det, foregår avstemningen ved navneoprop.
5. I protokollen innføres kun forslagene og avstemningene samt de fattede beslutninger. Protokollen opleses ved hvert møtes begynnelse, og for siste møte ved dets avslutning.

Torbjørn Henriksen: Skal vi ikke fastsette en arbeidstid?

Halvard Olsen: Det må vi kunne bestemme efterhvert.

Sigurd Forbord: Vi bør vel ha en viss ramme for arbeidstiden iallfall, slik at man kan innrette sig derefter.

Halvard Olsen: Jeg vil anta at vi bør kunde følge en arbeidstid fra 10—13 og 15—19. — Dette blev vedtatt.

Konstituering.

Til dirigenter valgtes *Torbjørn Henriksen* og *Valdemar Nielsen*.

Halvard Olsen: For protokollasjonen av møtets beslutninger sørger Volan, mens vi for utarbeidelsen av et nærmere referat har besluttet å ansette Erling Lian som sekretær.

En taler: Protokollen bør da komme tidligere enn sist.

Halvard Olsen: Det er jeg enig i; men det skyldtes ikke sekretæren eller kontoret at den da kom noget sent.

Halvard Olsen: I anledning dagsordenens punkt 15: Valg av næstformann og kasserer, foreslår vi nedsatt en valgkomité bestående av følgende: Sigurd Forbord, A. E. Gundersen, Nils Aune, Nils Norheim og Ambrosius Olsen.

Josef Larsson foreslo Arthur J. Olsen, Sandefjord og Rolf Olsen, Oslo, for det tilfelle valgkomitéen kunde utvides fra 5 til 7 medlemmer.

Voting: Sekretariatets forslag om at valgkomitéen skulde bestå av 5 medlemmer blev vedtatt mot 12 stemmer.

Josef Larsson: Jeg vil da foreslå Arthur J. Olsen istedenfor Nils Norheim.

Konrad Nordahl: Da vi behandlet dette i sekretariatet optok jeg forslag på Arthur Olsen. Når jeg gjorde det var det fordi som man vil se, at to av de største forbund ikke har fått representanter i komitéen. Jeg hadde håpet det blev 7 medlemmer, så disse forbund også kunde komme med. Jeg foreslo Arthur Olsen istedenfor Nils Aune; det falt sig slik.

Halvard Olsen: Jeg kan bekrefte det Nordahl sa; det som lå for sekretariatet var å få representanter fra de forskjellige kanter av landet. Alle de som foreslås eller kan komme på tale er dyktige folk. Men vi mente at for de som skal innstille til et så viktig valg måtte vi også ta hensyn til forbundene så godt som mulig. Det spiller ingen rolle for oss, men representantskapet har nu besluttet at komitéen skal bestå av 5 medlemmer. Og istedenfor Norheim er det nu optatt forslag på Arthur Olsen. Jeg vil anbefale sekretariatets forslag.

Voting: De 4 hvorom det ingen uenighet var blev enstemmig valgt. Nils Norheim blev valgt mot 18 stemmer som blev avgitt på Arthur Olsen.

Til redaksjonskomité foreslo sekretariatet: Alfred Madsen, Martin Tranmæl og Nils Hansen.

Halvard Olsen: Jeg går da ut fra at hvis det blir spesielle forslag så må det være adgang for forslagsstillerne å tiltre komitéen.

Voting: Sekretariatets innstilling blev enstemmig vedtatt.

Josef Larsson: Det må være adgang til å forespørre om hvorfor ikke revisjonsutvalgets rapport er mangfoldiggjort i likhet med Gravers.

Halvard Olsen: Nu like før møtet fikk jeg beskjed om at Øie som er revisjonsutvalgets formann, ikke kan møte før senere og Alfred Nilssen kan ikke møte før etter klokken 16. Den tredje, Nic. Næss, er bortreist og kommer visstnok ikke til å kunne møte. Revisjonsutvalgets rapport vil bli referert her og alle vil kunne gjøre sig bekjent med den.

A. E. Gundersen: Det må være fullt tilfredsstillende å gjøre som formannen uttaler. Jeg synes det er malplasert å fremkomme med dette.

Josef Larsson: Jeg stilte også forrige gang forslag om mangfoldiggjørelse av revisjonsutvalgets rapport, men blev nedstemt. Jeg mener representantskapet har et ganske annet ansvar enn formannen mener å tillegge det. Jeg oprettholder forslaget. De opplysninger som er fremkommet, skulde også tilsi oss å gjøre det.

Alb. Raaen: Jeg tror det er riktig å stemme for Larssons forslag. Representantskapet er den høieste myndighet mellom kongressene. Det må kunne gå an å nummerere dokumentene og inndra dem efter at det er behandlet. Samtidig vil jeg høre om man ikke kunde få dagsordenen og dokumentene omsendt på forhånd slik at man kunde få satt sig inn i sakene.

Halvard Olsen: Jeg vet ikke om det er misforståelse til stede eller om jeg uttrykte mig for kort. Jeg har ikke ment at representantskapet ikke skal få revisjonsutvalgets beretning. Er det råd til å få det i orden som her nevnt, skal ikke jeg motsette mig det. Lar det sig gjøre, skal det bli gjort.

Konrad Nordahl: Efter debatten her skulde man tro at revisjonens bemerkninger er nogen store saker, men det er ikke mer enn to slike ark (viser frem to folioark). Det er der også ting som er behandlet tidligere. Vi bør derfor mangfoldiggjøre det.

Halvard Olsen: De skal få det hele.

Josef Larsson: Hvis jeg ikke kan få fast tilsagn om at det skal bli gjort, vil jeg oprettholde mitt forslag.

Alfred Madsen: Regnskapet for 1932 var ferdig mars ifjor og er undertegnet av revisjonen uten bemerkninger. De bemerkninger som er kommet gjelder 1933, og sekretariatet behandlet det 6 januar sammen med revisjonsutvalget. Jeg vil anbefale mangfoldiggjørelse.

En representant: Jeg vil henstille at det blir stemt over Larssons forslag.

Gjesteby: Hvorfor disse forbehold fra formannens side? Dette arbeide kan gjøres.

Halvard Olsen: Vel, revisjonsutvalgets bemerkninger skal bli mangfoldiggjort. — Forslaget er vedtatt.

Torbjørn Henriksen overtok nu dirigentplassen og foreslo middagspause fra 14—16.

Norheim foreslo at man nu avbrøt forhandlingene og begynte igjen kl. 15 og holdt på til kl. 19. Man kunde da også få litt tid på sig til å se på sakene.

Punkt 4: Beretning for 1932.

Man gikk så over til dagsordenens punkt 4: *Beretning for 1932.*

A. E. Gundersen: Før vi går over til beretningen i sin almindelighet var det et par ord til sekretariatet og de som arbeider med den. Beretningen kommer for sent. At representantskapsmøtet ikke blir innkalt når det skal, skulde iallfall ikke medføre at beretningen for 1932 først skal behandles i år, i 1934. Det kan skyldes på forbundene, men det kan da gå an å gå til dem og si ifra at de må komme tidsnok, slik at Landsorganisasjonens beretning kan foreligge innenfor en mer rimelig tidsfrist. Den svenske og den danske landsorganisasjon har sine årsberetninger ferdig i februar måned året efter. Jeg vil henstille til sekretariatet å være oppmerksom herpå. Det er ikke for å være ondskapsfull. Ved å sende purringsskrivelser til forbundene vil man nok få alle til å passe på slik at disse ikke forsinker beretningen.

Ingen flere forlangte ordet til den almindelige debatt og man gjennomgikk så beretningen punktvis.

Under punktet om *Arbeidernes Justisfond* forlangte *C. J. Andresen* ordet og uttalte: En forespørsel til sekretariatet og justisfondet! Har man ikke retningslinjer for fondet? Jeg har et eksempel hvor en mann har fått støtte uten å være medlem av fagorganisasjonen eller den politiske arbeiderbevegelse.

Trygve Lie: Har det vært saker av klassemessig art, så har vi i styret tatt saken op selv om de ikke har vært faglig eller politisk organisert. Det er ingen beslutning om at man skal være organisert.

Andresen: Dette gjelder en mann som er ekskludert av sin politiske forening og som har optrådt ved siden av statspolitiet.

Trygve Lie: Jeg er oppmerksom på tilfellet det gjelder. Han optrådte som vidne og vidnet for oss innkalt av Moss faglige Samorganisasjon. Men så blev han satt under tiltale av statspolitichefen for falsk edelig forklaring.

Dermed var man ferdig med det punkt.

Under *statistiske tabeller* uttalte *Alfred Madsen:* Det var i anledning Gundersens bemerkninger isted om den sene beretning. Man vil av de økonomiske og statistiske tabeller her se at materialet er utvidet og vi kan ikke gjøre beretningen ferdig før dette stoff foreligger fra forbundene og samorganisasjonene. Men vi er fullt oppmerksom på forholdet.

Under avsnittet om *forbundenes fagblad* oplyste *W. A. Hartmann* at «Resturant- og Hotellfunksjonæren» utkom 24 ganger i året og ikke 18 som det stod opført.

Dermed blev beretningen for 1932 vedtatt.

Punkt 6: Forslag til ny revisjonsordning i forbundene.

Man gikk så over til dagsordenens punkt 6: *Forslag til ny revisjonsordning i forbundene.*

Fra Landsorganisasjonens revisjonsavdeling, Torjus Graver, forelå

følgende forslag til ny revisjonsordning for de til Landsorganisasjonen tilsluttede forbund:

Revisjonen i forbundene samles i Landsorganisasjonen. I den anledning ansetter Landsorganisasjonen 3 revisjonsassistenter, som sammen med og under ledelse av den faste revisor overtar revisjonen i forbundene. Revisjonens utgangspunkt er forbundenes lover og organisasjonsmessige vedtak, og har på basis herav å overvåke at forbundenes regnskap blir forsvarlig ført, foreta kassaoptellinger, kontrollere verdipapirer, påse at regnskapet blir holdt å jour, at bøker og bilag blir forsvarlig opbevart, at garantipoliser blir etterfulgt og at alle utbetalinger er i overensstemmelse med satser, lover og beslutninger. Regnskapene skal revideres minst en gang hver måned og kassaoptelling foretas minst 6 ganger pr. år. Instruks for revisjonen i forbundene utarbeides av sekretariatet.

Utgiftene ved denne revisjon bæres av forbundene selv, idet der utlignes et bestemt beløp pr. medlem pr. år, som innbetales til Landsorganisasjonen. I Landsorganisasjonen føres en konto for revisjonen, hvor alle utgifter ved nyordningen posteres. Utgiftene til den faste revisor bæres av Landsorganisasjonen og posteres ikke på denne konto. Første gang innbetaler hvert forbund kr. 0.15 pr. år pr. medlem, uansett kontingentklasse eller ledighet. Den årlige kontingent reguleres mot utgiftene, men kan ikke overstige kr. 0.15 pr. år.

Der åpnes også adgang for de avdelinger som måtte ønske det, og hvor reisetid og reiseutgifter ikke spiller nogen rolle, å tilslutte sig Landsorganisasjonens revisjon etter de samme satser. For Oslo Samorganisasjon utarbeides eventuelt spesialtariff. For revisjon i avdelinger og samorganisasjoner utarbeider sekretariatet spesiell instruks.

Den nye revisjonsordning trer i kraft fra 1 juli 1934, og assistentene ansettes etterhvert som forbundene gir sin tilslutning.

Ved ansettelse av assistenter har den faste revisor innstillingsrett.

Oslo den 15 desember 1933.

For Landsorganisasjonens revisjon

Torjus Graver.

Budgett.

Inntekt:

150 000 medlemmer à 0.15 kr. 22 500.00

Utgifter:

3 assistenter à kr. 6 000.00 kr. 18 000.00
Tillegg som erstatning for overtid 3 à 500.00 « 1 500.00
Husleie ifølge opgave fra Folkets Hus « 1 500.00
Rekvisita og diverse « 1 500.00

Kr. 22 500.00

Jeg går dog ut fra at forbundenes tilskudd kan bringes nedover, idet jeg regner med at ensartet bokholderi vil medføre at en del avdelinger kan overtas av revisjonen uten å forøke mannskapet.

Utkast til instruks for revisorer ved Landsorganisasjonens revisjonskontor.

1. Revisorene skal sammen med den faste revisor eller alene delta i det revisjonsarbeide som henhører under Landsorganisasjonen. Dette kommer til å omfatte så vel Landsorganisasjonen som forbundene, de faglige samorganisasjoner og avdelinger. Utgangspunktet for arbeidet er de av sekretariatet vedtatte instruks.
2. Når revisorene arbeider selvstendig plikter de å holde den faste revisor underrettet om arbeidets gang, og har ikke rett til å tilbakeholde nogen opplysninger som kan være av betydning. Påtale eller kritikk over et regnskap foretas først etter gjennomgåelse sammen med den faste revisor.
3. Det påhviler revisorene taushetsplikt med hensyn til de opplysninger de måtte erhverve sig under sitt arbeide.
4. Revisorene sorterer direkte under Landsorganisasjonens faste revisor, og skal rette sig efter hans bestemmelser.

Ansettelsesvilkår:

Et prøveår — siden vanlig opsigelsestid.

Opgave over utgifter ved den nuværende forbundsrevisjon.

Arbeidsmannsforbundet	kr. 1 195.00
Baker- og Konditorforbundet	« 300.00
Barber- & Frisørsv. Forbund	« 100.00
Beklædningsarbeiderforbundet	« 200.00
Bokbinder- og Kartonnasjearbeiderforbundet	« 150.00
Bygningsarbeiderforbundet	« 1 330.00
Centralforeningen for Boktrykkere	« 920.00
Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet	« 270.00
Formerforbundet	« 600.00
Gullsmedarbeiderforbundet	« 100.00
Handels- og Kontorfunksjonærenes Forbund	« 855.00
Hotell- og Restaurantarbeiderforbundet	« 1 400.00
Høvleriarbeiderforbundet	« 511.00
Jern- og Metallarbeiderforbundet	« 1 750.00
Jernbaneforbundet	« 1 200.00
Kjemisk Industriarbeiderforbund	« 1 896.00
Kjøttindustriarbeiderforbundet	« 150.00
Kommuneforbundet	« 1 500.00
Litografisk Forbund	« 50.00
Lokomotivmannsforbundet	« 400.00
Matros- og Fyrbøterunionen	« 650.00
Nærings- og Nydelsesmiddelarbeiderforbundet	« 750.00
Papirindustriarbeiderforbundet	« 1 250.00
Postforbundet	« 800.00
Skin-, Lær- og Gummiindustriarbeiderforbundet	« 100.00
Skog- og Landarbeiderforbundet	« 2 533.00
Skotøiarbeiderforbundet	« 200.00
Stenindustriarbeiderforbundet	« 144.00

Telegraf- og Telefonforbundet	«	425.00
Tekstilarbeiderforbundet	«	400.00
Transportarbeiderforbundet	«	250.00
Treindustriarbeiderforbundet	«	450.00
Tobakkarbeiderforbundet	«	612.00
Arbeiderpartiets Presseforening	«	0.00

Kr. 23 441.00

Torjus Graver (fortsettende etter å ha lest sitt forslag som var mangfoldiggjort): Jeg vil gjerne gjøre opmerksom på at det ikke er revisorassistenter, men selvstendig arbeidende revisorer der menes. Det er forsåvidt en feil i det maskinskrevne.

Rapport fra A. F. L.s faste revisor.

I tilslutning hertil forelå følgende rapport fra Landsorganisasjonens faste revisor, *Torjus Graver*, for 1933:

«Revisjonen har i dette tidsrum omfattet følgende punkter:

1. Landsorganisasjonen.

Denne har jeg revidert i alt 21 ganger på 10 måneder, idet jeg på meget få undtagelser nær har gjennomført revisjon hver 14. dag.

Kassa er av mig optalt 6 ganger samt en gang av revisjonsutvalget. Landsorganisasjonens regnskap har jeg funnet meget pålitelig ført og kassa har i alle tilfeller stemt, så regnskapet der vil jeg karakterisere som meget godt. Dette gjelder også de tidligere år. Disse har ikke jeg revidert i sin helhet, men det viktigste er blitt kontrollert av mig ved mine undersøkelser i forbundene, da en undersøkelse av disses refusjoner og kontingentinnbetaling blir en kontraktkontroll av Landsorganisasjonen, og Landsorganisasjonens regnskaper har alltid stemt, så vel med dato som beløp i henhold til originalkvitteringene.

2. Forbundene.

Mitt første arbeide i forbundene bestod i å foreta en mest mulig grundig kassakontroll. Denne har jeg foretatt i alle forbund, og herunder har jeg kontrollert banksaldi mot direkte opgaver fra bankene, og dette er funnet i orden. Dessuten har jeg under denne undersøkelse gjennomgått alle aktier, obligasjoner, skjøter og øvrige verdipapirer, og samtidig forsøkt å sette mig inn i forbundenes regnskapssystemer, merkesystemer, arkivforhold etc. Et forhold som jeg her fant meget utilfredsstillende var organisasjonenes arkivforhold, hvilket jeg gjorde sekretariatet opmerksom på i skrivelse av 8 mai. For Folkets Hus blir dette også nu antagelig løst, idet der blir innrettet arkivbokser til utleie.

Bilagsrevisjon i forbundene er av mig foretatt i ca. tredjeparten av forbundene for tidsrum fra et kvartal og opover til ett år i hvert, og herunder har jeg forsøkt å gjennomgå alt mest mulig grundig, men en sådan tilfeldig revisjon blir aldri av den verdi som den kontinuerlig revisjon. Grunnen til at jeg ikke har rukket gjennom alle

forbund er først og fremst at dette er umulig for én mann, men hertil kommer at enkelte forbund har tatt uforholdsmessig lang tid, som f. eks. Bygningsarbeiderforbundet og Høvleriarbeiderforbundet.

3. Samorganisasjonene.

Av disse har jeg revidert de fleste sønnenfor Trondheim, og stort sett funnet forholdene meget bra, i mange tilfelle helt utmerket, men bokholderisystemene har vært meget forskjellige. Dette har hatt den følge at rapportene til Landsorganisasjonen har blitt meget uensartede, og jeg har derfor i samarbeide med samorganisasjonenes administrasjonskomité utarbeidet et felles regnskapssystem for alle samorganisasjoner, hvilket system foreligger ferdigtrykt og omsendt, og blev påbegynt 1 januar i år. Revisjonsinstruksene fant jeg også meget mangelfulle i samorganisasjonene, og i de fleste tilfelle manglet disse, så jeg utarbeidet også felles revisjonsinstruks som er omsendt.

4. Folkets Hus.

Efter anmodning av sekretariatet har jeg også undersøkt regnskapssystemene og de økonomiske forhold i nogen få av de Folkets Hus som lå mest efter med renter og avdrag til fondet. Her er også et område som kunde trenge meget arbeide, og hvor arbeidet vilde lønne sig, da det i visse tilfelle ikke er klart hvorfor Folkets Hus på de steder hvor arbeidsforholdene og organisasjonsforholdene er meget bra ikke betaler renter og avdrag, men dette arbeide har jeg måttet la utstå av hensyn til tid.

5. Fagforeninger.

Efter anmodning fra forbundene har jeg i nogen tilfelle også undersøkt avdelingens regnskaper, der hvor forholdene gav grunn til mistanke, og dette har vært temmelig omstendelig arbeide, da regnskapene delvis har vært mangelfullt ført.

6. Kontrollmetoder.

En av de viktigste sider ved enhver revisjon er å gjøre den automatisk på de viktigste punkter. Den mest pålitelige form her er direkte rapporter, og vi har derfor innført direkte rapport fra avsender til revisorer for refusjoner fra Landsorganisasjonen til forbundene, bidrag fra Landsorganisasjonen til samorganisasjonene, tilskudd fra forbund til samorganisasjonene, og nu er den ordning også gjennomført at avdelingene ved årsoppgjørende skal sende direkte opgave til forbundenes revisorer over innbetalt kontingent i året. For bidrag til arbeidsledighetskassene får jeg også direkte rapport fra Statens Arbeidsformidling, som blir videreeksperdet til forbundsrevisorene.

Den mest pålitelige form for denne kontroll er imidlertid postgiro systemet, og jeg har derfor oversendt dette spørsmål til sekretariatet til drøftelse.

Kontroll av forbundene for de 10 siste år med hensyn til Landsorganisasjonens refusjoner.

I den siste tid har jeg vært beskjeftiget med å undersøke forholdene med hensyn til kontingent og refusjoner fra Landsorganisasjonen og forbundene for de 10 siste år. Jeg har selv rukket over en snau halvpart av forbundene, men for de andre forbunds vedkommende er der i Landsorganisasjonen blitt utarbeidet kontokurant for dette tidsrum og omsendt direkte til forbundsrevisjonen, med anmodning om å innsende rapport når arbeidet er ferdig. Det var under dette arbeide at jeg opdaget de to underslag som er sett av pressen.

A. Bygningsarbeiderforbundet.

Det først opdagede underslag der var på ca. kr. 17 200.00 og skriver sig tilbake iallfall fra 1926, og var skjedd ved at Landsorganisasjonens refusjoner var tilbakeholdt i kortere og lengere tid, op til 14 måneder i enkelte tilfelle, og de siste refusjoner var i det hele ikke innkommet. Dertil kommer en del småposter som var underslått i form av husleier og mere tilfeldige inntekter. Dette var resultatet av den første undersøkelse, det som forelå på landsmøtet, og siden har revisor Øie arbeidet der, men noget endelig resultat foreligger ennå ikke av hans arbeide, og kan heller ikke foreligge da revisjonen må utstrekkes siden forbundet blev startet i 1923, og bokholderisystemet vanskeliggjør arbeidet. Nytt bokholderisystem er der utarbeidet i samarbeide med den nye kasserer, og jeg hadde tenkt mig at dette system skulde bli grunnlaget for forbundenes fellessystem.

B. Høvelerarbeiderforbundet.

Dette underslag må jeg karakterisere som meget ondartet. Kassereren blev valgt i 1919, og allerede i 1922 foreligger det første underslag. I 1923 begynner de første forfalskninger med raderinger av datoer, og første beløpsforfalskning i 1925. Summen av de forfalskede poster utgjør ca. kr. 8000.00, og av de underslåtte refusjoner ca. kr. 49 000.00. Dette underslag arbeider jeg selv med opklaringen av, og har tatt regnskapene tilbake fra den tid Andreassen begynte som kasserer, men en undersøkelse som strekker sig over 13 à 14 år tar sin tid, men jeg har ihvertfall konstatert at refusjonene fra staten til arbeidsledighetskassen er riktig innkommet. Som det vil være bekjent sitter Andreassen arrestert. Likeledes Jens Johansen.

Det som mest karakteriserer disse underslag efter min mening er en ytterst slett revisjon. Ved en påpasselig revisjon hadde disse underslag blitt opdaget på kort tid, og organisasjonen kunde ha undgått både pengetap og de øvrige følger av disse sørgelige tilfelle. Jeg kan ikke undlate å anføre at revisjonen i Bygningsarbeiderforbundet oplyste på landsmøtet at de intet annet hadde undersøkt enn det som stod i regnskapene, og at de ikke anså sig forpliktet til å se på datoen av bilagene. Jeg vil der oplyse at det er 8 som er forfalsket for beløpet. Det øvrige er forfalskninger av datoer for å dekke mankoen når revisjonen kom så han da kunde vise for sig. Høvelerarbeiderfor-

bundet har ikke i noget tilfelle undersøkt hvorvidt det er innkommet refusjoner for konflikter og ikke sett raderinger på bilag som nu foreligger i et antall av ca. 30.

Det er anført at der må rettes bebreidelser mot Landsorganisasjonen for at de ikke har kontrollert hvorvidt refusjonene er innkommet i forbundenes regnskaper eller ikke, men denne kritikk finner jeg uberettiget. Regelen må og skal være at et forbunds revisjon har det fulle ansvar for vedkommende forbunds regnskaper og Landsorganisasjonen for sitt eget regnskap, og dessuten vilde en sådan kontroll fra Landsorganisasjonen være meget nær umulig, da disse to forbundskasserere bevisst har jonglert med refusjonene omkring årsoppgjørene.

Forekommer det nu flere underslag i forbund, er det spørsmål som stadig blir rettet til mig, men herpå kan jeg ikke svare. Et ledd i denne kontroll er utsendelse av de tidligere omtalte kontokuranter, og forholdet skal siden bli undersøkt av mig. Jeg har også andre poster som siden skal bli systematisk undersøkt, og det eneste jeg nu kan oplyse er, at alt jeg finner skal bli lagt frem og intet stukket til side.

Den viktigste side av denne sak er hvordan vi skal forhindre den slags affærer for fremtiden, for de kan forhindres. Jeg oppfatter min stilling slik at jeg er ansvarlig for revisjonen i Landsorganisasjonen og forbundene, men da vil jeg også ha rett til å fremsette de forslag som jeg anser påkrevet.

Revisjonen i fagorganisasjonen er ikke vanskelig. For inntektenes vedkommende har man Landsorganisasjonens kvitteringer, bankenes opgaver, meddelelser om lån fra utlandet, som vi skandinaviske revisorer har optatt til drøftelse, og for kontingenten har man foruten bilagene, den årlige rapport og dessuten adgang til å innhente direkte opgaver når man ønsker. Dette er praktisk talt organisasjonens inntektsposter, og for utgiftene har man lover, beslutninger og satser, foruten at jeg ønsker å få helt gjennomført formannens anvisninger. Man har også mekaniske innretninger til å forhindre forfalskning av utgiftsbilag. I Landsorganisasjonen er det nu innkjøpt en kombinert farve- og dyptrykksmaskin som gjør raderinger umulige.

Selvfølgelig kan ingen revisjon forhindre tyverier og underslag for en kortere tid, men å forhindre underslag som strekker sig over en årrekke skal i de aller fleste tilfelle gå an for en effektiv revisjon, men forutsetningen må være at fagkunnskapen slipper til.»

Og Graver fortsetter: Jeg finner det riktig at representantskapet her får rede på alt og at det er korrekt å gi den rapport som her nu er fremlagt. Det ser ut av avisene som om Øie har vært revisor i Bygningsarbeiderforbundet tidligere; men det har han ikke vært. Han fikk den oppgave å fortsette undersøkelsene i forbundet og kom selvstendig til et beløp av 83 000 kroner. Jeg blev så tilkalt og blev av forbundsstyret anmodet om å gå gjennom det Øie hadde funnet for at det skulde være 2 mann. Det har jeg gjort og har gjort min påtegning. Til forslaget og min rapport ligger så en rekke underbilag. Det tok litt tid å referere disse ting; men jeg finner det riktig å fremlegge

saken så fyldestgjørende som mulig. Til rapporten av 1933 har jeg intet mer å tilføie. Men som de forstår er jeg ikke fornøyd med den revisjon man nu har i forbundene.

Sekretariatets forslag.

Sekretariatet foreslo:

«Representantskapet vedtar den faste revisors forslag. Det henstilles til forbundene å behandle saken og sørge for at den nye revisjonsordning snarest mulig kan bli gjennomført.»

Dirigenten: Valgkomiteén har møte klokken 15½.
Møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet mandag 8. januar.

Dirigent: Vald. Nielsen.

Protokollen fra åpningsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Fortsatt behandling av forslaget om ny revisjonsordning i forbundene.

Man fortsatte derefter behandlingen av dagsordenens punkt 6:
Forslag til ny revisjonsordning i forbundene.

Harald Thoresen: Det er beklagelig at man ikke på et tidligere tidspunkt har gått inn for det som nu foreligger. Det er nødvendig å finne frem til en trygg ordning og igjen skape tillit til organisasjonen. Men det forekommer mig at det som her foreslås er løst oppbygget. At det løser ansvaret op innenfor revisjonen og det bør det ikke. Slik mente ikke jeg med ordningen. Graver sa at han mente det skulde være 3 revisorer, som hver skulde optre og ha ansvar. Jeg mente et kontor med en fast ledelse, som den hadde ansvaret for og at man fikk gjennomført ensartede systemer i forbundene, avdelingene som i samorganisasjonene. Jeg vil høre om jeg har misforstått. Jeg ønsker en chef med nødvendig mannskap som han har ansvaret for.

Torjus Graver: Som det fremgår av forslaget så står det at Landsorganisasjonens revisjon skal arbeide sammen med og under ledelse av den faste revisor. Hver av de 3 revisorer skal ha sitt ansvar; men jeg skal da ha som oppgave å kunne gripe øieblikkelig inn. Derfor har jeg også sagt at det skal være 1 års prøvetid. Og på forbundenes årsregnskaper skal mitt navn stå.

Thoresen: Det er tilfredsstillende.

Elias Volan: Jeg vil anbefale den foreslåtte ordning vedtatt. Det er også nødvendig av hensyn til den samlede revisjon. De forbund som ennå ikke har mandat til å gå til gjennomførelse av denne ordning, bør gjøre det hurtigst mulig både av hensyn til sig selv og de andre. Jeg vil spørre revisjonen: Hvordan er det med oppgjøret mellom Malerforbundet og Bygningsarbeiderforbundet? Guldvaag meddelte at styret i Malerforbundet var av den opfatning at det skulde anvende det som var nødvendig til dekning av ansvaret for malerforretningene i Bergen,

Oslo og andre steder. Det var Bygningsarbeiderforbundet også enig i. Jeg vet ikke om revisjonen har sett på det? Guldvaag meddelte også at det som blev igjen skulde inngå i Bygningsarbeiderforbundet og det blev omkring 14 000 kroner. Bestemt vet jeg det ikke. Men revisjonen bør også se på det. «T. T.» meddeler idag at det på Bygningsarbeiderforbundets landsmøte i 1927 var 40 000 kroner i underslag og at jeg skyldte 10 000 kroner. Det blev ikke konstatert noget underslag på 40 000 kroner i 1927. Men det forelå at Guldvaag skyldte 10 020.85 og det blev uttatt anmeldelse mot ham. Men politiet henla saken. Jeg måtte i 1927 flytte fra Arbeidsmannsforbundets gård i Jens Bjelkes gate, da den skulde selges. Jeg fikk da kommunal garanti, garantien fra forbundet var 5 000 kroner. Jeg har begjært at «T. T.» skal dementere det. Enten skal de det, eller skal de for retten og den sak bli avgjort der.

Alb. Raaen: Det vilde vært behageligere om man idag kunde ha behandlet dette mer fritt. Vi er idag i en tvangssituasjon og det er selvsagt vanskelig for oss å finne en annen ordning nu. Jeg visste ikke om noget forslag her. Men jeg hadde tenkt mig en ordning. En ting er en utvidelse av fellesorganet, en annen ting er å utvide den forbundsvisе revisjon. Den siste ordning var jeg heldet til. Et revisjonskontor på 4 mann i Landorganisasjonen er ikke nok og jeg tar det da også som den første lillefinger. Det vil komme mer og vi må være klar over at vi må ha en revisjon. Man må forstå det når man ser hyad som er skjedd. Jeg hadde tenkt mig den linje at det fra sekretariatet nedsattes en sakkyndig komité som sørget for at alle forbund fikk *fagkyndig* revisjon og at man så ovenpå dette hadde Landsorganisasjonens revisjon. I lengden vilde det blitt den billigste og beste ordning. Mange forbund har et innviklet regnskapssystem; særlig de forbund som administrerer Oslo-avdelingene. Her mener jeg den forbundsvisе revisjon er best. Men det må idag treffes en avgjørelse under den panikk vi er oppe i. Jeg vil høre med Landsorganisasjonens revisor om han har vært inne på det å utvide og utdype den forbundsvisе revisjon? Jeg vil ikke opta et forslag mot Landsorganisasjonens revisor; men jeg vil høre hvad han mener om dette.

Emil Torkildsen: Slik som stemningen nu er, tror jeg Landsorganisasjonens revisor kunde fremsette så å si hvad som helst og få det vedtatt. Jeg vil ikke motsette mig forslaget. Vi har i vårt forbund ment å ha en bra revisjon; men det er allikevel opdaget et mindre beløp. Kan vi få en så ideel revisjon at *enhver* kjeltringsstrek kan undgås? Man må også være opmerksom på at den nuværende ordning er lovfestet og da er den tid som her er satt for kort til å gjennomføre nyordningen. Graver burde ta konsekvensen helt ut og si at der ansettes en chefrevisor og 3 revisorer. Det har vært slik at man har hatt masseutmeldelser av partiet. Hvis det blir det fra Landsorganisasjonen, skal man da fortsatt revidere i disse forbund? Det er jo ment som en lovparagraff dette og man kan da ikke til stadighet forandre. Vi som har vår revisjonsordning vil selvsagt anbefale også denne revisjon. Kunde man ikke se tiden an, hvordan den nuværende revisjon vil virke? Den har bare vart 1 år ennå. Landsorganisasjo-

nens oppgaver ligger ikke på revisjon av regnskaper; den har ganske andre store oppgaver.

Torjus Graver: Til de to som har rettet spørsmål til mig, vil jeg si at jeg har studert også over det spørsmål med fagrevisjon i forbundene slik som Handels- og Kontor har det. Jeg har en innvending å gjøre der og det er at de fagrevisorer vi har rundt om i forbundene ikke er fagorganiserte. En slik vil heller ikke få den erfaring som en der til stadighet arbeider dermed. Jeg har endel erfaring fra det år jeg har hatt og har også konferert med Øie. Vi skulde med 3½ mann rikelig kunde klare å revidere forbundene; denne halve mann skulde da kunde brukes til samorganisasjonene, til Folkets hus etc. Mitt forslag er fremsatt før den siste affære i Bygningsarbeiderforbundet. Jeg har dessuten konferert med Sverige og Danmark. Det samme forslag vilde jeg ha fremsatt selv om jeg ikke hadde funnet noget underslag. Angående innførelsestiden for denne revisjonsordning så kan man selvsagt ikke avskaffe den revisjon man nu har før et landsmøte. Men jeg hadde tenkt mig at forbundsstyrene kunde gi denne revisjonsordning chansen til å arbeide ved siden av forbundets egen. Skulde det vise sig ikke å gå, så er det ikke noget ekteskap og man kan forenkle det igjen.

Arthur Olsen: Det blev sagt her at forslaget var et panikkforslag og jeg heftet mig ved det. De 2 underslag vi nu har hatt er ikke de eneste. Vi har ikke hatt så få i de senere år. Hadde man dengang tatt varsel, så kunde kanskje det vesentlige av det som skjedde i 1933 vært undgått. Det går ikke an å tale om panikkstemning. Vi som arbeider ute i marken føler resultatene og følgene av disse stadige underslag. Vi vil ikke kunne reise tilbake med den ordning at man fremdeles skal ha den gamle revisjonsordning gående. Vi behøver ikke å oprettholde en slik stab som vi nu har. Jeg tror det er riktig at vi her gir den lillefinger som man taler om, selv om det blir dobbelt så stort apparat. Det blir allikevel billigere. Jeg var tilbøielig til å foreslå at ordet «henstille» i sekretariatets forslag blev forandret til «skal».

Alb. Raaen: Jeg mente å si at vi var oppe i en panikksituasjon. Den siste taler må ha hørt nokså skjevt når han vil ha det til at jeg mente at den gamle ordning skulde oprettholdes. Nei, jeg mente fagrevisorer — fagutdannede folk. Man må nødvendigvis ha litt rede på revisjon for å tale om det. Vi skal lojalt bøie oss selv om vi har en god revisjon fra øverst til nederst.

Ambrosius Olsen: Det har jo skjedd enkelte ting siden vi var her sist og revisoren som blev ansatt har fortalt oss litt. Siste representantskapsmøte foretok en liten forandring av fagkongressens beslutning som vel ikke var fullt lovlig, men jeg så gjennom fingrene med det. Men det som blev forandret kommer nu igjen som en enstemmig innstilling. Jeg skal referere hvad siste fagkongress vedtok:

«Revisjonsutvalget ansetter også den nødvendige assistanse for revisjonen.» Vi står da overfor dette å vedta det Graver og sekretariatet foreslår, hvis ikke så kommer vi jo igjen på fagkongressen senere i år og så får vi se.

Norheim: På side 2 står det at revisjonen trer i kraft fra 1 juli. Det er den rent taktiske side jeg vil sette fingeren på. Jeg hører man vil ansette dem på prøve ett år og at fagrevisoren så skal ansette dem. Jeg mener ansettelsen bør skje ved representantskapet og jeg vil foreslå det.

Josef Larsson: Det kan forstås at enkelte forbund føler sig støtt over en slik sterk inngripen og kanskje også derfor at disse har den opfatning at sekretariatet ikke har feiet for egen dør. Nu, jeg har alltid ment at vi må få den beste ordning og kun den beste er god nok når det gjelder kontrollen. Men revisjonen alene er ikke nok, men de institusjoner som bestemmer må også se på disse ting så det ikke blir som forrige gang da man satte så å si revisjonsutvalget på tiltalebenken fordi det fremkom med revisjonsberetning. De som nu er ødelagt for livstid har vært ofre for systemet. Jeg er enig i sekretariatets forslag.

Halvard Olsen: Jeg synes ikke det var nødvendig for Larsson når han ellers var enig i sekretariatets forslag å søke å finne grunn til å insinuere. Det skulde ikke være nødvendig for ham å si at sekretariatet ikke har feiet nok for sin egen dør. Det er en beskyldning mot sekretariatet og de som skal føre innseende med og kontrollere, som ikke hører nogen steds hjemme og allermest når det kommer fra Larsson. Han har uttalt sig før også her på lignende vis. Det har fra sekretariatets side den hele tid vært sagt at *alt* skal frem. *Alle kort på bordet.* Jeg har sagt til Graver at når han får tid til det skal han også ta fatt i Landsorganisasjonens regnskaper helt fra den tid jeg trådte inn i Landsorganisasjonen, og jeg har også sagt at han når han får tid til det skal han granske i Jern- og Metallarbeiderforbundet og også den granskingkomité som Josef Larsson var med på. *Alt* skal frem. Jeg vil ha sagt dig, Josef Larsson, at de ting skal frem. Jeg har holdt kjeft hvor jeg burde ha talt. Men det går ikke an på denne måte å søke her å skape tvilsomme insinuasjoner. *Frem* skal det — *alt*. Jeg har intet imot at representantskapet ansetter de som skal være Gravers medhjelpere. Men det har vært uttalt at det er representantskapet som desiderer regnskapet. I lovene står det at kongressen desiderer regnskapene. Derfor kan vi ikke forme det slik at det *skal* gjennomføres.

Omar Gjesteby: Her som så ofte ellers er det de vake demokratiske prinsipper man kjører frem med mot en ordning. Det er nødvendig at representantskapet tar sig noget mer myndighet enn lovene sier. Vi må kunde si at slik og slik *skal* det være og jeg vil se den representant på kongressen som vil yttre sig derimot. Jeg vil også nevne den rent psykologiske side både overfor medlemmer og uorganiserte, at det nu stilles et positivt forslag om at denne ordning skal gjennomføres. Det er sagt underhånden at man burde undersøke også andre forhold i forbundene. Ofte er det så at det ikke er den valgte kasserer som fører regnskapene, men en kontorfunksjonær. Vi har hatt den ordning at kassereren ikke er tillitsmann, men ansatt. Han står ansvarlig overfor formannen og forbundsstyret. Ved en slik ordning hadde man kanskje undgått disse ting. Kassererne i forbundene

nu har også ofte så meget annet organisasjonsarbeide å utføre.

Alfred Madsen: Jeg vil vite hvad Josef Larsson sikter til når han sier at «sekretariatet ikke har feiet for egen dør». Forslaget om en egen revisjonsavdeling for Landsorganisasjonen har vært under behandling i siste 10 år. Etter at jeg blev kasserer blev der nedsatt en komité til å utarbeide instruks og regler for en revisjonsordning. Landsorganisasjonen har vist vilje til å søke å få en god revisjon og det var også forutsetningen på forrige representantskap. Jeg har aldri sett noget positivt fra Josef Larsson og hans meningsfeller. Vi har nu 2 underslag og de legges slik tilrette at borgerpressen skriver «nytt underslag i Landsorganisasjonen». Det går ut over mig. Det er systemet som må forandres. Revisorene som velges på landsmøtene er ikke fagkyndige og også disse stemples nu som «korrupte» eller som mildest talt dumme. Jeg har gjentagne ganger talt med Graver om en bedre ordning. Etter meddelelsene i borgerpressen vil jeg kreve en erklæring om at regnskapet er i orden. Jern- og Metalls regnskaper er revidert for 10 år og det stemte med en differanse på 5 øre. Vi husker Josef Larssons opptreden overfor Aamodt i Jern- og Metall den gang.

A. E. Gundersen: Vi blir jo slått i hartkorn alle sammen på denne måte. Men det er jo også hederlige forbundskasserere og forretningsførere. Det er ikke riktig som Gjesteby sier, at bare hans forbund har fagrevisor. Vårt forbund og også andre har det. Når man ikke vet bedre skal man sandelig avholde sig fra å si noget. Vi vil ha offentliggjort vårt forhold og at det er i orden. Øie har gått gjennom vårt regnskap fra 1904, altså 30 år. Men vi skal være opmerksom på at også i banker med daglig revisjon er det underslag. Ved den alværlige skrekk forbundene har fått ved de senere hendelser, så vil man komme til å ansette fagrevisorer de som ikke har det og så har man Landsorganisasjonens revisor på toppen. Vi må når vi diskuterer dette ikke behandle alle som kassebedrøvere. De som har sine saker i orden skal ha det frem.

Arthur Olsen foreslo: «Det pålegges forbundene å gjennomføre den av revisor Graver foreslåtte revisjonsordning fra 1. juli 1934.

Nils Norheim foreslo:

«Representantskapet ansetter revisorene.»

Josef Larsson: Jeg var naturligvis så uheldig å fornærme en enkelt person og også sekretariatet. Det er vel nu kvittet med at jeg har skylden for alt det onde som er skjedd i de senere år. Jeg har imidlertid aldri beskyldt nogen av tillitsmennene i Jern- og Metallarbeiderforbundet for underslag eller noget uhederlig. Det vet Madsen og han er eldre enn mig. Jeg har aldri på noget sted beskyldt Halvard Olsen for kjeltring eller andre ting. Jeg har bare fremstillet forholdene slik som jeg saklig har sett de. Jeg har ikke villet eller forfulgt nogen enkelt person. Det vil jeg ikke og jeg vil ha gjort disse bemerkninger. Men vi kranglet svært her idag for å få frem et dokument. —

Halvard Olsen (avbryter): Det protesterer jeg mot.

Larsson (fortsetter): Jeg håper at jeg skal slippe noen flere be-

skyldninger eller siktelsers for de ting som fant sted omkring granskningskomitéens arbeide i Jern- og Metallarbeiderforbundet. Jeg har ikke vært med på noget galt; men organisasjonsmessig behandlet forholdene.

Strek blev satt.

Arthur Olsen: Det er ikke bare dere her inne som er plaget av underslag, men også vi utenbys. Vi hadde et underslag på 23,000 kroner i Sandefjord. Han pirket ikke bare på pengene, men laget til og med ny bankbok inntil det så røik. Og i Larvik hadde vi et på 5—6000 kroner. Det er således ikke bare her i Oslo de har underslag. Derfor er vi med på en revisjonsordning og vi er enig i denne ordning. Det vil være trygt å få en fast ledelse for denne revisjonsordning. Det må nu være slutt med insinuasjonene.

Olav Hindahl: Jeg synes Olsen skulde være tilfreds med sekretariatets forslag om at man skal arbeide henimot gjennomførelsen av Gravers forslag. Det blir ellers bare en papirbestemmelse. Denne forsamling har ingen bemyndigelse til å ta denne avgjørelse. Jeg vil anbefale sekretariatets forslag.

Torjus Graver: Landsorganisasjonens formann bad mig om en bekreftelse for at han hadde bedt mig om å gjennomgå regnskapene i Jern- og Metallarbeiderforbundet og i Landsorganisasjonen siden han tiltrådte der. Jeg har ikke funnet at det er noget galt i Landsorganisasjonens regnskap. Den undersøkelse formannen vil ha mig til med hensyn til granskningskomitéen i Jern- og Metallarbeiderforbundet vil jeg imidlertid ikke. Det vil jeg ikke blande mig op i. Et styres avgjørelse får stå i dettes avgjørelse. Jeg vil ha sagt at jeg fra første stund har fått lojal støtte av sekretariatet, helt og fullt. Så har det vært nevnt hvem som skal ansette disse revisorer. Det står i § 10 i Landsorganisasjonens lover at revisjonsutvalget skal ansette disse. Jeg har spekulert over spørsmålet *ansatt* eller valg av kasserere, men det er jeg ferdig med. Madsen bad om en erklæring. Jeg har med vilje lagt min rapport slik an, at den kan brukes som sådan. Jeg vil anmode om å få en mann straks, nemlig Øie.

Halvard Olsen: Det var meddelt sekretariatet at arbeidsmengden var blitt så stor på grunn av de forhold man kom op i, i de 2 forbund, at man måtte få den nødvendige arbeidshjelp. Vi vedtok midlertidig at Anders Øie skulde virke som revisor. Imidlertid har han hittil vært optatt i Bygningsarbeiderforbundet. Jeg mener det er riktig at representantskapet kan ansette disse revisorer. Men nu er forholdet det at Øie er revisjonsutvalgets formann. Øie forela det for sekretariatet, idet han mente det var uheldig å virke som medrevisor all den stund han var formann i revisjonsutvalget. Derfor bør vi ansette ham. Når Larsson sier at jeg senest idag skulde ha bekjempet at et dokument kom frem, så er det uriktig. Jeg sa det var sekretariatets opfatning, men så snart det var mulig skulde det bli fremlagt. Ingen ting skal stikkes under stol, herr Larsson.

Ludvig Buland: Jeg vil advare mot siste del i Arthur Olsens forslag. Vi er tilfreds med vår avdeling. Vi har et revisjonsbyrå, en ordning som vi gjennomførte i 1930. Men ikke nok dermed. Den er

fastsatt av landsmøtet og vi kan ikke forandre det før et nytt landsmøte. Revisjonens forslag er slik at det nok vil bli gjennomført overalt i sin tid; men Olsens forslag er voldtegt. Jeg har i sekretariatet stemt for forslaget, men jeg har gjort det med visse forbehold. Revisoren har virket 1 år og nu kommer han allerede og vil ha 3 mann. Jeg mener med Raaen at vi bør få en saklig utredning. Men etter det skjedde er det vanskelig for legmann å stå imot dette; men det må overlates forbundene. Hvis Olsens forslag blir vedtatt, vil jeg stemme mot hele innstillingen.

A. Bratvold: Når det er spørsmål om regnskaper og regnskaps-systemer er ikke jeg den som har betingelser for å kunde uttale mig. Men jeg har av dagspressen sett at fagrevisoren har latt sig intervju av en av de mest reaksjonære aviser i landet. Jeg tviler ikke på at de som har uttalt sig har gjort det på et saklig grunnlag; men de skal være opmerksom på utnyttelsen. Vi må frem til et annet system, men da skal det gjøres på en mer kameratslig måte enn hittil. Vi får se å hindre flere gjentakelser. Det er en oprørt tid vi gjennomlever. La nu den revisjon vi har fått arbeide videre og sammen med Øie. Men la oss ikke tale med borgerpressen, la den få minst mulig.

Et forslag fra dirigentene.

Dirigenten: Dirigentene vil foreslå at sekretariatet sammen med revisjonsutvalget ansetter revisorene.

Nils Norheim: Det er ikke taktisk og reelt og riktig å vedta dirigentens forslag. Jeg oprettholder mitt forslag.

Votering: Først votertes over sekretariatets innstilling i anledning fagrevisorens forslag. — Sekretariatets innstilling blev vedtatt enstemmig.

Ved alternativ votering mellem sekretariatets innstilling om *henstilling* og Arthur Olsens forslag om *pålegg* blev sekretariatets innstilling vedtatt mot 20 stemmer.

Dirigentene forandret sitt foran stilte forslag til — «*under forutsetning av representantskapets approbasjon*».

Norheim frafalt da sitt forslag.

Votering: Dirigentenes forslag blev dermed vedtatt.

Forholdet i Bygningsarbeiderforbundet.

Anders Øie: Som medlem og formann i revisjonsutvalget kunde jeg ikke også samtidig være fastlønnet revisor. Derfor var det nødvendig å si ifra. Spørsmålet om hvorvidt det er betalt til de forretninger som var nedlagt er vanskelig å besvare. Jeg blev anmodet om å komme tilstede i forbundet. Når dette med utbetalinger til forretninger er anført i min rapport, så er det mer av formel enn reel art. Foreligger der utbetalinger av Jens Johansen som ikke er kommet inn i regnskapet, så vil det bli undersøkt.

Ludvig Johansen: Jeg forstod det sådan at det var umulig å ansette Øie som revisor fordi han var formann i revisjonsutvalget.

Elias Volan: Jeg har ikke gjennomgått disse regnskaper. Men

det er riktig som jeg sier at Guldvåg i 1924 sa, at hvis Malerforbundet foretar utbetalinger til forretningene i Oslo, Bergen og Ålesund, da vilde beløpet til Bygningsarbeiderforbundet bli 14,000 kroner.

I. B. Åse: Bygningsarbeiderforbundet har all mulig interesse av at ikke Johansen belastes mer enn det er. Derfor vil vi henstille at man undersøker forholdet.

Torjus Graver: Jeg har lite håp om å kunde finne frem i det og jeg begrunner det med at vi talte med Martinsen lørdag og vi fikk da ingen opplysninger av ham. Men det skal selvfølgelig samvittighetsfullt bli undersøkt.

Anders Øie: Spørsmålet gjelder hvad der ikke er bokført. Kunde man få vedkommende forretnings regnskaper, så vilde det kunde la sig gjøre.

Dermed var man ferdig med det punkt.

Punkt 5: Regnskap for 1932.

Man gikk derefter over til dagsordenens punkt 5: *Regnskap for 1932.*

Regnskapene var omdelt til representantene nummerert.

Under *gevinst og tapskonto* uttalte *A. E. Gundersen:* Det er en post til rettssaker m. v. på 33,700.85. Jeg har talt med flere, derom og det skal være utlegg til private advokater særlig i anledning forholdene i Bergen. Nu er det ikke meget å si derpå hvis vi nu var ferdig med disse saker. Men man står foran nye rettssaker. Det bør ikke veltes over på fellesorganisasjonen. Hvis forbundene selv betalte så vilde det ikke bli så meget. Vi kan ikke prosedere oss arme på denne måte. Det må derfor ropes et varsko her. Det kunde være andre ting også å bemerke. Vi vilde med dette regnskap ikke kunde ha klart oss i tilfelle en kamp. Vi kan være glad over at vi opnådde prolongasjon uten indeksregulering. Det gjelder å være sparsom og spare fellesorganisasjonen for unødige utgifter.

Alfred Madsen: Jeg kan slutte mig til de almindelige bemerkninger Gundersen fremkom med i anledning rettssakene. Disse utgifter gjelder saker helt fra 1930. 2½ million i direkte lån som vi hadde til storkonflikten er betalt.

Sigurd Forbord: Affæren i Bergen var en sak fra Arbeidernes faglige Landsorganisasjon som forbundene måtte gjennomføre etter ordre av fellesorganisasjonen. Det var derfor også naturligt at A.F.L. betalte disse utgifter.

Karl Furuskjæg: Hadde det vært anledning til å komme inn på denne sak, så vilde jeg ha nevnt den jonglering som ledelsen her inne har drevet om disse affærer uten nogen fast linje.

Halvard Olsen: Jeg antar at det er en mulighet for å komme inn på spørsmålet «Arbeidet» under punkt 9. Foruten vår gjeld til utenlandske organisasjoner har vi betalt 576,000 kroner til D. N. A., som fagkongressen besluttet, men som vi da ikke hadde penger til.

I. B. Åse: Jeg er enig med Gundersen i at vi må se å få slutt på konflikten i Bergen. Det er nødvendig av hensyn til organisasjonen.

Men å komme å si at utgiftene skal overføres til forbundene er urimelig. Man må allikevel være opmerksom på at forbundene har påtatt sig store ofre efter Landsorganisasjonens beslutning i den sak. Jeg er derfor i høyeste grad uenig i at disse utgifter blir overført på forbundene.

Dirigenten: Det blir anledning til under punkt 9 å behandle konflikten i Bergen.

Dermed gikk man videre i regnskapene.

Under *Folkets hus' fonds regnskaper* uttalte A. E. Gundersen: Jeg vil påtale at man ikke oppfyller sine forpliktelser til organisasjonen. Når man låner penger i sine egne foretagender så bør man også passe på å betale. Hadde man lånt i private banker vilde man blitt slått til konkurs. Og dette forhold har vart helt siden høikonjunkturen; det gjelder ikke bare de siste år. Når man ikke oppfyller sine forpliktelser, så bør vi helst ikke ha dette fond. Hvis representantskapets medlemmer hver på sitt sted tar opp dette forhold så må det kunde bedres.

Alfred Madsen: Dette spørsmål har vi diskutert mange ganger og vi ser at lånene blir ikke mindre. Nu i det senere er pengene kommet noget bedre inn, og vi har vært mer forsiktig med å yde lån. Vi får imidlertid hver uke en rekke andragender om lån til Folkets hus og overalt er det like berettiget. Vi har nu lånt til 1. prioritet.

Josef Larsson: Hvordan vil det stille sig om banken overtok disse ting? At man fikk en ordning med den? Landsorganisasjonen kan ikke optre som bank. Den har andre oppgaver.

Halvard Olsen: Jeg tror ikke bankstyret vil overta den forpliktelse man her har. Det er selvsagt riktig at man skal oppfylle sine forpliktelser, men man skal også holde sig for øie at arbeidebevegelsen ikke bare er et regnskap. Det er et nødvendig ledd i arbeidet også dette og det har vært utvist forsiktighet i disse ting. Men vi kan ikke se så snevert på det heller.

Olaf Klippenberg: Jeg er enig med Halvard Olsen. Arbeiderbevegelsen blir ofte forhindret fra å få leiet møtelokaler til sine arrangement. Det går derfor ikke an å stanse her.

Emil Torkildsen: Jeg er enig i at Landsorganisasjonen ikke bare er regnskaper. Men hvorfor ikke foreta radikale nedskrivninger? De fleste av disse hus er opført under høikonjunkturen. Kunde man ikke ta de reelle verdier? Da vilde forholdet ikke se så slett ut. Jeg vil henstille til sekretariatet at det etter gjennomgåelse av disse ting foretar nedskrivning.

Alfred Madsen: Det foretas nedskrivning. I 1932 er det avskrevet 27,150 kroner og på Landsorganisasjonens regnskaper omkring 70,000 kroner.

Ambrosius Olsen: Huset på Rjukan koster over 600,000 kroner. Men jeg vil ikke at vi skal avskrive på det beløp som Landsorganisasjonen har i huset. Det kan gjøre at de andre går på hvis Landsorganisasjonens beløp går ned. Vi vil betale, men vi har mange andre ting å betale først. Vi har også gjort vårt til for å holde huset, således betaler vi 15 øre fra alle fagorganiserte pr. uke til huset.

Dermed gikk man videre i regnskapet for 1932, som man blev ferdig med.

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet tirsdag 9. januar.

Dirigent: Torbjørn Henriksen.

Protokollen fra gårdsdagens møte referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Dirigenten: Vi skulde nu fortsette med revisjonsutvalgets bemerkninger til regnskapet, men da en av revisorene ikke kan møte før i eftermiddag må vi utsette det til da.

Punkt 7: Elektrikerforbundets uttreden av Landsorganisasjonen.

Man gikk så over til dagsordenens punkt 7: *Elektrikerforbundets uttreden av Landsorganisasjonen.*

Elias Volan: Representantskapet vil finne protokollen her fra forrige representantskapsmøte hvor man besluttet:

1. Representantskapet pålegger Elektriker- og Kraftstasjonsforbundet å sørge for at elektrikerne ved de industrielle bedrifter hvor der er tvist overføres til de respektive industriforbund.
2. Forsåvidt forbundet ikke gjennomfører representantskapets beslutning innen 1 mai 1933, ophører forbundets medlemskap i Landsorganisasjonen efter den frist som er fastsatt i Landsorganisasjonens lover.
3. Industriorganisasjonene pålegges å sørge for at elektrikerens lønns- og arbeidsvilkår ikke skades ved den besluttede overføring av medlemskapet.»

Denne beslutning blev behandlet på Elektrikerforbundets landsmøte, hvor Hindahl og jeg var tilstede. Landsmøtet forkastet representantskapets beslutning mot et par stemmer. Hindahl og jeg stilte da forslag om en henstilling fra landsmøtet til Landsorganisasjonen om å la det fortsette til kongressen og at man bøide sig for den beslutning som der vilde bli vedtatt. Men det gikk heller ikke. Landsorganisasjonen hadde så møte mellom de interesserte forbund. Den 17 november 1933 holdtes konferanse herom hvor følgende var tilstede: Halvard Olsen, Volan, Johs. M. P. Ødegård, Stenklev, Hindahl, Nordahl, Torbjørn Henriksen, Kr. Jørgensen og Jønsson. Det fremgår videre av den protokoll som blev opsatt at Volan redegjorde for Elektrikerforbundets landsmøtes beslutninger, hvorav fremgikk at Forbundet ikke vilde bøie sig for Landsorganisasjonens krav om at elektrikerne ved de industrielle virksomheter skulde avgis til de respektive industriforbund.

Man enedes om å foreslå for sekretariatet at der fattes følgende beslutning:

«Norsk Elektrikerforbund tilskrives med meddelelse om at forbundet betraktes som uttrådt av Landsorganisasjonen fra 1 nov. 1933.

Forsåvidt forbundet vil ordne sitt forhold til Landsorganisasjonen må forbundet i henhold til representantskapets beslutning avgi sine medlemmer ved de industrielle bedrifter til de respektive industriorganisasjoner.»

Konferansens protokoll var forelagt sekretariatet den 11 desember og det godkjente konferansens forslag og 12 desember blev følgende skrivelse sendt Elektrikerforbundet:

Norsk Elektriker- & Kraftstasjonsforbund, Oslo.

Sekretariatet behandlet i møte 11. ds. Deres forbunds stilling til Landsorganisasjonen efter de beslutninger som blev fattet på Deres siste avholdte landsmøte.

Under henvisning til beslutningen, fattet av Landsorganisasjonens representantskap, vedtok sekretariatet å tilskrive forbundet med meddelelse om at forbundet betraktes som uttrådt av Landsorganisasjonen fra 1 november d. å. Forsåvidt forbundet vil ordne sitt forhold til Landsorganisasjonen må forbundet i henhold til representantskapets beslutning avgi sine medlemmer ved de industrielle bedrifter til de respektive industriorganisasjoner.»

Sekretariatet foreslår for representantskapet å fatte følgende beslutning:

«Sekretariatets beslutning i saken tas til etterretning.»

O. Sporvind: Jeg har intet å si til utmeldelsen, for den er det vel ikke noget å si på. Men det er forholdene ute på arbeidsplassen som man her må se på. Vi har nu murerne og elektrikerne utenfor. Jeg vil innby representantskapet til å vedta, at de som er utenfor Landsorganisasjonen må betegnes som uorganiserte og behandles derefter. De som står i samorganisasjonene må strykes der og det må også henstilles til D. N. A. å stryke disse av partiet. Jeg vil foreslå:

1. De uttrådte medlemmer av A. F. L. blir å betrakte som uorganiserte.
2. Disse medlemmer og foreninger kan ikke stå tilsluttet nogen samorganisasjon.

Nils Hansen: Man må se dette i forbindelse med det senere punkt på dagsordenen: Sammenslutningen av Bygningsarbeiderforbundet og Murerforbundet. Der ser vi at Landsorganisasjonen er ute på en glideflukt. På vårt sted har elektrikerne søkt om å få stå i Samorganisasjonen. Men så foreligger der cirkulære fra Kommuneforbundet om å organisere elektrikerne i tilslutning til det forbund. Er det så at når elektrikerne står utenfor A. F. L. at de heller ikke kan stå i samorganisasjonene? Det må gjelde murerne som elektrikerne. Vi må få en linje her. Vi må få et greit svar. Hvis de skal få tilhøre samorganisasjonene, hvordan blir det da med å søke å organisere elektrikerne i industriorganisasjonene? Å gå til å utelukke dem av partiet er å gå noget vidt. Partiet må innstille sig på å overbevise disse om betydningen og nødvendigheten av å stå i industriforbundet. Dette og det punkt jeg nevnte må behandles under ett. Jeg ber imidlertid om svar på det spørsmål jeg har stilt.

Halfdan Jønsson (til forretningsorden): Skal vi behandle dette om elektrikerne og samorganisasjonene så bør også punkt 9 behandles samtidig.

Dirigenten: Jeg er av samme opfatning. Landsorganisasjonens formann antok at man under punkt 9 også kunde komme inn på konflikten i «Arbeidet». Jeg vil henstille at man iallfall venter med det til efter at Elektrikerforbundet er behandlet.

Albert Karlsen: Jeg tror det vil være taktisk uklokt å betegne elektrikerne og murerne som uorganiserte fordi om de ikke står i Landsorganisasjonen. På mine kanter har vi det forhold at vi derved vil ødelegge partiet i mange fylker rundt om derved at de er tillitsmenn. Nu foreligger der et cirkulære fra Kommunearbeiderforbundet om å organisere elektrikerne i tilslutning dertil innen 1 mars. Samtidig foreligger der henvendelse fra elektrikerne ved Arendals fylkes elektrisitetsverk om å få bli stående i Samorganisasjonen. Min personlige mening er at vi foreløbig ikke kan få dem over i noget annet forbund og da bør de få bli stående. Med hensyn til murerne har jeg forstått at man har innrømmet at de kunde få bli stående i samorganisasjonene. Kunde man få en lignende beslutning for elektrikerne vil det være bra. Vi må iallfall få en linje her som kan befulges for alle.

Dirigenten (Torbjørn Henriksen): Jeg vil foreslå:

Idet representantskapet tar til etterretning Elektrikerforbundets uttreden av L. O. forutsetter representantskapet at de respektive forbund søker å organisere elektrikerne overensstemmende med kongressens tidligere beslutninger om industriforbund.

Herom varsles forbundene.

Elias Volan: Det er naturligvis en lettvint måte å behandle spørsmålet på at så snart en organisasjon går imot eller ikke vil respektere en beslutning så er det bare å sette de utenfor fellesskapet. Det er et lettvint og greit standpunkt og lett for ledelsen. Men hvis Landsorganisasjonen alltid skulde behandle de organisasjoner som ikke vil bøye sig på den måte, hvordan hadde da Landsorganisasjonen idag sett ut? Hvilken Landsorganisasjon hadde vi da hatt? Vi hadde da nærmest hatt en Landsorganisasjon som var å ligne med en bytting og vi hadde ikke hatt en industrorganisasjon. Man kan beklage at ikke beslutningene er gjennomført, og det er beklagelig. Men også den svenske landsorganisasjon har arbeidet lenge med dette. Vi er idag kommet et godt stykke lenger enn Sverige. I realiteten har ingen gjennomført industriforbundsformen i sin ytterste konsekvens, når undtas Russland. Og så er man kommet et stykke på vei i Østerrike og Sveits, men på langt nær konsekvent. Man var også kommet et stykke på vei i Finnland, men så gikk organisasjonen i stykker. I Norge har vi vært i stand til å holde Landsorganisasjonen sammen. Det er svært få og små grupper som står utenfor. Men for å opnå det har man måttet ta visse hensyn. Formerforbundet skulde jo stå i Jern- og Metallarbeiderforbundet. Men de arbeider godt sammen og Jern- og Metallarbeiderforbundet som skulde ha dem, setter ikke noget inn på å få det gjennomført. Jeg mener man må vente til arbeiderne av egen fri vilje kommer med. Kjøttindustriarbeiderforbundets lands-

møte besluttet enstemmig å gå inn i N. N. N. Uravstemningen blandt medlemmene forkastet det. Men vi mente avstemningen ikke var noget fullgyldig uttrykk for medlemmenes opfatning. En ny avstemning bragte til resultat et større flertall *mot* sammenslutning enn første gang. Skal vi etter et slikt resultat tvinge Kjøttindustriarbeiderforbundet ut? Skal vi tvinge bakerne ut? Eller de tre forbund i de grafiske fag? Hele organisasjonsproblemet foreligger slik. Men jeg mener det er feil å utelukke disse. Men Elektrikerforbundet må etter sine vedtak betraktes som ophørt, og hvorfor? Jo, fordi Elektrikerforbundet som *eget* forbund i Landsorganisasjonen var behandlet av landsmøtet. Vi tok den risiko at vi sa til landsmøtet, at hvis de avgav de medlemmer de hadde ved de industrielle bedrifter til de forskjellige industriforbund, så skulde vi som Landsorganisasjonens representanter gå inn for at Elektrikerforbundet skulde få bli stående som *eget* forbund, så lenge vi har andre forbund av lignende art. Men selv det forkastet landsmøtet. Da kom man inn på den ting ikke bare å ha et spesialforbund, men et forbund som vilde trenge sig inn på de industrielle områder og søke å organisere der. De andre spesialforbund vi nu har, de holder sig innenfor det område de engang har. De søker ikke å sprengte sig inn på andre organisasjonsområder. Derfor står Elektrikerforbundet i en særstilling. Derfor mener jeg at man skal ha rett og adgang til å organisere elektrikerne i de respektive industriforbund. Der er jeg enig med dirigentene. Med hensyn til Bygningsarbeiderforbundet og Murerforbundet så har den sak vært meget inngående behandlet. Murerne kommer i samme forhold til Bygningsarbeiderforbundet som formerne til Jern- og Metallarbeiderforbundet. Det er visst bare i 2 tilfelle hvor det kan være tvil; men de er ikke av avgjørende betydning. Bygningsarbeiderforbundets landsmøte vedtok at forbundet skulde søke å etablere samarbeide med Murerforbundet på tross av at disse står utenfor A. F. L. De mente nemlig at de ikke kunde undgå å samarbeide med disse. Er det da riktig å motsette sig dette? Nei. Derfor har sekretariatet besluttet at det intet har imot et slikt samarbeide. Og Bygningsarbeiderforbundets landsmøte henstilte til Landsorganisasjonen om at murerne måtte få stå i samorganisasjonene. Det er behandlet i representantskapet i Oslo og Omegns faglige Samorganisasjon, og der blev det enstemmig vedtatt at det skulde kunne skje. Den innstilling som her foreligger er vedtatt med 7 mot 6 stemmer. Mindretallet stemte mot at de skulde få adgang til samorganisasjonene. Flertallet derimot mente at man ikke skulde avskjære adgangen til for foreninger som ikke står i Landsorganisasjonen til å kunne stå i samorganisasjonene. Vi har hatt flere slike tilfeller tidligere. Vi har avisarbeiderne og losene i Hammerfest. Landsorganisasjonen bad ifjor samorganisasjonen i Oslo om å organisere fiskerne i Oslofjorden i tilslutning til den. Det gjaldt småbåtsfiskerne, og vi vet ikke hvor vi skal ha disse tilsluttet ellers. De må foreløbig knyttes til organisasjonen gjennom den lokale samorganisasjon. Men hvor vi i fremtiden skulde ha disse, skulde det være interessant å høre om nogen visste. Jeg mener man bør ikke avskjære sig adgangen til å opta i lokale organisasjoner for-

eninger som står utenfor Landsorganisasjonen. Hvert tilfelle bør imidlertid behandles i fellesskap mellem A. F. L. og den lokale samorganisasjon. Men derved vil man kunne trekke dem til organisasjonen for senere å tilslutte sig sine respektive organisasjoner. Da skal man ikke nekte sekretariatet det.

Sekretariatets fremstilling og forslag i forbindelse med sammenslutning av Norsk Bygningsarbeiderforbund og Norsk Murerforbund.

Fra sekretariatet forelå følgende:

Siden Norsk Murerforbund trådte ut av Landsorganisasjonen har sekretariatet forsøkt ved konferanser med dette forbund og Norsk Bygningsarbeiderforbund å få en sammenslutning i stand til et felles bygningsarbeiderforbund.

Konferansene førte ikke frem, derimot vedtok Norsk Bygningsarbeiderforbunds landsmøte regler for et fast organisatorisk samarbeide mellem de to forbund.

Landsmøtets vedtak er forelagt sekretariatet, som besluttet ikke å ville motsette sig den beslutning som landsmøtet hadde vedtatt.

Reglene for samarbeidet er også forelagt Norsk Murerforbund og godkjent.

I forbindelse med denne saks behandling vedtok Bygningsarbeiderforbundets landsmøte en henstilling til sekretariatet å søke istandbragt en ordning, hvorved Norsk Murerforbunds avdelinger blir gitt adgang til å stå tilsluttet de faglige distriktsorganisasjoner.

Saken er også behandlet av representantskapet i Oslo og Omegns faglige Samorganisasjon, hvor følgende beslutning blev fattet:

- «1. Representantskapet gir sin tilslutning til det forslag som Bygningsarbeiderforbundets landmøte vedtok angående samarbeide med Murerforbundet, for å nå frem til en sammenslutning av de 2 forbund til et felles bygningsarbeiderforbund.
2. I anledning av Bygningsarbeiderforbundets landsmøtes vedtatte henstilling om at avdelinger av Murerforbundet kan optas i samorganisasjonene, beslutter representantskapet:

Henstillingen fra Bygningsarbeiderforbundets landsmøte anbefales på det beste av samorganisasjonens representantskap.»

Som regel har Landsorganisasjonen inntatt det standpunkt at de faglige distriktsorganisasjoner bare skulde bestå av forbundsavdelinger tilsluttet Landsorganisasjonen. Man har gjort enkelte undtagelser for foreninger som intet forbund hadde å slutte sig til, således har avisbudene i Oslo og Losforeningen i Hammerfest fått adgang til å stå tilsluttet de faglige distriktsorganisasjoner. Samorganisasjonen i Oslo blev også pålagt å søke organisert fiskerne i Oslofjorden i tilslutning til samorganisasjonen, uten at sekretariatet kunde anviser noget forbund som disse fiskere skulde stå tilsluttet.

Sekretariatet har ikke vedtatt nogen spesielle regler for de foreningers forhold til samorganisasjonen som ikke står tilsluttet noget forbund, det er således ikke fattet beslutning om at foreninger tilsluttet samorganisasjonen, som ikke er medlemmer av Landsorganisasjo-

nen er avskåret fra å delta i behandlingen av saker som angår Landsorganisasjonen. I dette forhold bør Landsorganisasjonen vedta bestemmelser.

Når det gjelder avdelinger i forbund som har trådt ut av Landsorganisasjonen, har sekretariatet så vel som representantskapet vedtatt at deres medlemsskap i samorganisasjonene skal opphøre.

Sekretariatet finner imidlertid at det er grunn til å undergi denne sak en nærmere behandling og bedømme forholdet i hvert enkelt tilfelle ut fra de interesser Landsorganisasjonen har til på ny å knytte forbindelser med de forbund som har trådt ut.

Vedtaket på Bygningsarbeiderforbundets landsmøte gir uttrykk for at dette forbund har meget store interesser av et samarbeide med Murerforbundet.

Efter sekretariatets opfatning vil det være uriktig av Landsorganisasjonen å motsette sig en ordning, hvorved de to forbund i bygningsindustrien får adgang til å pleie det best mulige samarbeide, for derigjennem å utjevne de stridigheter som foreligger og bane vei for en organisatorisk samling av de to forbund.

Sekretariatet har bragt på det rene at de faglige fellesorganisasjoner i Danmark har adgang til å opta fagforeninger som ikke står tilsluttet Landsorganisasjonen, men disse foreninger får ingen innflytelse på avgjørelsen av de saker som angår Landsorganisasjonen.

Under henvisning til foranstående vil sekretariatet innby representantskapet til å fatte følgende beslutning:

1. Sekretariatet bemyndiges til i samråd med de faglige distriktsorganisasjoner å tillate medlemsskap i distriktsorganisasjonene for fagforeninger som ikke står tilsluttet Landsorganisasjonen.
2. Fagforeninger som ikke står tilsluttet Landsorganisasjonen kan ikke delta i valg av representanter til Landsorganisasjonens representantskap og kongress, eller delta i avgjørelsen av saker som angår Landsorganisasjonen.
3. Medlemmer av fagforeninger som ikke står tilsluttet Landsorganisasjonen kan ikke velges til tillitshverv i Landsorganisasjonen eller samorganisasjonen.

Ludvig Johansen: Det sies at det skal gå an å snakke ihjel en sak, og det har jeg inntrykk av at Volan gjør. Denne sak er så uttersket at det neppe er noget nytt å frembringe. Når det sies at vi ligger bedre enn Sverige, så ser det iallfall ut for oss som at organisasjonsformene har skapt en uhygge som aldri før. Det er en oppløsning til stede, som skaper uholdbare forhold ute på arbeidsplassene. Når det tales om Elektrikerforbundets illegalitet så har forbundets folk sammen med Landsorganisasjonens representanter reist rundt til de elektrikerforeninger det gjelder og talt for overgang. Men medlemmene gikk ikke med på det. Med hensyn til Bygningsarbeiderforbundet og Murerforbundet så kom man ikke lenger der. Det viser at det er et forbund, murerne, som trekker hele organisasjonen efter nesen. Og når man så kommer i samorganisasjonene så ser man at representantene fra arbeidsplassen ikke vil sette dem utenfor. Og så kommer man

med partiet. Nei, den går det heller ikke an å få til. Jeg var på representantskapsmøtet i samorganisasjonen da spørsmålet murerne var oppe, om deres medlemsskap i samorganisasjonen. Der var Schultz til stede og den nye formann i Bygningsarbeiderforbundet. Schultz uttalte sig meget tilfreds med Aases uttalelser, men han vocket sig vel for å si om det var meningen å arbeide sig frem til sammenslutning. Kjøttindustriarbeiderforbundets landsmøte vedtok ikke så enstemmig sammenslutning, men det anbefalte å sende saken til uravstemning og anbefale sammenslutning. Skal man foreta sig noget her må *alle* behandles *likt*. Man får si fra når industriforbundsformen skal gjennomføres og så får man se hvordan *det* går. Jeg tror iallfall ikke denne utsjalting av forbund vil føre frem og jeg vil advare dere mot å få flere ut. Jeg kan ikke gi min tilslutning til at Elektrikerforbundet settes utenfor.

Øistein Marthinsen: Sporvind vil sette elektrikerne i en særstilling. Murerne skal få stå i samorganisasjonene, elektrikerne ikke. Som forholdene har utviklet sig har man inntrykk av og erfaring for at det vises steilhet når man kommer til de store forbund og ber dem ta sig av faggruppens interesser. Jeg tror det er riktig å beholde elektrikerne i samorganisasjonene. De kunde være med i arbeidet der, men uten stemmerett i avgjørelsene. Grunnlaget for sammenslutning mangler slik som forholdene er idag rundt på arbeidsplassene, hvor man ser at de store forbund ikke utnytter situasjonene og varetar alle gruppens interesser. Det er naturlig at de da reagerer. Men vi kan ikke sette elektrikerne i nogen særstilling.

Harald Thoresen: Jeg anser dette som en av de viktigste saker i hele organisasjonen. Vi er blitt en så stor og mektig organisasjon at det centrale ikke er å få de uorganiserte med, men det centrale er blitt: hvor skal man stå med sitt medlemsskap. Vi gjør vel i å ta oss i akt. Som medlem av Bygningsarbeiderforbundets landsstyre siden 1927 og som medlem av en komité som har behandlet spørsmålet om Murerforbundet og Bygningsarbeiderforbundet har jeg kanskje satt mig mer inn i det enn de fleste her. Bygningsarbeiderforbundet har hatt muligheter for å bli det *virkelige* industriforbund, men tross det er det blitt en konglemorat som jeg betegnet det på Bygningsarbeiderforbundets landsmøte. Vi har alltid hatt en eller flere foreninger utenfor og/eller andre har stått på trappene. Og vi har sett den ene forening strike den annen ut fra arbeidsplassen. Vi gjør vel i å ta de forhold med når vi bedømmer det som blev vedtatt på Bygningsarbeiderforbundets landsmøte. Situasjonen i Bygningsarbeiderforbundet er gud bedre ikke anderledes idag enn ved landsmøtets slutning. Skal man vedta Sporvindes forslag så er Bygningsarbeiderforbundet en saga blott. Det vil da bli lettere for dem som vil ha et bygningshåndverksforbund. Man gjør vel i å ta disse ting med i betraktning. Det mest ufornuftige av alt er å vedta en beslutning slik som Sporvind foreslår. Den kamp som vi hittil har isolert til Oslo i Bygningsarbeiderforbundet, vil føres videre utover og medføre sprengning som kan føre videre utover til andre forbund, og da er vi kommet ilde op i det.

Konrad Nordahl: Skulde mentaliteten være slik innen andre for-

bund som i Bygningsarbeiderforbundet så hjelper nok ingen organisasjonsform. Vi håper iallfall at det ikke vil gi sig slike utslag andre steder. Volan talte om hvad stillingen vilde bli, hvis Landsorganisasjonen tviholdt på beslutningene. Men hvis de forbund som har overholdt beslutningene går ut av Landsorganisasjonen? Hvordan vil det da gå? Jeg tror ikke det blir mange å være sekretær for. Volan var inne på forholdene i Sverige og det er riktig. Samtidig taler Volan om Formerforbundet og Jern- og Metallarbeiderforbundet. Det er riktig nok at samarbeidet er det beste, men derfor er ikke forholdene tilfredsstillende. Vi har tatt situasjonen som den foreligger, når ikke Landsorganisasjonen klarer å gjennomføre sine egne beslutninger. Men Formerforbundet og Jern- og Metallarbeiderforbundet hører sammen. Det skulde være helt naturlig. Landsorganisasjonens siste kongress besluttet å arbeide for en sammenslutning i jernindustrien og bygningsindustrien. I bygningsindustrien har man gjort noget, men ikke innen jernindustrien. Jeg vet at mange blandt formerne venter på Landsorganisasjonens tiltak. Jeg tilhører mindretallet når det gjelder elektrikerne og samorganisasjonene. De skal ikke kunne gå ut av Landsorganisasjonen og så komme inn kjøkkentrappen. Det strider også mot Landsorganisasjonens lover. Hvis man mener noget alvorlig med dette, må man derfor også utsette dette til fagkongressen. Jeg vil anbefale at mindretallets forslag blir vedtatt og utsatt til fagkongressens behandling.

Kr. Sandvold: Forholdene her er kommet av det at de som skulde utføre beslutningene ikke har maktet det. Medlemmene på arbeidsplassen hevder at de ikke har nogen fordel av industriforbund. De mener at de derved svekker sitt lønnsnivå. Men jeg er ikke derfor enig med disse. Organisasjonens beslutninger må overholdes. Jeg kan dog ikke være enig i sekretariatets forslag. Man må ikke ta slike haltende beslutninger. Da vil det gli ut og flere foreninger vil søke å komme vekk fra industriforbundene. Jeg kan ikke være enig i at man skal få stå i den lokale samorganisasjon når man står utenfor Landsorganisasjonen, men jeg tar avstand fra at de ikke skal få stå i partiet.

Sigurd Forbord: Saken fremstilles feil. Når disse 2 forbund er kommet ut så var forholdet det at Murerforbundet ikke vilde bøie sig for fellesavgjørelsen og Elektrikerforbundet har vært særlig illojal mot industriforbundene. Det er saken. Jeg vil være med på at representantskapet skal godkjenne et samarbeide slik at man kan komme frem til en sammenslutning. Men jeg kan allikevel ikke være med på å la disse få stå i samorganisasjonene. Det hører ingen steder hjemme. Man sammenligner her med enkelt foreninger man nu har i samorganisasjonene. Men det er noget helt annet. Her gjelder det forbund som har optrådt illojalt. Jeg er enig med Nordahl at en slik sak må fagkongressen iallfall behandle. Samarbeide mellom Bygningsarbeiderforbundet og Murerforbundet er noget annet enn å gi adgang til å være med i arbeidet i Landsorganisasjonens underorganisasjoner. Punkt 1 i Oslo og Omegns faglige Samorganisasjons innstilling bør være grunnlaget.

Konrad Nordahl foreslo:

«Fagforeninger som står tilsluttet forbund som ikke er tilsluttet Landsorganisasjonen, kan ikke stå tilsluttet de faglige samorganisasjoner. Spørsmålet må i tilfelle forelegges kongressen i forbindelse med endringer i Landsorganisasjonens lover.»

Dirigenten foreslo 5 minutters taletid 1. gang og 3 minutter for henholdsvis 2. og 3. gang.

Forslaget blev vedtatt.

A. H. Arntzen: Jeg må være enig med Nordahl og Forbord. Når det tales om mentalitet, hvor er så sekretariatets mentalitet? Det gjør intet overfor de foreninger og forbund som ikke respekterer beslutningene. Det er bare en gang man har vært konsekvent og det var da man også vilde medta nødsarbeiderne i storkonflikten. Da var også Volan konsekvent.

O. Sporvind: Jeg mener ikke at man skal gjøre forskjell på elektrikerne og murerne. Spørsmålet her er de som er illojale. Det er det vi skal ta stilling til. Jeg har tidligere fortalt om hvordan Elektrikerforbundet søkte å kapre medlemmer. Jeg er enig med Nordahl men mener vi allerede nu kan vedta mitt forslag.

Halfdan Jønsson: Jeg slutter mig til Forbord og Nordahl. Jeg tilhører mindretallet i sekretariatet. Hvis Elektrikerforbundet hadde optrådt som de andre forbund, som står i samme stilling som dette, så hadde ikke elektrikerne stått utenfor Landsorganisasjonen. Når de er behandlet her gjentagende ganger, så er det fordi de har optrådt illojalt. De har ikke begrenset sig til det område de har hatt. De andre forbund har vært lojale og holdt sig innenfor rammen. Hadde de optrådt som formerne så vilde ikke elektrikerne vært utenfor. Jeg vil anbefale Nordahls forslag.

Olaf Hindahl: Når det gjelder dette spørsmål har jeg alltid villet strekke mig langt. Og det nettop fordi jeg har ment at man må strekke sig lengst mulig overfor industriforbundene. Men når Elektrikerforbundet ikke vilde vedta å bøie sig for en fagkongress beslutning, hvad skal man da gjøre? Skal en enkelt avdeling få gjøre hvad den vil, da blir det kaos. Jeg sa at det var en fascistisk tendens i en slik optreden på Elektrikerforbundets landsmøte. Derfor mener jeg at de ikke bør få adgang til samorganisasjonene. Man skal ikke bare ha rettigheter og ingen plikter. Sporvind går for langt. Det er dog en forskjell på å barbere sig og på å skjære haken av sig.

I. B. Aase: Da Landsorganisasjonen i 1932 besluttet at Murerforbundet ikke kunde optas uten gjennom Bygningsarbeiderforbundet så reagerte jeg mot det. Den var riktig på en måte, ut fra fagkongressens beslutning om industriforbund. Men ut fra Murerforbundets stilling og medlemmene som ikke var kommet så langt at de forstod betydningen av sammenslutningen, var det galt og arbeidet med å få dem overbevist herom blev derved vanskeliggjort. Når Bygningsarbeiderforbundet vedtok samarbeide med Murerforbundet så kommer det av forhold vi hadde rundt på arbeidsplassene. Vi kom op i skadelige forhold. Vi hadde Wergelandsveien og vi har nylig hatt et lignende tilfelle.

Olaf Kregnes: Dette har sin årsak. Laugsvesenet henger ennå igjen. Man forstår ikke den økonomiske utvikling. Landsmøtet i Bygningsarbeiderforbundet forstod at det gjaldt å komme frem til et samarbeide. Da Murerforbundet gikk ut i 1931 så vedtok man stadig forslag; men det lyktes ikke å få noget resultat. Det gjelder derfor å finne frem til noget nytt. Samarbeide mellom Bygningsarbeiderforbundet og Murerforbundet er nødvendig og derfor mener vi at det er riktig at murerne får adgang til samorganisasjonene. Derved tror vi det skal lykkes å få dem videre med i en sammenslutning.

Nils Hansen: Det er sagt at det er arbeiderne som reiser dette spørsmål. Det kan ikke sies. Det er ledelsen som nu er på avveier. Murerforbundet fikk lov til å stå som eget forbund, men da de hadde fått den lillefingeren så vilde de bestemme hele fagorganisasjonen. Et samarbeide innen bygningsindustrien er all right. Men vi skal ikke gi konsesjoner som tidligere, slik at vi kommer op i lignende forhold med Murerforbundet som sist. De som har vært illojale skal ikke ha samme rettigheter som de som står innenfor. Jeg vil foreslå:

Representantskapet gir sin tilslutning til punkt I i Oslo og Omegns faglige Samorganisasjons representantskaps beslutning.

II. Fastholder representantskapet sin tidligere beslutning angående murerens medlemsskap i de faglige samorganisasjoner.

Strekk blev satt.

Josef Larsson: Forholdet mellom Jern- og Metallarbeiderforbundet og Formerforbundet er berørt av Nordahl så jeg skal ikke gjenta det. Samarbeidet er bra og vi mener det skal lykkes med tiden å komme sammen til en sammenslutning. Begge grupper har søkt å samarbeide så der blir det ingen vanskelige problemer. Men andre steder ser vi hvordan kampen tilspisses. Det er heller ikke å forundre seg over at de store industriforbund går sterkt på. Når de store forbund kan være lojale overfor fellesskapet, så må man forlange det av de små. Det melder sig kanskje slik at de store kan ta sig en luftetur. Murerforbundets optreden røber en mentalitet som ligger 100 år tilbake.

Gunnar Disenaaen: Vi var klar over at murerens avdelinger måtte ut av Samorganisasjonen etter kongressens beslutninger og de stod utenfor samarbeidet. Men hvis det var så at det skulde gjøres forsøk på å få sammenslutning mellom bygningsindustriens folk var vi enige om å få dem med i samorganisasjonen. Jeg mener det ikke er nogen fare ved å vedta det forslag som Samorganisasjonen har vedtatt. Når det gjelder Elektrikerforbundet vil jeg ikke komme inn på det nu de står utenfor.

Martin Tranmæl: Jeg kan forstå at det reises formelle innvendinger mot flertallets forslag, men det er allikevel det riktige standpunkt. Et samarbeide mellom bygningsindustrien er en reell betraktning. Murerne er på arbeidsplassen blandt de beste til å føre kamp og de har drevet de uorganiserte ut av arbeidsplassene. Ved at vi hadde fellesskapet mellom Murerens Union og partiet her i Oslo fremtvang vi sikkert avgjørelsen tidligere. Spørsmålet er da om det ikke er riktig å gi adgang til at disse kan stå i samorganisasjonene. Rent klassemessig

må det være riktig å ha dette samarbeide. I den tid vi nu er oppe i med fascistiske tendenser og reaksjon på alle hold må man ikke ri prinsipper. Slik ser jeg flertallets forslag.

Hans Eriksen: Det er vanskelig å få medlemmene ute på arbeidsplassene til å forstå beslutningen om Elektrikerforbundet. Vel, men jeg har bøiet mig for det. Men nu idag skal man ignorere sine egne lover. Nu skal de få lov å være med, ikke i Landsorganisasjonen og i fellesskapet, men i de lokale sammenslutninger. Det går ikke an. Jeg tror fagkongressen vil se litt mer forsiktig på det.

Ludvig Johansen: Hindahl må innrømme at etter hvert som Volan ytret sig i debatten på elektrikerens landsmøte, så svingte han det slik at de ikke vilde ha noget med Landsorganisasjonen å gjøre.

I. B. Aase: Når vi ikke motsatte oss murerarbeidernes tilslutning til Murerforbundet så var det ut fra forholdene. Hadde de ikke fått gjort det så vilde vi hatt spaltning av disse i 2 avdelinger. Vi håper at de murerarbeidere vi således har avgitt til Murerforbundet vil være med på å arbeide for en sammenslutning av de 2 forbund.

Olaf Abrahamsen: Forholdene med disse spesialarbeidere vidner om kampen om selve organisasjonsformen. Debatten er den samme idag som for 10 år siden. Hvor lenge skal vi snakke? Skal de som holder på spesialforbund drive så lenge at de skal seire? Skal man ikke se på fellesskapet? Man har i sannhet sett snevert på dette spørsmål. Det er snart uverdigg av representantskapet å holde sin beskyttende hånd over de forbund som ikke vil føie sig. Og så skulde man tillate uorganiserte å få adgang i samorganisasjonene. Jeg kaller dem uorganiserte når de ikke står i L. O. Her er også en ting til som må merkes og det er at det er forbund som har avdelinger som ikke står i samorganisasjonene.

Elias Volan: Jeg har inntrykk av at diskusjonen om organisasjonsformene begynner å gjøre oss mer byråkratiske enn noget annet lands fagorganisasjon. Vi har regnet den danske Landsorganisasjon for byråkratisk, men der har det vært en vanlig form at man har tillatt det sekretariatet her innbyr representantskapet å vedta. Man må også se på forslaget som går ut på at sekretariatet skal behandle hvert enkelt tilfelle. Jeg vil anbefale flertallets forslag.

Votering: Det votertes først alternativt mellom sekretariatets og Nordahls forslag. Nordahls forslag blev vedtatt mot 24 stemmer, som blev avgitt for sekretariatets.

Derefter blev Nils Hansens forslag vedtatt. Etter henstilling fra dirigenten tok O. Sporvind sitt forslag tilbake. Og endelig blev så dirigentens (Torbjørn Henriksens) forslag vedtatt.

Konflikten i „Arbeidet“.

Karl Furuskjæg: Henriksen nevnte noget om ikke å få en bred debatt på dette spørsmål. Men man må få komme inn på nogen faser av den. Tranmæl var i sitt forrige innlegg inne på en ny mentalitet derved at han fastslo at man skulde bruke fornuften de som hadde den. Jeg mener Tranmæl tar feil. For 4 år siden var forholdet det at ledelsen i de fleste fagforeninger var under kommunistisk innflytelse

og man brukte dem som underbruk av kommunistpartiet. De gjorde dengang intet annet enn å reise en bevist opposisjon mot den reformistiske ledelse i Oslo og så fikk man omsider Landsorganisasjonens sirkulære til de vestlandske arbeidere. Det var en *krigserklæring*. Og vi så at man tok skritt til å få nye internasjonale forbindelser og at man således vil søke å spalte fagorganisasjonen. I 1930 fikk vi et flertall på årsmøtet. Publikum på galleriet hadde bevæbnet sig og bestemt. Vi fikk flertall; men de fleste fagforeninger sluttet sig om en revolusjonær fagopposisjon og man vilde ikke ha noget med samorganisasjonen å gjøre. Så seilte konflikten i «Arbeidet» op. Man trodde der at man skulde kunne klare å holde fagorganisasjonen utenfor når det jo gjaldt lønns- og arbeidsforhold. Den linje som lansertes gikk mange inn for; men fagforeningene i Bergen bøiet sig ikke. Vi konfererte her i byen med sekretariatet om hvad vi skulde gjøre og jeg husker Halvard Olsen sa at det aldri blev nogen ordning i Bergen før man begynte å organisere fra grunnen av. Vi hadde da å stille fagforeningene overfor et valg. De fleste valgte å være legale; men det var også de som valgte å bryte. Det gikk særlig ut over Jern- og Metallarbeiderforbundet, Bygningsarbeiderforbundet og Kommunearbeiderforbundet. En del andre forbund var mindre berørt. Etter den tid har man søkt å stabilisere stillingen. Mange foreninger og enkeltmedlemmer er kommet igjen. N. N. N. har bragt sine forhold helt i orden, Jern- og Metall har fått omtrent alle. Kommuneforbundet har også fått de fleste selv om det er et skisma til stede. Av 1800 som satte sig utenfor fellesskapet er 1000 i alt kommet tilbake. Hvad skal man så gjøre for å få opprettet stillingen slik at man også får de 800 med? Det er spørsmålet. Da sier sekretariatet at man skal lage en voldgift for på den måte å bringe det skilte sammen. Vi mener at man på den måte ikke makter å få det i orden. Vi mener at det arbeide vi har begynt bør fortsette. Vi må bygge videre på det grunnlag vi har. Vi kan ikke bygge slik at vi ved en voldgiftsrett får nye interessetvister. Det vil heller ikke medlemmene være med på. De vil selv være medbestemmende her. De vil selv avgjøre om disse som har brutt fellesskapet skal få komme tilbake. Jeg synes derfor at det var helt uriktig at forbundene uten å tale med oss i Bergen har slått inn på den linje. Det er en helt uriktig linje. Jeg vil be om at man stilltiende godkjenner at de foreninger som står utenfor får anledning til å tre inn i forbundene igjen. En voldgiftsdom kan muligens ha til følge at man kan risikere å ta inn dem som har stått utenfor og så ekskludere dem som har vært lojale.

Elias Volan: Det var ikke meningen å behandle denne sak så bredt. Landsorganisasjonens formann var i Bergen sommeren 1932 for å søke å bringe i orden konfliktsforholdene; men det lykkedes ikke, og dessuten fikk man en skrivelse fra Aud. Båstad med forslag om en ordning. Det var akseptabelt for Landsorganisasjonen. Vi har hatt beslutninger om at de som stod utenfor skulde erklære at de skulde bøie sig for organisasjonens beslutninger. Saken blev sendt de interesserte forbund, men der blev punkt 3 i Båstads forslag forkastet. Neste år kom han igjen og herunder kom vi inn på voldgiftsrett. Vi har hatt utgifter til rettssaker på 70,000 kroner og nye rettssaker fore-

ligger. I forbindelse med sakens behandling i sekretariatet blev det meddelt at 367 medlemmer fordelt på 38 foreninger og 17 forbund hadde ydet bidrag til «Arbeidet». Fagforeningene på Odda krevet samtidig å få rede på hvad man skulde gjøre med de medlemmer som hadde gitt bidrag til agitasjonen for «Arbeidet». Det blev så holdt møte på Landsorganisasjonens kontor. Herom foreligger følgende protokoll:

«År 1933 den 18 november klokken 12 holdtes konferanse på Landsorganisasjonens kontor angående konflikten i dagbladet «Arbeidet».

Tilstede var:

Halvard Olsen, Alfred Madsen, Elias Volan, Johs. M. P. Ødegård, K. Nordahl, Olaf Hindahl, M. Strandli, Lars Evensen, Forbord, Torbj. Henriksen, Børsum, J. Nygård, L. Johansen, Hansen. Fra Samorganisasjonen i Bergen: Nils Hansen, typografene i Bergen: B. Berentsen. Fra foreningene i Odda og Tyssedal: J. Børve, J. Løvdaal og Nils Håra.

Formannen refererte et forslag fra Aud. Båstad av 10 august 1933 til løsning av konflikten. Forslaget var behandlet av de forbund som eventuelt skulde opta som medlemmer de personer som arbeidet i avisen.

Forbundene hadde forkastet punkt 3 i Båstads forslag. Formannen refererte videre skrivelse fra Båstad datert 15 november 1933.

Nils Hansen redegjorde for de foretatte innsamlinger til «Arbeidet» hvorav fremgikk at 367 medlemmer fordelt på 38 foreninger og 17 forbund av fagorganisasjonen hadde ydet bidrag og således brutt beslutningene om blokade av «Arbeidet».

«Konferansen er av den opfatning at der ikke bør foretas eksklusjon av de medlemmer som har ydet bidrag til dagbladet «Arbeidet».

Med hensyn til konflikten i «Arbeidet» anbefaler konferansen at sekretariatet i samråd med fagforeningsstyrene i Bergen og de interesserte forbund søker optatt forhandlinger om løsning av konflikten.

De organisasjonsmessige og økonomiske spørsmål som ikke blir løst ved forhandlinger, søkes løst ved voldgift.»

Så behandlet sekretariatet konferansens beslutning og det besluttet å godkjenne denne under forutsetning av at det blev godkjent av de interesserte forbund og fagforeninger i Bergen. Og alle forbund med undtagelse av Jern- og Metallarbeiderforbundet godtok beslutningen. På felles fagforeningsstyremøte i Bergen blev det med 113 mot 72 stemmer forkastet. Jeg kan efter dette ikke forstå at man kan kritisere behandlingsmåten. Og det kan absolutt ikke få den følge som Furuskjegg er inne på at de lojale vil bli ekskludert. Hvis det er så at man vil føle det som tvang så bør man ta risikoen med de utgifter som kommer. Jeg mener man bør opta forhandlinger først for typografene og få vite hvilke tvistepunkter man ikke kan bli enige om og så får man ta det forbundsvis og lokalisere det. Så får man endelig se hvad fellesorganisasjonen kan gjøre.

Dirigenten: Efter disse 2 innlegg har avdelingene i Bergen forkastet voldgift, og man må da gå frem med forhandlinger.

I. B. Åse frafålt.

5 og 3 minutters taletid blev vedtatt.

Georg Sørbo: Jeg synes ikke det er riktig å ta det kronologisk som Furuskjegg gjorde og som var et forsøk på å få representantskapet til å innta et forutinntatt standpunkt. Jeg stemte med de 72 og det nettopp for å få saken i orden. Bergen har ligget åpen for reaksjonen og fascismen. Jeg synes det er riktig at sekretariatet arbeider videre med saken, når nu dette er forkastet i Bergen.

Nils Hansen: Vi var 5 mann fra Vestlandet i den konferanse Volan nevnte. Jeg forstod det ikke således at man der blev enige om voldgift, men at det skulde oversendes til forbundene og til foreningene i Bergen. Det var synd at konflikten i «Arbeidet» kom. Men selv om ikke den var kommet så hadde vi ikke undgått spaltning i Bergen allikevel. Den var besluttet, men blev lokalisert til Bergen. De penger vi har anvendt i Bergen har reddet fagorganisasjonen i Norge. Og da har det vært vel anvendt penger. Vi har sluppet den spaltning i fagorganisasjonen som i andre land. Typografene har fremdeles 300 kroner til gode i «Arbeidet» etter 3 års konflikt.

Strek blev satt.

Karl Furuskjegg: Det er spurt om hvem som forlot «Arbeidet». Jo, det var typografene, fordi de ikke fikk sine penger. Da høieste rettsdommen var falt i den første sak om eksklusjonene, overlot sekretariatet til hvert enkelt forbund å avgjøre hvordan der skulde gåes frem, fordi saken lå forskjellig an i de fleste forbund. Men *nu* vil man ha en felles fremgangslinje. I Bygningsarbeiderforbundet ser det ut til at samarbeidet vil komme istand, og det er gledelig. Men det går ikke an å tvinge oss inn på en felles linje.

Ludvig Johansen: Jeg var også med i det møte hvor denne sak blev behandlet. Vestlandsrepresentantene var enige om å stemme for voldgift for å få en ordning. Men så var det spørsmål om å forelegge det for avdelingene i Bergen og da var jeg uenig i det. Hvor meget der forhandles i Bergen så blir det ingen avslutning. Det blir representantskapet eller kongressen som må løse det.

Olaf Hindahl: Hansen kritiserer sekretariatets behandling av saken. Men man kan da ikke det når man altså her blir enige om en linje og så beslutter å forelegge den for avdelingene i Bergen. Før eller senere må vi vel også løse denne konflikt i «Arbeidet». Det er spurt fra kommunistpartiet om å få forhandling og vi har alltid erklært oss villige til det.

Trygve Lie: Alle rettssaker vi er kommet op i er en følge av fagkongressen i 1931 og de beslutninger som der blev tatt. Rettssakene er anlagt av de illojale, av de kommunistiske foreninger. De 70,000 kroner rettssaker i anledning «Arbeidet», Sydvaranger, Foldal, Høyanger og en del skog- og landarbeidsrettssaker. Bergen må også bli opmerksom på at det går an for kommunister å stå i Landsorganisasjonen når de bare er lojale mot de beslutninger som organisasjonsmessig er tatt. Men våre lojale organisasjonsfolk må ikke komme med erstatningsspørsmål.

Dirigenten: Hermed er talernes rekke forbi og debatten ansees som svar på frågan, som svensken sier.

Møtet hevet.

Eftermiddagsmøtet tirsdag 9. januar.

Dirigent: V. Nielsen.

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes uten bemerkninger.

Punkt 8: Fellesoverenskomsten mellom N. K. L. og A. F. L.

Man gikk derefter over til behandlingen av dagsordenens punkt 8: *Fellesoverenskomsten mellom Norges kooperative Landsforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.*

Elias Volan: Det er svært lite å meddele om den sak. Forbundene har krevet fellesoverenskomsten opsagt. Imidlertid foretok N.K.L. opsigelse så man sparte A. F. L. for det. Sekretariatet besluttet før jul å opta forhandlinger om fornyelse av overenskomsten med visse forbedringer. Konferansen holdtes 27 desember på Landsorganisasjonens kontor, men den 28 blev man enige om innen de interesserte forbund om ikke å fornye overenskomsten. Etter forbundenes stillingtagen har det jo ingen interesse å opta forhandlinger. Det er bare disse faktiske ting å meddele.

Dirigenten: Dermed er punkt 8 tatt til etterretning.

Punkt 10: Organisering av de arbeidsløse.

Man gikk så over til dagsordenens punkt 10: *Organisering av de arbeidsløse.*

Elias Volan: I august 1932 sendte sekretariatet et sirkulære til de faglige distriktsorganisasjoner angående rettningslinjer for organisering av de arbeidsløse. De rettningslinjer var vedtatt i samarbeide med D. N. A. således at disse var såvel fagorganisasjonens som partiets stilling til organiseringen av de arbeidsløse i fagforeningene. Forbundene har også fått disse så det er unødvendig å referere det sirkulære. Det er meningen i hver samorganisasjons distrikt å søke å organisere de arbeidsløse i selvstendige foreninger. Det er også skjedd tidligere. Det nye var at man også skulde tillate de uorganiserte å slutte sig til disse foreninger, men ledelsen av disse måtte være hos de fagorganiserte arbeidsløse. Fra Notodden, Bergen og Skien har vi fått henstillinger om å gå inn for en annen linje, nemlig om å oprette et faktisk medlemsskap i fagorganisasjonen for de arbeidsløse. Man har vært inne på det tidligere å organisere de i tilslutning til ett forbund eller fordelt på de forskjellige forbund. Det har i det hele vært mange idéer her. Sekretariatet har behandlet alle henvendelser om nye linjer og vedtak; men besluttet å oversende alle disse henvendelser til den organisasjonskomité som skal behandle disse ting til fagkongressen. Det må nemlig foretas endringer i Landsorganisasjonens

lover, hvis man skal gå til forandring av tidligere beslutninger. Da må man vente på organisasjonskomitéens utredning. Denne vil antagelig foreligge i løpet av mars.

John A. Johnsen: Et forslag som er innsendt til sekretariatet til regler for organisering av de arbeidsløse er utarbeidet av Øst-Telemark faglige samorganisasjon og er senere vedtatt av Skiens faglige samorganisasjon. Forslaget er således innsendt av begge disse og vi ventet at det var blitt opsatt her. I 1932 fikk vi rettningslinjene. De har vist sig ubrukelige, først fordi disse arbeidsløses foreninger er blitt enkeltforeninger uten samarbeide med de øvrige fagforeninger og de har ikke vært tilmeldt organisasjonen som sådan og har derved ikke hatt nogen større makt. Dertil kommer at formannen og kassereren har måttet være *fagorganisert*, og man har derved stilt disse i en særstilling. Vi har foreslått at de arbeidsløses foreninger skal være tilsluttet samorganisasjonene og derved Landsorganisasjonen. Det bryter de nuværende bestemmelser og også det vi tidligere har behandlet her. De enkelte forbund utelukker jo arbeidsløse derved at de ikke står på en arbeidsplass. Jeg vet ikke om det er helt riktig. Men når forholdet er slik så må man gjøre en forandring. Vi har mange idag som ikke har fått adgang til å organisere sig fordi de ikke har vært på en arbeidsplass. Jeg mener det bør åpnes adgang for de arbeidsløse å organisere sig i tilslutning til Samorganisasjonen. Selve representasjonsretten må det dog her tas en bestemmelse om. Det gjelder jo nemlig her også *fagorganiserte* arbeidsløse. Det gjelder om å få en kontroll over de arbeidsløse ungdommer. Det er sagt at efter valgseiren skulde det være unødvendig å organisere de arbeidsløse. Efter at vi seiret på parolen: Hele folket i arbeid. Men vi må vel ennu regne med vanskeligheter og reaksjon. Og da må vi få organisert de arbeidsløse, så vi ikke får fascistiske utskeliser. Hvis disse arbeidsløses foreninger kan bli organisert som jeg har skissert så er det meningen at når de får arbeide går de automatisk inn i sine respektive forbund. Jeg trodde ikke det hadde vært nødvendig å gå helt til fagkongressen med dette, idet det tidligere er tillatt enkeltforeninger å stå tilsluttet Samorganisasjonen. Jeg vilde gjerne ha vårt forslag referert.

Nils Norheim: D. N. A.s ungdomsfylking reiste spørsmålet om den arbeidsløse ungdom og vi fikk en samarbeidskomité som skulde behandle disse ting. Men såvidt jeg forstod Volan så foreligger det ikke noget ennu. Det burde ha forelagt noget her så foreningene kunde behandle disse ting før fagkongressen. Representantskapet besluttet at de ungdommer som kunde få arbeide innenfor de forskjellige fag skulde få ta arbeidet. Enkelte tok hensyn til det, men flere fagforbund stilte sine avdelinger fritt. Og vi har sett at foreningene har sabotert representantskapets beslutning og nektet ungdommen å kunde ta arbeide. Hvor forbundene ikke saboterer det, så saboterer avdelingene det. Nu, lovene sier at før man kan bli optatt som medlem må man ha arbeide i vedkommende fag. Vel, det er greit, men som situasjonen ligger an kan vi ikke optre slik. Efter valgsresultatet kan vi gå ut fra at også de borgerlige partier vil gå inn for en

linje overfor den arbeidsløse ungdom. I Stavanger har man slått inn på en daglønn av 3 kroner for 8 timers dag. Det er naturlig at et forbund ikke er så begeistret for å ta inn disse medlemmer. Det er ikke behagelig å arbeide med dette, med medlemmer som straks efter at medlemsskapet er i orden skal ut i kamp. Det er heller ikke riktig å påføre forbundene utgiftene. Det er ingen annen vei å gå enn at de ungdommer som blir satt i arbeide på slik måte som nevnt, og ikke har sin fagorganisasjon i orden, bør disse få anledning til tilslutning til Landsorganisasjonen. Utgiftene ved disse organisasjoner bør pålegges fellesorganisasjonen. Jeg vil fremme et forslag her. Hvorvidt man vil oversende det til organisasjonskomitéen eller vedta det her, vet jeg ikke. Men dette må frem for fagkongressen. Vi får efterhvert utvide rammen av dette. Spørsmålet var oppe i Stavanger for en tid siden hvor følgende blev vedtatt, og dette vil jeg foreslå her:

«Angående arbeiderungdom som for kommunale eller statsmidler får nødsarbeide og arbeiderungdom forøvrig foreslås disse organisert i egne foreninger tilsluttet Landsorganisasjonen gjennom den stedlige distriktsorganisasjon. Medlemsbok utstedes og medlemskontingent fastsettes av sekretariatet.»

De som allerede står i organisasjonen må forstå at det er alvor i dette. Det er ikke bare snakk. Men også de arbeidsløse må forstå.

Olaf Kregnes: Vi har jo erfaringer fra Tyskland når det gjelder de arbeidsløse, men vi kan ikke la oss gripe av panikk for det. Jeg representerer vel et av de distrikter hvor vi har hatt de største indre kamper. I 1931 hadde det kommunistiske parti makten over dette, men det klarnet utover 1932 og da vi fikk rettningslinjene så var det jo et grunnlag å arbeide på. Men det var ikke nok. Efter at vi således svekket den ene front og styrket vår, så kom jo den andre og vilde inn til oss. De arbeidsløse foreninger vi hadde blev jo oppløst i 1932 på grunn av forvaltningen av de midler som var innsamlet til de arbeidsløse. De har jo ennu en liten forening, men den har ikke meget å bety. Jeg vil imidlertid si at det er et panikkforslag man her kommer med. Man er redd for de arbeidsløse i tilfelle kamp og man er redd for at kommunistene skal få makten over disse. Men vi i Trondheim nærer ikke den engstelse, tross vi der har kommunistenes sterkeste festning. Man glemmer så lett at man er fagorganisert når man er arbeidsløs. Det har jeg advart mot og vi har ridd mange storme av. Vi har hatt mange som har kundet stå i fagorganisasjonen. Men spørsmålet er nu, hvad skal vi gjøre med den ungdom som er vokset op siden 1919—20? Vi må se å organisere denne ungdom. Vi må finne en linje her. Glir de vekk så vil de bli en inntekt som fascistene kan styrke med. Hvis vi ikke trekker disse til oss, så vil de gli helt fra oss. Jeg tror ikke det er nogen fare for å få de arbeidsløse organisert idag, og de må da lystre organisasjonen. Det betyr at Samorganisasjonens folk deltar i deres møter og veileder og hjelper dem så de arbeidsløse *forstår* at de har organisasjonen bak sig.

Arthur J. Olsen: Det er sagt om rettningslinjene at de var faktisk verdiløse. Jeg vil ikke si det. De kan brukes til et visst punkt. Vi kan få de organiserte og uorganiserte arbeidsløse sammen og vi

kan få de til å vedta krav. Inntil da er rettningslinjene all right. Men når kommunene sier nei, så blir spørsmålet hvilke maktmidler kan vi stille. Da reises spørsmålet og de blir «billigbrødsforeninger» som kommunistene sier om oss. Av 900 arbeidsløse har vi hatt de 700 innenfor organisasjonen i en liten by som vår. Men det de er organisert for, er for de rettigheter eller fordeler de opnår ved dette samarbeide. Vi har fått julebidrag og vi har fått nødsarbeide. Vi har tilfeller av at 50 mann settes ut på nødsarbeide og herav er de 30 organiserte. De står på et stykke arbeide som tilhører et annet forbund og til underbetaling. Hvis disse organiserte sig vil et fagforbund ta sig av disse. Vi vet at Arbeidsmandsforbundet har tariff for dette arbeide. De organiserte arbeidsløse må ikke være lønnstrykkere. Det bør settes fart i dette arbeide iallfall overfor de velstelte kommuner. Jeg skulde være tilbøielig til å foreslå at det fra representantskapet kom en henstilling til sekretariatet om å ta sig av dette spørsmål. Jeg er bekjent med at man her i byen har dannet en avdeling 102 i tilslutning til Arbeidsmandsforbundet. Jeg vil foreslå:

«Det henstilles til sekretariatet, i samråd med de interesserte forbund, å finne en form for ivaretagelse av organiserte arbeideres lønns- og arbeidsvilkår ved ansettelse i kommunenes eller statens krisearbeid.»

Elias Volan: Det er naturligvis i sig selv enkelt å få vedtatt hvordan de arbeidsløse ungdommer skal kunde organiseres. Men problemet innskrenker sig ikke til det. Det er ikke bare organisasjonssystemet, det kommer an på. Arthur Olsen var kanskje inne på det som er kjernen i saken. Men så står punkt 2: Hvilke rettigheter skal disse arbeidsløse ungdommer ha. Skal de kunde ta hvilket som helst arbeide? Skal de kunde ta en kamp? Og det er her spørsmålet er blitt vanskeligere eftersom krisen har tilspisset sig med arbeidsløse. Jeg tør ikke være med på en avgjørelse før alle fagorganiserte har vært med på å drøfte det.

Alfred Madsen: Man har hatt en rekke henvendelser herom i det siste og samarbeidskomitéen har behandlet det mange ganger, og det var den som trakk op linjene i 1932 som blev vedtatt av Landsorganisasjonen og D. N. A., og som det så siden har vært arbeidet etter. Derfor er det ikke riktig ensidig nu å forandre dette, fordi det er et politisk spørsmål også. Derfor har sekretariatet besluttet å oversende de henvendelser som er kommet til organisasjonskomitéen. Skulde man få en ordning som i Østtelemarks forslag, så må lovene forandres, som bare fagkongressen kan gjøre. Skulde representantskapet forandre dette, så kunde forbundene undslå sig. I sirkulære nr. 22 heter det:

«Sekretariatet for Arbeidernes Faglige Landsorganisasjon og Landsstyret for Det Norske Arbeiderparti har vedtatt følgende rettningslinjer for organiseringen av de arbeidsløse:

- «1. Samorganisasjonene anmodes om i samforståelse med partiets avdelinger å fortsette sitt arbeide med organiseringen av de arbeidsløse arbeidere.
2. I de tilfelle hvor det ansees formålstjenlig, dannes særskilte foreninger for de arbeidsløse arbeidere omfattende såvel organiserte

som norganiserte arbeidere. Disse foreninger kan som sådan ikke optas i samorganisasjonene eller de lokale partier som selvstendige foreninger.

3. Forutsetningen for uorganiserte arbeideres optagelse i disse foreninger må være at de anerkjenner Arbeidernes faglige Landsorganisasjons og Det Norske Arbeiderpartis grunnsyn og organisasjonslinjer, og at de tidligere ikke har optrådt illojalt eller usolidarisk overfor fagorganisasjonen, eller står tilsluttet organisasjoner som bekjemper Landsorganisasjonen og Det Norske Arbeiderparti. Enn videre må forutsetningen være, at de tidligere ikke organiserte arbeidsløse arbeidere må erklære sig villig til å gå inn i sine respektive fagforeninger så snart de kommer i arbeide, og at det opprettholdes et tillitsfullt samarbeide med de faglige samorganisasjoner og de stedlige partiavdelinger.
4. Disse foreningers styrer skal bestå av 5 medlemmer, hvorav 3, formann, næstformann og kasserer, velges blandt de fagorganiserte arbeidsløse arbeidere.»

Under henvisning til vedtaket i de to hovedorganisasjoners styrer vil vi henstille til samorganisasjonene i samarbeide med Det norske Arbeiderpartis lokale avdelinger å søke de arbeidsløse organisert i lokale foreninger.

Denne organisering må finne sted i henhold til de vedtatte rettningslinjer. Spesielt vil vi gjøre oppmerksom på de betingelser som er stillet for optagelse i de arbeidsløses foreninger av personer som ikke er medlemmer av en fagforening, samt til de arbeidsløses foreningers forhold til organisasjonen. Disse foreninger skal ikke optas som avdelinger hverken i partiet eller i samorganisasjonen. De får således ingen representasjonsrett i de forskjellige organisasjoner.» O. s. v.

Det er understreket av representantskapet senere så beslutningen er klar nok. Spørsmålet er hvilke maktmidler har man til å gjennomføre dette. Og det er her jeg mener Landsorganisasjonens midler er for små. Det har forekommet eksempler på at medlemmer er blitt trakassert bort fra arbeidsplassen og kanskje de arbeidsløse selv nettop stenger vedkommende arbeidsplass. Her skal et omfattende opplysningsarbeide til, for hvis man går for sterkt frem med lukning og monopolisering så vil man få harmen mot fagorganisasjonen. Her må man gå forsiktig frem. Jeg er enig i at de arbeidsløse ungdommer får sin medlemsbok og merker, men da må forbundene bøie sig for Landsorganisasjonens beslutninger.

Nils Aune: Jeg er enig med Madsen i hans syn på monopoliseringen og de lukkede arbeidsplasser. Men vi må begrense debatten her til hvordan vi skal få organisert de arbeidsløse i tilslutning til fagorganisasjonen. Her er sterkt hevdet nødvendigheten av å få de organisert, for å undgå fascistiske tendenser. Det er ikke nødvendig her i så måte å holde noget politisk foredrag. Det er nevnt at organisasjonskomitéen som blev nedsatt av kongressen nu endelig er våknet av dvalen. Bedre sent enn aldri. Jeg har også hørt at sekretariatet har utvidet komitéens mandat til også å gjelde dette, og jeg har ikke noget imot det. Men spørsmålet er om ikke det mandat komi-

téen fikk er så stort i sig selv at de ikke makter dette spørsmål. Det *vanskeligste* er å finne frem til en ordning slik at de arbeidsløse forstår, så de ikke føler sig stødt eller tilsidesatt innen organisasjonene. Man skal erindre at disse som har gått ledige i så mange år, har vanskelig for å orientere sig som oss andre. Det var talt om å henstille til sekretariatet å arbeide for at kommunene ikke underbetalte. Vel og bra; men gjennomførelsen? I Trondheim har man gitt anledning til å arbeide for forsorgsbidraget. De arbeidsløse krevet av oss å gå inn for julebidrag og forhøielse av satsene. Men det gikk ikke. Det var ikke annet å gjøre enn å slutte da sa vi. Men det vilde de ikke. De 10 pct. de fikk i tillegg var såpass at de ikke vilde gi slipp på det.

Rolf Olsen: De rettningslinjer vi fikk i 1932 er bedre enn tidligere. Vi har her i byen idag 2000 arbeidsløse organisert. Men her gjelder også spørsmålet den arbeidsløse ungdom. Når de kommer med sitt stemplede kort fra de arbeidsløses forening så nektes de arbeide. Det er uriktig. Her er de forhold som skaper den største fare. Jeg vil henstille til dem som deltar som fagforeningsledere å stille sig villig overfor ungdommen.

Nils Norheim: Jeg kan selvsagt understreke vanskelighetene og som Volan og Madsen sa. Men dermed er ikke spørsmålet løst. Vi står i den stilling at Landsorganisasjonen må fatte beslutning for *samtlige* foreninger enten det er slik eller slik. Beslutningen fastslo at ungdom som *kunde* få arbeide skulde ikke nektes det. Men det er skjedd. Skal det fortsette vil fagorganisasjonen snart stå vanskelig i det. Vi *kan ikke* la en avdeling nekte arbeide. Distriktsorganisasjonen i Stavanger har hatt 50 pct. av medlemmene arbeidsledige. En avdeling der fikk nektet inntagelse av læregutter og de har ingen arbeidsledige. Man må opptre mer fornuftig enn hittil. Hvis ikke den komité som arbeider med disse ting kommer med innstilling til fagkongressen da skal de få pryl.

Sekretariatet innstilte:

«Organisasjonsformen for uorganiserte arbeidsløse og ungdom utredes av den av kongressen nedsatte organisasjonskomité og forelegges førstkommande kongress.»

Strek blev satt.

Albert Karlsen: Når det bare foreligger ett forslag her så kunde det kanskje være unødvendig å uttale sig noget større. Men denne sak er kanskje i større grad et politisk spørsmål. Arthur Olsens forslag har sin styrke i henstillingen til sekretariatet om å sørge for å få kommunene til å betale anderledes. Men vi vet at det er håpløst. De som står her og taler må som oftest opptre anderledes ute i kommunene slik som stillingen nu er mange steder. Hvis man f. eks. skulde slippe alle til i transportfagene, så vilde den lille lønn som nu fordeles blandt mange, bli til omtrent intet. Det beste er å avvente organisasjonskomitéens innstilling. Og landsstyret i D. N. A. som nu skal ha møte bør også se på dette.

Arthur J. Olsen: Et sted må vi nødvendigvis begynne. Det er sagt at vi må ha en ny mentalitet og det er sandt. Og det er fagor-

ganisasjonen som kan innarbeide det. Men da må de arbeidsløse forstå at fagorganisasjonen går helt og fullt inn for dem.

Dirigenten foreslo at Arthur J. Olsens forslag blev oversendt sekretariatet.

Votering: Sekretariatets forslag blev enstemmig vedtatt. — Likeledes vedtokes dirigentens forslag om å oversende Arthur J. Olsens forslag til sekretariatet. — Nils Norheims forslag besluttetdes likeledes enstemmig oversendt sekretariatet.

Revisjonsutvalgets bemerkninger til regnskapet for 1932.

Man gikk derefter tilbake til utsatt sak: Revisjonsutvalgets bemerkninger til regnskapet for 1932, som var utsatt for at samtlige revisorer kunde ha anledning til å være tilstede.

Anders Øie: Det var et par ting om sakens formelle side. Madsen sa at regnskapet for 1932 forelå i mars uten bemerkning fra revisjonen, men at vår revisjonsberetning nu først forelå lørdag. Jeg beklager det. Mener man at ikke denne revisjonsberetning bør foreligge når den ikke er kommet sammen med regnskapet, så kan den utsettes til regnskapet for 1933.

Dirigenten Forlanges det at revisjonens bemerkninger refereres? Blev ikke forlangt.

Alfred Nilsen: Når jeg erindrer den behandling vår forrige beslutning fikk på forrige representantskap, så vil jeg ha sagt, at jeg ikke vil støtte nogen, hverken Halvard Olsen, Volan, Madsen eller andre. Det er handlingen som knytter sig til enkelte personer eller til personer i fellesskap eller til beslutninger som er tatt bemerkningene gjelder. Det kunde være mest fordelaktig ikke å ta tingene op. Der ved undgikk man kanskje ubehageligheter. En revisjon som tar personlige hensyn er ikke nogen revisjon. Den skal gå til sitt arbeide full av mistenksomhet. Derfor er det nødvendig at systemet er slik at det er lett å kontrollere. Det var talt meget igår om insinuasjoner og det jeg kan komme med *kan* opfattes slik, men det er *ikke* min mening, likeså litt som valget av en revisjon kan betegnes som en insinuasjon mot ledelsen. Revisjonen står ansvarlig for kongressen, men i mellemtiden står den ansvarlig overfor representantskapet. Revisjonen står ikke ansvarlig overfor sekretariatet. For 2 punkters vedkommende er det enstemmighet i revisjonsutvalget, men det er et par punkter jeg alene har måttet innrapportere. Det er forskuddsbilagene hvor man hadde representantskapets beslutning om at beløpene skulde ned. Men de er steget. I desember måned har sekretariatet besluttet at det skulde godskrives som lån og avbetales med 100 kroner pr. måned. Dette lån er nu overlatt en bank med Landsorganisasjonens garanti. Det er gjort efter at vår innberetning forelå. Det er ikke for å ramme nogen, men jeg har også nevnt middagspengene og at det var vanskelig å kontrollere dette. Det var da bedre å bevilge et beløp. Når det gjelder «Meddelelsesbladet» så kan vi ikke kontrollere artiklens antall. Videre har vi voldgiftsrettsbetalingen og komitéarbeide utenbys. Jeg har hørt innvendt at dette er pirkerier, det spiller ingen rolle for mig. Og i forhold til inntektene er dette lite; men når vi

reviderer må vi se på bilagene og om beløpet står i rimelig forhold til det arbeide som utføres eller det formål det skal tjene. Det er ikke min hensikt å blande mig op i om representantskapet er enig heri eller ikke, men det er min plikt å innrapportere de ting som er. Og dermed er revisjonen fritatt for ansvaret og det ligger på representantskapet.

Alfred Madsen: Jeg sa i sekretariatet at jeg likte en revisjon som var skarpskodd. Men det skulde ikke bare være i små ting, men også i de store og der kunde jeg si adskillig om revisjonen. Men jeg skal ikke gjøre det. Da jeg overtok kassen fikk jeg vedtatt at for lengere reiser skulde det være 2nen klassers jernbane. Representasjonsutgiftene var i 1931 1200 kroner mindre og i 1932 1000 kroner mindre enn før, så de har gått nedover. Med hensyn til forskuddene så er der optatt privat lån også hvad det lån formannen hadde og som er vedtatt av to kongresser. Hvad middagspenger angår så står som regel møtene angitt. Hvad «Meddelelsesbladet» angår så forstår jeg ikke anmerkningene der. Det er valgt en redaktør som skal bestemme. Jeg har vært redaktør i 7 år og jeg vilde ikke ha en revisjon som skulde bestemme stoffet. Har man en redaktør som bestemmer, så vil ikke jeg være overredaktør. 155 artikler inneholder «Meddelelsesbladet» i 1932; men formannens artikler og andre organisasjonstillitsmenns artikler er ikke honorert. Hvad voldgiftshonorarene angår, så har det vært gjenstand for beslutninger. Det eneste jeg har kritisert er at en av revisorene var voldgiftsdommer, hvor hans forbund tapte, men Landsorganisasjonen vant og måtte betale. Men skulde jeg der være oversekretariat når sekretariatet har besluttet det? Hvad komitéarbeide angår så vet man hvor vanskelig det er å få sitte i fred og arbeide der. Skal man klare større og viktigere utredninger må man reise vekk. Jeg skal innskrenke mig til dette og henvise til konklusjonen.

Nils Norheim: Det er korrekt å slå fast overfor revisjonen at den skal revidere regnskapet på fullt ut betryggende måte. Når det var vedtatt at forskuddene skulde innskrenkes så burde sekretariatet påsett det. Nu er det ordnet så det behøves ikke tales mer om det. Det tar sig ikke ut at en enkelt av revisjonen stiller sine særskilte bemerkninger. Vi bør undgå at det kan bli skumlet om tingene. Da er det bedre at representantskapet eller kongressen vedtar bestemmelser for revisjonen. Resultatet kan bli at sekretariatets stilling ikke blir så sterk ute blandt medlemmene som den bør være. Graver sier, at regnskapet er fullt ut riktig, da bør ikke denslags bemerkninger foreligge. Da burde det vært ordnet og ikke på denne måte med å lage bemerkninger som kan skade.

Josef Larsson: Jeg skal ikke si meget, særlig etter det som foregikk igår og slik som man oppfatter det. Jeg vil innskrenke mig til å stille følgende forslag:

«Under henvisning til revisjons innberetning anmodes valgkomitéen om å fremkomme for representantskapet med forslag til dennes forskjellige punkter i sin helhet. Dette skal også omfatte både innen-

lands og utenlands diet såvel som regulerende og kontrollerende bestemmelser, som revisjonen mener er nødvendig.»

Ludvig Buland: Jeg tror at sikkert alle er enige om at revisjonen har en vanskelig oppgave og at det er et ømfintlig materiale de skal behandle. Og jeg vil si at jeg deler det syn som et av revisjonsutvalgets medlemmer uttalte om, at man ikke skal ha noget kameralteri. Jeg vil si at jeg setter pris på en kritisk revisjon og jeg vil gå så langt som å si at det er bedre å ha en revisjon som går for langt. Bedre å ta frem tvilstilfellene enn å la dem ligge. Men vi manglet et vesentlig argument i Nilsens innlegg, nemlig utgangspunktet i revisjonens arbeide. Jeg har forstått det slik at det er uriktighetene man skal trekke frem. Det har da slått mig at revisjonen ikke i noget punkt henviser til nogen bestemmelse. De påtaler det som ikke stemmer med *deres* syn, og det er jeg uenig i. Bakgrunnen er dette, som jeg har sett beretningen på. Der hvor bestemmelsene svikter, bør revisjonen fremlegge forslag til endringer eller nye bestemmelser. Side 7 og 8 i protokollen over representantskapets forhandlinger 16—18 desember 1932 står revisjonens instruks. I punkt 1 står det:

«Den faste revisor og revisjonsutvalget har, under henvisning til Landsorganisasjonens lover, å gjennomgå Landsorganisasjonens samtlige regnskaper kritisk og nøie.»

Jeg har inntrykk av at revisjonen har oversett dette. De burde her ha tatt initiativet til vedtagelse av forslag til eventuelt andre bestemmelser. Ut fra dette vil jeg si som min opfatning at for å komme vekk fra det må vi erindre revisjon om punkt 11: «Den faste revisor skal i samråd med revisjonsutvalget utarbeide de forslag til endringer i bokførsel, rapportering og kontrollsystem som måtte vise sig å være nødvendig eller praktisk, og forelegge dette for vedkommende organisasjons instanser.» Revisjonen må også være forsiktig i sin fremstillingsform. Man taler om jernbanebilletten. Det er ikke denne forsamling verdig å diskutere spørsmålet 2nen klasse. Sålenge vi har 2 klasser bør våre tillitsmenn kunde reise på 2nen klasse utenfor lokalstrekningene slik som det er bestemt. Jeg har inntrykk av at man her behandler tillitsmennene som en chef sine visergutter.

Madsen (avbryter): Jeg har fribillett.

Buland (fortsetter): Ja, jeg har også forstått det slik at det ikke rammer Madsen. Isteden for negativ kritikk får man komme frem med bemerkninger om ting som går ut over bestemmelser eller beslutninger.

Konrad Nordahl: Når Madsen sier at han har fribillett så er det den største feil at stortingsmenn har det. Hadde de ikke det, så vilde vi hatt en bedre 3. klasse og bedre soveplass også i denne klasse. Men så lenge stortingsmennene har 2. klasse bryr de sig ikke om alle de andre. Hvad angår forskuddene så har man fått bestemmelser for det, så det er vel ikke mer å hefte sig ved. Landsorganisasjonen er nu en gammel organisasjon. Men det er ikke fastsatt nogen bestemmelser om representasjon. Det er overlatt til tillitsmennene. Jeg hevdet i sekretariatet at representantskapet kunde fastsette bestemmelser hvor det var tvil. Det blev uttalt av enkelte at kongressen burde avgjøre disse ting, men etter nærmere overveielse mener jeg representant-

skapet bør gjøre det. Jeg hadde tenkt mig et forslag; men efter at Larsson har fremsatt sitt er det ikke nødvendig.

H. L. Børsum: Jeg skal bare komme inn på et eneste punkt og det er forskuddsbilagene i kassen. Det er riktig at forrige representantskapsmøte vedtok beslutning herom og vi kjenner til hvordan det har blitt senere. Vi har manglet bestemmelser. Sekretariatet besluttet da man fikk revisjonens bemerkninger, å nedsette en komité til å se på dette, bestående av Graver, Madsen og mig. Vi freinkom med vår innstilling og sekretariatet vedtok den enstemmig. Det blev vedtatt følgende:

«Lønnsutbetaling. Fremtidig fastsettes følgende lønnsordning:

Lønnen utbetales efterskuddsvis hver 15 og 30 i måneden, efterat trekk for skatt og inngåtte forpliktelser likeoverfor Landsorganisasjonen er fratrullet.

Forskudd i mellemtiden gis ikke og regninger betales ikke av kassen. Forskudd på nye reiser gis ikke før eldre reiser er opgjort. Eventuelle restanser for reiser fratrekkes ved første lønnsopgjør.»

Foruten de nevnte tillitsmenn er spesifisert andre mindre forskudd for medarbeidere og annonsesamlere. Denne beslutning er nu iverksatt og det blir vel da bedre herefter.

Ambrosius Olsen: Valgkomitéen er ikke nedsatt på det grunnlag, og jeg har talt med flere av komitéen og vi vil ikke ha det mandat heller som man nu vil tillegge oss. Jeg vil foreslå:

«Det henstilles til sekretariatet å utarbeide regulerende bestemmelser om de forhold som innberetningen fra revisjonsutvalget har påpekt.

Disse bestemmelser blir å forelegge neste representantskapsmøte.»

Jeg tror det er riktigere enn nu i hui og hast vedta noget som formodentlig ikke blir det riktige. Nu må det bli slutt med alt dette tøis og slik at vi ikke gir borgerpressen mere stoff. Nu har de sannelig fått nok. Jeg tror ikke Nilsen vil skade nogen. Og her foreligger ikke noget underslag eller misbruk, så man skal ikke ta så hårdt på dette.

Halvard Olsen: I de almindelige bemerkninger Nilsen kom med er jeg helt og fullt enig. Det skal ikke være noget kameratskap i kortspill; det skal ikke være noget kameratskap i forholdet revisjonen overfor ledelsen — enten det nu gjelder i Landsorganisasjonen eller i forbundene. Jeg anser derfor heller ikke Nilsens uttalelser som insinuasjoner overfor mig eller andre. Det måtte da være en insinuasjon overfor de øvrige revisorer, når Nilsen sier at man efter lovene skal granske kritisk og nøie. Hans uttrykksmåte blir da en insinuasjon overfor de øvrige i revisjonsutvalget. Jeg var i den uheldige situasjon at jeg blev opsagt fra den villa jeg hadde. «Halvard Olsens villa», «gressfrø for tusener» o. s. v. Ja de har alle hørt det. Det var vanskelig for mig da å komme inn i et hus som var bygget med kommunal garanti her i byen efter at jeg i 10 år hadde bodd i Aker. Det kostet mig 9000 kroner, og jeg fikk det plasert i Landsorganisasjonen. Jeg skulde få det for samme rente som Folkets Hus' fond. Jeg fikk det for 4 pct. Det har vært påtalt mange ganger, og jeg vet ikke hvor

meget bare den diskusjon har kostet organisasjonen. Det har iallfall vært et av de dyreste lån organisasjonen har gitt selv om det bare var til 4 pct. Mange har uttalt at det var ikke nødvendig å overføre det til en bank, riktignok med Landsorganisasjonens garanti. Landsorganisasjonen kan når som helst få utbetalt den verdi som lånet har. Så er det dette med forskuddene. Jeg har vært dum i motsetning til mange andre som har vært kloke. Men herefter vil det ikke være nogen tall figurerende på Landsorganisasjonens regnskaper vedrørende Halvard Olsen. Så et par ord om de ting som kommer senere i revisjonens bemerkninger; ikke fordi jeg finner det uriktig at det bemerkes. Men vi sies å være en kulturbevegelse og så skulde man ikke kunde vise gjestfrihet? Vi har fått inn en fattigmannsånd som vi må rydde bort. Ikke så at vi skal skeie ut på nogen måte. Men vi skal ha den herrefølelse som bør ligge i hele vårt arbeide, i det kulturarbeide vi driver og som skal bringe oss frem til den herskende klasse i landet. Med hensyn til middagspengene, så kan det være vanskelig å kontrollere det. Derfor er det lett nok å gjøre det til gjenstand for kritikk hvis man vil. Det var sagt av Nilsen: er det mange arbeidere som kan spise middag for 6 kroner? Nei, jeg er rørende enig med ham i det, men jeg er likeså sikker på at *ingen her* kan klare sig med det. Jeg vet for øvrig ikke hvordan det skulde kontrolleres. Men kanskje man skulde stille en av revisorene til kontroll efter kl. 4 og følge med og kontrollere? Men da vilde nok utvalget bli for lite. Hverken jeg, Madsen eller Volan har nogen betaling for det vi skriver i «Meddelelsesbladet». Å si at det er for meget brukt til artikler og stoff er ikke riktig. Det er ikke verdt at de godkjenner det, men det er nu verdens best redigerte organ. Men jeg er nødsaget til å få mange av tingene meddelt av de folk som forstår sig på sproget og da er det ikke dårlig anvendte penger. Når sekretariatet pålegger en forbundsmann eller andre et arbeide i en voldgift eller annet arbeide, så er det klart at Landsorganisasjonen skal betale. Så reises der til Lillehammer! Men de som kjenner forholdene vet at det er ganske umulig å arbeide på kontoret slik som søkningen er der om dagsaktuelle ting. Man kan ikke få gjort noget uten å gjemme sig vekk. Derfor besluttet sekretariatet at Lie og jeg skulde reise til Lillehammer. Nu var det ikke 3 ganger, men 2 ganger. Også det skal bebreides. Nu, det kan bebreides at man reiser på 2. klasse, men da jeg reiste nedover var Riksmeglingsmannen med toget. Han hadde sin 2. klasse, og da han hadde interesse av å tale med mig så løste jeg 2. klasse. Hvem som helst stortingsmann som i perioden bare traver rundt i stortingskorridorene skal kunne reise på 2. klasse, men fagorganisasjonens tillitsmenn skal ikke ha adgang til det. Det jeg tilsikter her er at vi må få bort den fattigmannsånd som holder på å drepe oss innenfra og det er her jeg mener representantskapet må støtte op.

Strekk blev satt.

A. E. Gundersen: Kritikken som er reist er ikke gjort av ond hensikt, men av ubekjentskap med forholdene. Det har alltid vært slik at når Landsorganisasjonen hadde store saker til behandling så reiste man vekk for å få fred til arbeidet. På Landsorganisasjonens kontor

nytter det ikke å sitte da. Det vil jeg henstille til revisjonsutvalget å undersøke. Det har vært så helt fra Landsorganisasjonens stiftelse. Så var det med hensyn til voldgiftsrettene. Der har jeg 2 ganger vært med. Skal man samvittighetsfullt gå inn i sakene så tar det tid. Her sies ikke hvor lenge voldgiftsrettene har vart og hvilket beløp man har fått. Den første rett besluttet 20 kroner for hver og at formannen skulde ha det dobbelte, men jeg vilde ikke ta mer enn de andre. I den annen voldgiftsrett fikk vi 50 kroner. Utbetalingen av 30 000 kroner til private sakførere hefter man sig ikke ved, men 20 og 50 kroner for en voldgiftsrett gjør man til en stor sak. Jeg forstår ikke slikt jeg.

5 minutters taltetid vedtatt.

Peder Vestad: Jeg forstår det slik at man her vil frem til en ordning slik at man ikke får nogen mistenkeliggjørelse. Men det var Larssons uttalelser som foranlediget mig til å ta ordet. Igår sa han at sekretariatet bør feie for sin egen dør og idag sier han at dette understreker hvad han sa. Men har han ikke mere så er det *tynt øl*. Har han mere så bør han si fra. Det bør være slutt nu med skumleriene. De 2 første punkter er man enige om i revisjonsutvalget, men i de øvrige punkter er Nilsen alene. Efter sekretariatets behandling av sakene, så kunde man spart representantskapet for dette, nu da saken var ordnet. I Skog- og Landarbeiderforbundet har vi ofte måttet benytte Landsorganisasjonens tillitsmenn og det har aldri vært nei i deres munn.

Anders Øie: En hel del har egentlig talt utenom det som foreligger. De har talt om den tekniske revisjon og det foreligger jo ikke nu. Buland reserverte sig jo, og hvad angår første del var det bygget på misforståelser, og hvad Norheims angår var det *helt* en misforståelse. Det *gjelder* 2 ting i Landsorganisasjonen. Det sekretariatet har vedtatt og det representantskapet og kongressen har vedtatt. Sekretariatet har ment at revisjonen ikke har noget å si når sekretariatet har vedtatt en ting. Der har det alltid vært uenighet mellom oss. Ut fra det må dette sees. Revisjonen har ment at sekretariatets beslutninger kan kritiseres. Det er nevnt at det har vært dårlig revisjon i Landsorganisasjonen. Det er så, helt til man fikk fast revisor, til man fikk en virkelig teknisk revisjon. Madsen sa at det er mange store saker som revisjonen ikke har fremlagt. Nu er Madsen en klok mann, men han sier jo enkelte ganger nogen store ting, som han vanskelig kan stå ved da, og slik er det vel også her. Jeg tror ikke han mener noget med hvad han her sier. Men hvis der overskrides så er jo dette så ømtålelige ting at jeg for mitt vedkommende vil si at da var det bedre å fastsette et bestemt beløp til representasjon. Og jeg tror ikke sekretariatet vil være mot det. Og lettere vil det være for revisjonen, likesom man utadtil vilde stå sterkere i det. Med hensyn til jernbanebilletter er det sagt at revisjonen har vært med på det og således skulde ha kjennskap til det. Jeg for min del har ikke rede på det. Men selv om jeg hadde rede på det, vilde jeg allikevel ha gitt innstillingen denne form. 90 pct. av billettene er 2. klasse. Men hvis man fastsetter bestemmelser her, så er det jo greit. I forbundene er det så

at 3. klasse alltid benyttes. Det har foranlediget mig til å gjøre bemerkningene. For min personlige del er det en ting jeg vil omtale og det er artiklene i «Meddelelsesbladet». Jeg finner ikke nogen grunn til å kontrollere de artikler Halvard Olsen kjøper. Det er oplagt at han alene ikke kan skrive bladet. Men man har inntrykk av at det er kjøpt mange artikler som ikke er kommet inn. Landsorganisasjonen må bære de utgifter som er, selv om artikler blir liggende, fordi at det etterpå kommer en *mer aktuell* artikkel. Jeg mener ikke det her har nådd sin begrensning, selv om det også her må ha sin begrensning.

O. L. Strøm: Øie sa at han hadde inntrykk av at Buland svevet i villfarelse. Men det kan jo være at Øie er i villfarelse. Jeg måtte idag spørre mig selv: var dette det hele. Var det grunn til å mangfoldiggjøre dette og lage alt det hemmelighetskremmeri med nummerering av dokumentene og innlevering av disse igjen? Da gikk jeg tilbake til fagrevisors innrapportering som sier: Regnskapene i Landsorganisasjonen er utmerket. Det er sannelig bra at vi ikke har svenske og danske gjester til stede her til å påhøre disse pirkerier. Dette var i sannhet mager kost, og det var sørgelig å måtte høre at Landsorganisasjonens formann måtte gå til forsvarstale her. Jeg vil også si at hvis de skal kritisere «Meddelelsesbladet» så bør de lese gjennom hele bladet og fremkomme med innstilling om at den og den artikkel ikke burde være kjøpt eller hadde den verdi som den var betalt med. Jeg stemmer for Ambrosius Olsens forslag under forutsetning av at revisjonsutvalget utarbeider kontrollbestemmelser til næste representantskapsmøte.

Alfred Madsen: Jeg er enig med Strøm og jeg tror sekretariatet også vil være enig i det. Fagrevisoren arbeider jo med kontrollbestemmelser og han har allerede utført et stort arbeide. Det er ikke mange tilfelle det her gjelder. Jeg vil til slutt slå fast at efter at jeg blev kasserer er billettutgiftene redusert, diet innenbys er redusert til det halve, representasjonsutgiftene er likeledes redusert. Jeg opdaget at 20 pantobligasjoner manglet da jeg overtok kassen. Det blev referert av mig i sekretariatet og det er nu ordnet. Riktignok var revisoren, Øie, syk den gang, men revisjonen burde hatt en bemerkning derom.

Alfred Nilsen: Vi har ikke kritisert «Meddelelsesbladet» innhold eller kjøp av artikler og stoff. Men vi skal kunne kontrollere antallet. Jeg stod forrige gang alene i representantskapet om dette med forskuddsbilagene. Kan man nu få den ordning som sekretariatet har besluttet så er det bra, og jeg vil ta det som litt av min ære. Representantskapet har ansvaret hvis det vedtar konklusjonen i sekretariatet forslag, da har ikke revisjonen det lenger.

Elias Volan: Da jeg blev valgt i 1931 som sekretær så husker jeg at man argumenterte med at sekretæren skulde være mobil og kunde reise meget. I 1933 har jeg 215 reisedager. Da forstår man at jernbanevognen blir noget av et hjem og når man da reiser langt, så vet man at man gjerne vil reise noget bedre enn på 3. klasse med overkøier. Jeg tror det er riktig å vedta Ambrosius Olsens forslag.

Hans Eriksen: Jeg kan ikke si annet enn at en hel del av disse forsvarstaler er mindre velsmakende. Vi har vært enige om å finne

frem til en mer betryggende ordning. La oss være forsiktige når vi kritiserer en revisjonsberetning. Men la oss håpe at den i fremtiden ikke blir altfor pirkete og at man tar sig dette ad notam.

Ludvik Buland: Det jeg kritiserte var at revisjonen bemerker ting her, som forrige representantskap besluttet at revisjonen skulde utarbeide bestemmelser om. Det er ikke gjort. Er mine uttalelser bygget på misforståelser så er revisjonens bemerkninger også bygget på misforståelser. Ta det ikke i odiøs betydning; men jeg tror det er så. Det er sekretariatet som har bestemt den konferanse på Lillehammer og det har sekretariatet rett til. Det må revisjonen bøie sig for. Jeg anerkjenner revisjonen; men jeg savner det positive, nemlig bestemmelsene om det som kritiseres. Jeg vil stemme for Ambrosius Olsens forslag og under den forutsetning som har vært nevnt i debatten.

Sekretariatets forslag var følgende:

«Idet det henvises til kassererens svar på revisjonens bemerkninger innstiller sekretariatet:

1. Regnskapet for 1932 godkjennes.
2. Revisjonens bemerkninger av 3 og 4 januar 1934 og kassererens svar av 6 januar tas til etterretning.»

Votering: Sekretariatets innstilling — punkt 1 — blev enstemmig vedtatt. Punkt 2 blev vedtatt mot 1 stemme. Ambrosius Olsens forslag blev vedtatt mot 1 stemme. Josef Larssons forslag bortfalt.

S. A. Danielsen: Norges Barber- og Frisørsvenners Forbund ønsker at Samorganisasjonens representanter vil være til stede i kveld til en kort konferanse med vårt forbund angående organiseringen utenbys.

Møtet hevet.

Formiddagsmøtet onsdag 10. januar.

Dirigent: Torbjørn Henriksen.

Protokollen fra gårsdagens eftermiddagsmøte referertes.

Josef Larsson: Det var til voteringen igår.

Dirigenten: Det burde du ha gjort igår.

Josef Larsson: Det var en protokolltilførsel.

Dirigenten: Det er det intet i veien for.

Josef Larsson: Det var i anledning voteringen igår. At mitt forslag bare fikk 1 stemme er all right, men flere gav uttrykk for at de prinsipielt vilde stemt for mitt, subsidiært for Ambrosius Olsens. Voteringen tror jeg derfor var så misvisende at det ikke var nogen votering. Nu kan man si at man er fornøyd med resultatet også de fra arbeidsplassen. Jeg skal ikke foreslå nogen ny votering. Jeg sitter i organisasjonskomitéen som det også har vært tale om skulde reise utenbys. Jeg har vært imot det. Hvis voteringen er resultat av representantskapets opfatning vil jeg bøie mig for det og lojalt være med. Jeg vil fremsette følgende protokolltilførsel:

«Den voteringsmøte som blev brukt ved voteringen over forslagene i forbindelse med revisjonens innberetning ansees i strid med vanlig

parlamentarisk praksis og gir derved ikke et pålitelig uttrykk for stillingen i representantskapet i denne sak.»

Dirigenten: Det er ingen tvil om at den refererte protokoll er riktig ført. Er man enig i det?

Protokollen blev enstemmig vedtatt.

Debatt om voteringsmåten — og en protokolltilførsel, som blev tatt tilbake.

V. Nielsen (dirigent): Det blev forespurt her før voteringen om nogen hadde imot voteringsmåten; men ingen hadde det. Jeg spurte også om det skulde votes pro og kontra Larssons og Ambrosius Olsens forslag, men det blev det protestert mot og derfor tok jeg Ambrosius Olsens forslag først, idet det var det videstgående. Resultatet hadde blitt det samme.

1 minutt taletid.

Alfred Madsen: Jeg vil takke Larsson for at han har tatt op saken. Det falt så sterke uttalelser som at det var «fusk» ved voteringen og derfor er det riktig å få klarhet.

Nils Hansen: Larsson underkjenner representantskapet. Vi sover ikke. Avvis dette. Det er en insinuasjon fra Larssons side.

Gjstein Marthinsen: Etter Larssons uttalelse blev det votert alternativt mellom hans og Ambrosius Olsens forslag.

Elias Volan (til forretningsorden): Det er feil. Protokollen som er vedtatt, sier om voteringen: Sekretariatets innstilling, punkt 1, blev enstemmig vedtatt, punkt 2 blev vedtatt mot 1 stemme. Ambrosius Olsens forslag blev derefter vedtatt mot 1 stemme. Josef Larssons forslag bortfalt.

Josef Larsson: Jeg har ikke reist innvendinger mot protokollen. Den er riktig. Det kan innvendes at jeg ikke tok dette op igår. Men når jeg nu har tatt det op er det for de henvendelser jeg har fått om at flere vilde stemt prinsipielt for mitt forslag.

Abrahamsen: De 2 forslag som forelå var det vanskelig å stemme over. Jeg hadde ventet at Larssons forslag var blitt votert over først.

O. L. Strøm: Voteringen var korrekt. Men hadde Larsson eller andre sagt at de subsidiært vilde stemt for Ambrosius Olsens forslag vilde det vært greit.

Omar Gjestebø: Det er en begrepsforvirring her. Jeg forstod dette som et utsettelsesforslag og da var Ambrosius Olsens det videstgående.

Dirigenten: Jeg vil foreslå at forsamlingen selv avgjør om det skal stemmes på og over Larssons forslag.

Larsson trakk nu sin protokolltilførsel tilbake.

Mot 11 stemmer blev det vedtatt ingen ny votering.

Punkt 11: Fagorganisasjonen og boikottloven.

Man gikk derefter over til dagsordenens punkt 11: *Fagorganisasjonen og boikottloven.*

Til dette punkt forelå følgende utredning:

Boikottloven av 6 juli 1933 trådte i kraft 1 august 1933, samtidig med at det blev opprettet en boikottdomstol.

Hvis man skal få et riktig syn på de nye lovbestemmelers innflytelse på fagorganisasjonens virksomhet, gjøres dette best ved en gjennomgåelse av de av boikottdomstolen hittil avsagte dommer.

1. Dom av 12 september 1933 i sak mellom Joh. Rasmussen & Racine A/S, Stavanger, og Norges Handels- og Kontorfunksjonærers Forbund m. fl.

Da denne sak var boikottdomstolens første, er det naturlig at sakens behandling for retten tok lang tid. Så vel fra saksøkerens som fra fagorganisasjonens side blev det reist en rekke prinsipielle spørsmål som boikottdomstolen måtte ta standpunkt til. Fra fagorganisasjonens side gjordes følgende hovedinnsigelse gjeldende:

a) Loven av 6 juli 1933 kan ikke anvendes på boikott som er iverksatt og opprettholdt til støtte for en lovlig arbeidskonflikt påbegynt før 1 august 1933. Til støtte for dette standpunkt påberopte man sig at loven i en rekke viktige bestemmelser, f. eks. § 6 a, 1 a, 1 d, 3 og 4 b, tydelig gav tilkjenne at disse bare kunde gjøres gjeldende for nye konflikter som blev åpnet etter 1 august 1933, idet loven i motsatt fall vilde avbryte pågående konflikter som var iverksatt således som loven av 1927 foreskrev og undergi disse nye meldinger til meglingsinstitusjonen med avholdelse av nye meglingsmøter m. v.

Når således flere og deriblandt noen av lovens hovedbestemmelser tydelig tok sikte på fremtidige konflikter, måtte dette ha til følge at § 6 a (boikottparagrafen) i sin helhet ikke hadde virkninger for eldre konflikter, idet loven ellers måtte ha ikrafttredelsesbestemmelser som tydelig erklærte det motsatte.

Dernæst blev det hevdet at grunnlovens § 97, hvorefter ingen lov kan gis tilbakevirkende kraft, stod hindrende i veien for boikottdomstolens adgang til å erklære betinget sympatiststreik og blokade, som fagorganisasjonen har positiv hjemmel for i tariffavtaler, for rettsstridig boikott, før tariffavtalene er utløpet eller fra det tidspunkt disse kunde være op sagt.

Boikottdomstolen gav imidlertid ikke fagorganisasjonen medhold i nogen av disse formelle innsigelser. Den innrømmet at enkelte bestemmelser i § 6 a ikke kunde anvendes på løpende konflikter pr. 1 august 1933, men retten fant på den annen side at det i loven fantes bestemmelser som måtte bli å bruke også på eldre konflikter.

Retten uttalte herom:

«At loven inneholder visse bestemmelser (f. eks. § 6 a, 1 a, 1 d, 3 og 4 b) som bare vil kunne finne anvendelse overfor boikottforanstaltninger som gjøres efter lovens ikrafttreden, gir ikke grunnlag for den slutning, at loven skulde ha ment, at en boikott, som den selv betegner som rettsstridig (§ 6 a, 1 b og c), ikke rammes av loven, når den opprettholdes efter lovens ikrafttreden.

Uten uttrykkelig bestemmelse derom i loven har man ingen hjemmel for å undta en sådan fortsatt boikott fra lovens virkeområde.

Lovens forarbeider gir heller ikke uttrykk for at lovgiverne har hatt en annen opfatning.»

Angående grunnlovens § 97 anførte retten følgende:

«Retten finner det om dette spørsmål tilstrekkelig å bemerke, at der mellom partene i nærværende sak ikke foreligger noget kontraktsforhold. Selv om gjeldende tariffavtaler i og for sig hjemler tariffmessig rett for den ene part til å erklære betinget sympatiststreik likeoverfor den annen tariffpart, kan grunnlovens § 97 ikke antas å være til hinder for, at loven åpner adgang til å erklære et sådant betinget sympatiststreik varslet som rettsstridig likeoverfor en utenfor kontraktsforholdet stående tredjemann (saksøkeren), når varslet finnes å måtte bedømmes som en overfor ham foretatt boikottforhandling.»

Av de formelle spørsmål som blev vunnet av organisasjonen, var alene påstanden om at § 6 a, 1 a (varslene til den boikottede), § 6 a, 1 d (boikottdomstolens forhåndssamtak til boikott i visse tilfelle), § 6 a 3 (forbud mot boikott ved krav om første gangs opprettelse av tariffavtale med mindre tidsfristene i § 39 a er overholdt) og § 6 a, 4 b (hovedorganisasjonens samtykke) ikke gjelder for konflikter som var iverksatt da boikottloven trådte i kraft.

Boikottdomstolen fant at den kunde anvende boikottlovens § 6 a, 1 c, lovens såkalte sekkebestemmelse på den foreliggende tvist, og boikottdomstolen har i sine senere dommer utelukkende benyttet sig av denne *skjønnsbestemmelse* likeoverfor fagforbundene.

b) Fagorganisasjonen gjorde videre gjeldende at en ordinær sperring for arbeidskraft, *blokade*, som foretas i anledning av og i forbindelse med en lovlig arbeidsnedleggelse (streik) er en naturlig og nødvendig følge av streiken og at lovens bestemmelse om boikott ikke rammer sådan blokade.

Boikottdomstolen var av en annen opfatning, idet domstolen uttaler at en blokadeavsperring for arbeidskraft efter rettens mening utvilsomt var boikott.

Med hensyn til blokaden i den foreliggende sak fant imidlertid boikottdomstolen at den ikke var rettsstridig og uttalte herom bl. a.:

«Med hensyn til den av forbundet, dets avdeling i Stavanger og Stavanger faglige Samorganisasjon erklærte og opprettholdt blokade av arbeidsplassene, finner retten ikke grunn til å anse denne rettsstridig i betraktning av, at foranstaltningen ikke faller utenfor en ordinær sperring for arbeidskraft hvor streik er inntrådt, og i det foreliggende tilfelle ikke synes å være av nogen utilbørlig eller særlig skadevirkende karakter.»

c) I anledning av de betingede sympatiststreiker som forbundet hevdet i ethvert fall måtte falle utenfor boikottbestemmelsen, uttalte boikottdomstolen:

«Det er visstnok så, at loven bygger på at adgangen til streik og lockout ikke berøres av den nye lovs bestemmelser og at streik og lockout, som er omhandlet i lovens § 1 nr. 5 og 6, ikke omfattes av definisjonen av boikott i § 1 nr. 9. Den rett som arbeiderne har overfor en arbeidsgiver til å erklære streik — herunder også sympatiststreik — i henhold til gjeldende rett eller i medhold av bestående tariffavtaler, er ikke innskrenket ved den nye lovs bestemmelser.

Dette utelukker imidlertid ikke, at betingede sympatiststreikvarsler, når de inneholder oppfordring til boikott overfor en tredje mann, kan være rettsstridig i forhold til ham og at denne boikott i så fall kan rammes av lovens bestemmelser om boikott.»

«Det kan derfor efter rettens opfatning med rette sies, at opsigelsene til de betingede sympatiststreiker i det foreliggende tilfelle er foretatt ikke for å støtte streiken hos saksøkeren gjennom omfattende arbeidsnedleggelse hos andre, men for å formå andre arbeidsgivere til ikke å ha nogen befatning med saksøkerens varer.

Efter det anførte finner retten, at de av de forskjellige forbund med samtykke av den faglige Landsorganisasjons sekretariat varslede sympatiststreiker er å opfatte som en mot saksøkeren foranstaltet boikott. Og denne boikott er av organisasjonen vedlikeholdt gjennom opprettholdelse av opsigelsene, ledsaget av den stadig virkende trusel om nedleggelse av arbeidet, hvis arbeidsgiverne ikke etterkommer boikottopfordringen.»

Da retten fant at der i saken åpenbart ikke var noget rimelig forhold mellom den interesse som skulde fremmes ved boikotten og den skade som denne vilde føre med sig (§ 6 a, 1 c), erklærte den alle betingede sympatiststreiker for rettsstridige.

2. Dom av 27 november 1933 i sak mellom A/S Narvik Trelastkompani og Jakobsens Trelastforretning A/S, Narvik, mot Norsk Transportarbeiderforbund.

Denne sak var betydelig forenklet ved den forannevnte dom. Boikottdomstolen erklærte de betingede sympatiststreiker for rettsstridige, idet det åpenbart ikke var noget rimelig forhold mellom den interesse som skulde fremmes ved boikotten og den skade som den vilde føre med sig for firmaene.

Blokaden av firmaene for tilgang av arbeidskraft fant ikke retten tilstrekkelig grunn til å erklære rettsstridig, da det ikke for retten fremstilte sig som om den var iverksatt på nogen i sig selv utilbørlig måte eller «medførte nogen særlig skadevirkende følger for firmaene».

Boikottdomstolen anvendte således også i denne sak den samme bestemmelse, nemlig § 6 a, 1 c (sekkebestemmelsen), som gir boikottdomstolen adgang til å avsi rent skjønsmessige dommer. Det medvirkende til boikottdomstolens avgjørelse i Jakobsen-saken, var, efter premisene å dømme, en ulovlig konflikt som hadde pågått fra 25 oktober 1932 til 15 mai 1933.

3. Dom av 11 desember 1933 i sak mellom Kistefoss Tresliperi og Norsk Papirindustriarbeiderforbund m. fl.

I denne sak forelå 3 hovedspørsmål til avgjørelse, og alle var av den aller største betydning for fagorganisasjonens fremtidige virksomhet. Disse var følgende:

a) Norsk Skog- og Landarbeiderforbund hadde gjennom Landsorganisasjonen og Norsk Papirindustriarbeiderforbund krevet opprettelse av tariffavtale for Kistefoss Tresliperis skogsdrifter i Randsfjordstrøket. Dette krav var møtt med bedriftens avslag og innmeldelse i de gule skogsdriftsforeninger. Til støtte for konflikten om opprettelse av tariffavtale, var det ikke iverksatt noen blokadé av Kistefoss skogsdrifter.

Fra organisasjonens side blev det under prosedyren hevdet at det forelå en arbeidskonflikt, *streik*, som ikke gikk inn under de nye boikottbestemmelser. Boikottdomstolen gav organisasjonen medhold i dens opfatning og uttalte herom at den fant det utvilsomt at det før skogsarbeidet blev igangsatt, forelå en *interessekonflikt*. Det er ingen betingelse for å erkjenne tilstedeværelsen av en sådan, sier retten, at vedkommende arbeide er påbegynt eller at organisasjonen har anledning til å hindre dette ved en streik.

b) Til støtte for interessekonflikten i Kistefoss Tresliperis skogsdrifter hadde Norsk Papirindustriarbeiderforbund latt sympatistreiken av 27 mai 1933 ved Kistefoss Tresliperi fortsette etter at sympatistreiken ved de øvrige bruk i Drammensdistriktet var hevet, som følge av forliket hos Riksmæglingssmannen av 29 juli 1933.

Om *sympatistreiken* gav boikottdomstolen følgende uttalelse:

«Sympatistreiken ved Kistefoss Tresliperi må retten anse som en arbeidsnedleggelse (streik) — en arbeidsstans som arbeiderne ved sliperiet har iverksatt for å tvinge frem en løsning av konflikten mellom Skog- og Landarbeiderforbundet og A/S Kistefoss angående selskapets skogsdrift. Den er iverksatt ved en gren av arbeidsgiverens virksomhet som en sympatiaksjon til støtte for kravet på overenskomst ved en annen gren. Aksjonen er anvendt som et almindelig kampmiddel under en interessekonflikt mellom organisasjonen og arbeidsgiveren er kun rettet mot denne.

Retten kan ikke se at denne sympatistreik har karakteren av en boikott. Den tar alene sikte på å utvide konfliktens omfang ved nedleggelse av et arbeide hos vedkommende arbeidsgiver selv for derigjennem å fremkalle en situasjon som er egnet til å fremtvinge en løsning av en tvist, som gjelder en annen gren av hans virksomhet. Den er ikke en opfordring eller foranstaltning som tar sikte på å hindre hans økonomiske samkvem med andre. En annen sak er det at en effektiv arbeidsstans faktisk kan medføre en sådan virkning.

Retten er etter det anførte kommet til det resultat at den av Norsk Papirindustriarbeiderforbund med Landsorganisasjonens samtykke iverksatte sympatistreik ved Kistefoss Tresliperi ikke er en boikottforanstaltning.»

c) Norsk Transportarbeiderforbund hadde på vanlig måte gått til *betinget sympatistreik* for Kistefoss Tresliperis produkter. Havnearbeiderne i Drammen hadde ved lovlig opsigelse erklært at de vilde fortsette med sitt vanlige arbeide, men hvis det kom tremasse fra Kistefoss Tresliperi, vilde de fratre sine plasser.

Boikottdomstolen måtte således for første gang ta standpunkt til en betinget sympatistreik, når denne var iverksatt til støtte for en lovlig streik og en åpen sympatistreik, altså det tilfelle som vanligvis vil inntre ved alle regulære arbeidskonflikter.

Retten fant at den betingede sympatistreik var rettsstridig, idet den uttalte:

«Retten finner at denne boikott, hvorved Kistefoss Tresliperi søkes avskåret fra enhver lastning, losning og transport av varer til eller fra sliperiet, bør ansees som rettsstridig, idet der efter rettens mening ikke er noget rimelig forhold mellom den interesse Skog- og Landarbeiderforbundet på det tidspunkt hadde i opnåelsen av en avtale om fremtidig ordning av arbeidsforholdet ved saksøkerens skogsdrift og den skade som boikotten antas å kunne medføre for saksøkerens sliperi.»

Boikottdomstolens medlem, rådmann *Sverre Iversen*, har dissenteret i samtlige saker som hittil har vært innbragt for boikottdomstolen.

Angående flertallets standpunkt til transportarbeidernes betingede sympatistreik for Kistefoss, uttalte han i sin dissens bl. a.:

«Ved bedømmelsen av om transportarbeidernes betingede sympatistreik er utilbørlig eller om det ikke er noget rimelig forhold mellom den interesse som skal fremmes ved boikotten og den skade som den fører med sig, må spørsmålet sees i relasjon til hele konflikten.

Kistefoss Tresliperi har nektet å imøtekomme arbeidernes krav om tariffoverenskomst for sitt skogsbruk — en del av bedriften der i sesongen beskjeftiger like mange arbeidere som tresliperiet — til tross for at fagorganisasjonen har tilbudt å la eventuelle tvistesporsmål om arbeidsbetingelsene avgjøre ved voldgift. Spørsmålet om tariffavtale har for arbeiderorganisasjonen hatt den betydning at den har latt sympatistreiken ved Kistefoss pågå i månedsvis med de økonomiske ofre som derav følger for organisasjonen som for de enkelte arbeidere. I denne alvorlige situasjon er det en selvfølge at fagorganisasjonen må blokere den almindelige transportvirksomhet til og fra sliperiet.

Den betingede sympatistreik omfatter ikke her transportmidler, hvis drift er av samfundsmessig betydning — jernbanen er ikke blokkert — det er kun behandlingen av varer til og fra sliperiet som de organiserte transportarbeidere ingen befattning vil ha med. Dette er efter min mening en helt regulær konfliktsituasjon. Skal en betinget sympatistreik på et område som dette og på bakgrunn av en reel arbeidsstans ikke tillates, vil det måtte ha til følge at selve loven eller boikottdomstolens anvendelse av den, vil kunne føre med sig større arbeidsstanser enn hittil har vært nødvendig.»

4. Samtykke til boikott i anledning Norsk Transportarbeiderforbunds arbeidskonflikt med Drammens Drosjeeierforening.

Den 17 mars 1933 blev det enighet mellom representanter for Norsk Transportarbeiderforbund og Drammens Drosjeeierforening om forslag til tariffavtale mellom drosjechaufførerne og drosjeeierne i Drammen.

Drammens Drosjeeierforening underskrev tariffavtalen på et møte som Drosjeeierforeningen avholdt 5 april. Samtidig besluttet Drosjeeierne Forening å pålegge alle drosjeeiere å opsi sine organiserte chauffører. Alt arbeide med drosjekjøring i Drammen skulde efter foreningens beslutning bare utføres av drosjeeierne. Det forelå således to rettsstridige forhold fra drosjeeierne side, nemlig monopolisering av alt arbeide for bare drosjeeiere og dernæst en boikottopfordring rettet mot de organiserte chauffører. Som følge av denne rettsstridige beslutning av drosjeeierne blev partene enig om å betrakte den oprettede tariffavtale som bortfalt.

Norsk Transportarbeiderforbund krevet ut på sommeren, da det viste sig at drosjeeierne boikottet likeoverfor de organiserte chauffører var effektiv, opprettelse av tariffavtale. Dette blev imidlertid møtt med avslag fra drosjeeierne side. Konflikten har senere fortsatt, og i alt 26 organiserte drosjechauffører er blitt arbeidsledige, da de 40 drosjeeiere har monopolisert det arbeide som før skaffet arbeide og levebrød for 66 mann.

Norsk Transportarbeiderforbund vilde derfor utvide konflikten ved å gå til betinget sympatistreik overfor Østlandske Petroleumss Kompanis leveranse av bensin til drosjeeierne besinstasjon i Drammen og søkte boikottdomstolen om samtykke hertil overensstemmende med § 6 a, 1 d.

Boikottdomstolen gav imidlertid intet samtykke til en betinget sympatistreik (boikott).

II.

Efter denne gjennomgåelse av boikottdomstolens dommer og avgjørelser, vil det være lett å ta standpunkt til de nye boikottbestemmelser i arbeidstvistloven. Man må være på det rene med at et av fagorganisasjonens mest effektive kampmidler — *den betingede sympatistreik* — helt er fratatt de fagorganiserte arbeidere. *Blokader* av arbeidsplassene er i de enkelte tilfelle hittil blitt tillatt, fordi disse ikke har vært utilbørlige og ikke har vært av særlig skadegjørende virkninger. Den egentlige årsak er vel nærmest den at et forbud mot blokader ikke kan forhindre fagorganisasjonen å gå til en offentlig kunngjørelse av at det foreligger streik eller arbeidskonflikt hos et bestemt firma. Enn videre må

man være opmerksom på at den egentlige boikott, *kjøpeboikott*, — helt er stillet i klasse med den betingede sympatistreik og enhver opfordring til å undlate å kjøpe varer fra et firma som er i konflikt med fagorganisasjonen —, vil derfor bli erklært for rettsstridig på samme måte som de betingede sympatistreiker.

Boikottdomstolen har i de saker den hittil har behandlet, alene benyttet sig av § 6 a, 1 e, hvor det uttales, at boikott er rettsstridig når den har et rettsstridig formål eller vil forårsake et rettsbrudd om den når sitt mål eller vil skade vesentlige samfunnsinteresser eller virke utilbørlig eller når det ikke er noget rimelig forhold mellom den interesse som skal fremmes ved boikotten og den skade som den vil føre med sig.

Denne skjønnsbestemmelse favner så vidt at man på bakgrunn av det faktiske forhold som angår de enkelte forannevnte saker, må kunne fastslå, at boikott og betinget sympatistreik vil være forbudt i nær sagt alle tilfelle og situasjoner som vil opstå, så lenge boikottloven er i kraft med sitt nuværende innhold.

Fagorganisasjonen er derfor, hvis den vil nå de mål som den har satt sig ved å organisere arbeidere og funksjonærer i nye bedrifter, nødt til å gå over til åpne sympatistreiker. Sverre Iversen har derfor rett i sin dissens i Kistefoss-saken når han uttaler at boikottdomstolens dommer *må ha til følge at det blir større arbeidsstanser enn organisasjonen hittil har ansett nødvendig.*

Landsorganisasjonens sekretariat var opmerksom på den nye boikottlovs farlige følger, og i sin skrivelse til Regjeringen av 15 februar 1933 advarte man mot den foreliggende proposisjons vedtagelse som lov og uttalte bl. a.:

«Den (lovutkastet) inneholder en rekke høist uklare definisjoner og utpregede kranke-paragrafer, og den synes å tilsikte å føre de faglige kamper ut i den rene illegalitet. Det innføres også et aldeles urimelig ansvarsforhold overfor hovedorganisasjonene for såkalte «ulovlige» konflikter som hovedorganisasjonene hverken har iverksatt eller kan hindre. Ved slike bestemmelser opnår man bare det stikk motsatte av hvad man tilsiktet. All centralisasjon umuliggjøres, ethvert virkelig ansvar pulveriseres. Og kampen mellom arbeid og kapital føres ut i en krattskog av illegale «guerillekamper» som ingen moderne industri eller annen virksomhet i lengden vil kunne utholde.»

Ennu har ikke boikottdomstolen rukket å avgjøre organisasjonenes ansvar for de betingede sympatistreiker som er kjent ulovlige som rettsstridig boikott. Boikottdomstolen vil snart fastsette erstatningsbeløpenes størrelse til de firmaer som har fått boikottdomstolens medhold i sine saker. Man kan imidlertid neppe vente sig nogen «mildhet» fra boikottdomstolens side når erstatningene skal avgjøres i henhold til den nye lovs §§ 4 og 5.

I en lengere fremstilling til Sosialdepartementet av 5 april 1933 om den nye lovs konsekvenser for fagorganisasjonens virksomhet, uttalte sekretariatet til slutt:

«Det er vår opfatning at disse tilfelle ordnes best ved avtaler mellom hovedorganisasjonene og ikke ved lovparagrafer. Erfaringene fra de siste årene med de såkalte «tukthuslovparagrafer» og den skjerpede arbeidstristlov synes således tydelig nok å føre til mere urolige og tilspissede konflikter enn det motsatte.»

Fremstillingen endte derfor med forslag om at det foreliggende lovutkast til boikott lov av Stortinget skulde sluttes trukket tilbake.

Den tid som hittil er gått siden 1 august 1933 har på alle punkter vist at fagorganisasjonens kritikk av loven og stilling til loven har vært den rette. Hvis ikke loven innen en rimelig tid blir ophevet eller endret i vesentlige punkter, både når det gjelder §§ 6 a, 4 og 5, vil fagforbundene og Landsorganisasjonen komme op i de vanskeligste forhold. Fagorganisasjonen vil av boikottdomstolen bli beredt så mange nederlag at dens makt og kraft vil bli betydelig svekket. Følgen av dette kan som tidligere påpekt, bli den at fagorganisasjonen kan bli ført ut i illegalitet, et resultat som kan komme til å virke lammende på det økonomiske liv i vårt land.

Komiteen vil derfor foreslå at det fremsettes forslag om at alle nye lovbestemmelser i arbeidstristloven av 6 juli 1933 opheves.

III.

I anledning den *aktuelle faglige situasjon* som er inntrådt etter boikottlovens ikrafttreden vil komiteen foreslå for sekretariatet at representantskapet innbys til å vedta følgende beslutninger, som blir fagorganisasjonens arbeidslinje inntil neste kongress:

1. Sekretariatet bemyndiges til i samarbeide med D. N. A.s centralstyre og stortingsgruppe å foreta de nødvendige skritt som fører til boikottlovens ophevelse.
2. Sekretariatet bemyndiges videre til i samråd med de interesserte forbund å gå til åpen sympatistreik, forsåvidt angår de konflikter hvor boikottdomstolen har erklært de betingede sympatistreiker for rettsstridige, eller har nektet samtykke til sådanne.
3. Sekretariatet bemyndiges til å ta standpunkt til spørsmålet om fagorganisasjonens stilling til boikottdomstolen og boikottdomstolens virksomhet.

Trygve Lie: Representantskapet er etter 2 dagers samvær endelig kommet frem til det centrale i fagorganisasjonens virksomhet. I alle konflikter melder spørsmålet sig hvilke kampmidler kan anvendes. Jeg tror det er riktig å gi en oversikt over hvad Landsorganisasjonen og sekretariatet har gjort. Vi hadde loven av 1915; den var ikke tilfredsstillende etter borgerskapets opfatning. Etter jernstreiken kom høire med den såkalte Klingenbergske proposisjon, som blev tatt tilbake. Men så fikk vi et forslag av 1927 som vilde ha innsnevret fagorganisasjonens kamp i sterk grad, hvis det var blitt vedtatt i sin helhet. Men det blev bare et par punkter vedtatt. Samtidig med skjerpelsen av 1927 fikk Danmark og Sverige også reaksjonære lover på dette område. Det var imidlertid små skritt man tok. Men forsøket var å lamme fagorganisasjonen og man begynte her først. Vi fikk loven av 6 juli 1933. Vi hadde den såkalte «Arbeidsfredskomite» som blev nedsatt av regjeringen Mowinkel. Til denne blev sekretariatet innbudt å delta. Tross uenighet om dette her gikk man dog med sterke reservasjoner med på det. Man var enig om at det skulde være en hovedtariffavtale mellom de faglige hovedorganisasjoner, mellom forbund og arbeidsgiverne. Det blev klart for oss at arbeidsgiverne vilde ha vekk disse spisser — grensetvistene. Landsorganisasjonen deltok med Halvard Olsen, Teigen og mig og senere også Madsen. I november 1931 blev det på ny optatt forhandlinger i denne komité. Det var orienterende møter, nærmest følere. Men vi kom ikke til noget resultat, og mens vi forhandlet nedsatte bonderegjeringen den 16 desember 1931 den Øvergårdske kommisjon. Det var da uholdbart for oss å fortsette etter dette, uten å vite hvad vi kunde bygge på. Vi kunde risikere å gå for langt og risikere en voldgiftsavgjørelse. Derfor sendte sekretariatet den 25 februar 1932 følgende skrivelse til komitéens formann, høiesterettsjustitiarius Paal Berg:

«Som det vil være Dem bekjent fremla representantene for Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i arbeidslovkomitéens møte 6 januar d. å. følgende uttalelse:

«Landsorganisasjonens rpresentanter har overfor denne komité erklært, at det foreliggende forslag om en hovedtariffavtale mellom de faglige hovedorganisasjoner kan danne grunnlag for videre diskusjon, som muligens vil føre til enighet mellom partene.

Man finner imidlertid at den nuværende regjering ved nedsettelse av den såkalte boikott-komité tydelig har desavouert nærværende komité og har grepet forstyrrende inn i dennes arbeid, idet den ifølge sitt oppdrag skal behandle nogen av de samme spørsmål.

Fagorganisasjonen har overfor regjeringen protestert mot nedsettelse av boikott-komitéen, da den er upåkrevet og bare kan skade de konferanser som har pågått mellom hovedorganisasjonene og nærværende komité.

Landsorganisasjonens representanter finner det derfor nytteløst å fortsette konferansene før man har fått Regjeringens standpunkt til de her nevnte spørsmål bragt på det rene.

Noget klart svar på denne henvendelse har Landsorganisasjonens representanter ikke fått.

Efter innstendige anmodninger fra komitéens formann, herr h.r. justitiarius Paal Berg, og komitéens medlem, herr fylkesmann Seip, har Landsorganisasjonens representanter fortsatt i konferansene om de forskjellige spørsmål.

Det er imidlertid nu inntrådt en ny situasjon, nemlig den, at dr. jur. Øvergaard's komité — ifølge meddelelse i avisene — har innlevert sin innstilling til Sosialdepartementet.

Under disse omstendigheter er Landsorganisasjonens representanter kommet i en sådan stilling, at de frivillige forhandlinger er helt umulige.

Landsorganisasjonens representanter har ingen garanti for, selvom nærværende komité sammen med representanter for Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon skulde forhandle sig frem til enighet om et forslag — at den sittende regjering ikke allikevel vil fremkomme med forslag til nye lovbestemmelser overensstemmende med boikott-komitéens innstilling. Heller ikke har man nogen sikkerhet for at Stortinget ikke vil gripe inn på dette ømfintlige område og muligens fremkomme med nye arbeiderfientlige lover i stil med den gjeldende tukthuslovbestemmelse, straffelovens § 222 II.

Videre frivillige forhandlinger på det nuværende tidspunkt er derfor hensiktsløse, og Landsorganisasjonens representanter kan ikke delta i de fremtidige rådslagninger før det er skapt klarhet med hensyn til de reiste spørsmål.

Vi finner det som vår plikt å gjøre oppmerksom på at ansvaret for de vanskeligheter som således er skapt og som har satt de pågående forhandlinger mellom arbeidslovskomitéen, Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Landsorganisasjon i fare, ene og alene hviler på den sittende regjering som forstyrende har grepet inn i disse forhandlinger ved nedsettelse av nevnte boikott-komité.

Det vil av ovennevnte forstås at Landsorganisasjonens representanter er villig til å gjenopta de frivillige forhandlinger under medvirken av arbeidslovskomitéen når alle ovenfor nevnte uklare spørsmål er bragt endelig ut av verden.

Man vil atter gjenta vårt sekretariats protest mot den fremgangsmåte som den forrige regjering valgte å ta, og den tidligere *bondeparti-regjering* har ene og alene skylden og ansvaret for at de frivillige forhandlinger mellom partene måtte opphøre.

Efter anmodning av Paal Berg fortsatte vi imidlertid med et par konferanser, men meddelte så regjeringen vår opfatning av dens inn gripen på denne måte og trakk oss ut av forhandlingene. Jeg tror det er riktig den optreden vi der foretok. Riktig fordi vi derved kom i en taktisk god stilling. Allerede 4 februar 1932 kunde Øvergaard's kommisjon avgi en innstilling og det arbeide som var avgitt var av den art at det neppe står for juridisk saklig kritikk. Overfor prp. nr. 6 om forandringer i arbeidstvistloven av 5 mai 1927 angående boikott m. v. protesterte sekretariatet i følgende skrivelse:

«Sekretariatet må sterkt beklage den korte frist som departementet har satt for innlevering av svaret. Vi anser det helt umulig på denne korte tid å få innhentet de nødvendige uttalelser fra forbundene for å kunne avgi et svar som gir uttrykk for den samlede fagorganisasjons stilling til proposisjonen.

Dette vil det ærede departement sikkert også forstå, når man betenker at denne proposisjon, som fremkommer om «forandringer i lov om arbeidstvister» i virkeligheten er en helt ny lov, som vil stille fagorganisasjonen i Norge i en ganske annen stilling enn hvad den hittil i alle år har innehatt. Det er også en lov som savner sidestykke i ethvert annet moderne industriland.

Således som paragrafene med motiveringer er utarbeidet, må det efter vår opfatning føre til en hel omlegning av de nuværende former for regulering av arbeidsforholdet gjennom faste tariffregler.

Ikke bare den uklare definisjon av begrepet boikott, men også de eiendommelige regler for ansvar og straffskyldighet for hovedorganisasjonene, må uvegerlig føre til en fullstendig pulverisering av alt legalt, centralisert fagorganisatorisk arbeid. Hvorvidt dette overhodet vil føre til mere «arbeidsfred» er en sak for sig. Men det forekommer oss at en så stor og samfunnsnødvendig bevegelse som fagorganisasjonen, som nu i ganske betydelig utstrekning representerer hele arbeider- og funksjonæretaten både i byer og landdistrikter, ikke med ett slag kan settes i en undtagelsesstilling og føres helt ut i illegalitet, uten at man på forhånd har underkastet denne sak en ganske annen inngående prøvelse enn tilfelle er med dette lovutkast.

Stillingen på det tariffmessige område, med alle vesentlige tariff forlenget til 1935, skulde jo heller ikke nødvendiggjøre panikkartede beslutninger fra Statens side overfor fagorganisasjonen.

Sekretariatet har allerede nedsatt en komité, bestående av Halvard Olsen, Trygve Lie, Alfred Madsen, Ludvig Buland og Sigurd Forbord, som skal gjennomgå loven med premisser og utarbeide innstilling om fagorganisasjonens stilling til loven som helhet. Denne innstilling vil så bli forelagt alle forbundstyrer til uttalelse, hvorefter Landsorganisasjonens representantskap vil bli innkalt for å ta endelig stilling til loven på den samlede organisasjons vegne.

Det er umulig å foreta en forsvarlig behandling av en lov med en slik revolusjonerende betydning for hele fagbevegelsen og for alle faglige kamper på en hurtigere måte, hvis det skal gis uttrykk for hvad hele fagorganisasjonen mener.

Vi minner om at da spørsmålet om meglings- og voldgiftslov var under behandling, fikk fagorganisasjonen en ganske annen rimelig frist til å behandle spørsmålene, likesom den også var representert i den komité som fremla innstilling herom. Og dog er vel de nu foreliggende lovforslag ennu mer inngripende enn de daværende.

Vi går også ut fra at når departementet og Stortinget har ønsket å høre fagorganisasjonens mening om lovforslaget, så er det ikke for å få en almindeelig hastverkskrøkløst som bare kan si det som man vil forveien vet, at fagorganisasjonen er mot loven. Men at man ønsker å høre fagorganisasjonens *begrunnelse* av sitt standpunkt og en påvisning av de følger man mener loven og dens enkelte paragrafer vil få, både for fagorganisasjonen selv og dermed også for hele forholdet mellom arbeidsgivere og arbeidere. Det er nettopp en sådan utredning sekretariatet har iverksatt, og vi går derfor ut fra at statsmaktene vil avvende dens utarbeidelse.

Imidlertid vil vi ikke undlate allerede straks å understreke hvad vi foran har antydnet, at vi tror denne lov vil få skjebnesvangre følger for hele den sociale utvikling i vårt land, hvis den gjennomføres.

Den inneholder en rekke høist uklare definisjoner og utpregede krankeparagrafer, og den synes, som foran nevnt, å tilsi å føre de faglige kamper ut i den rene illegalitet. Det innføres også et ganske urimelig ansvarsforhold overfor hovedorganisasjonene for såkalte «ulovlige» konflikter som hovedorganisasjonene hverken har iverksatt eller kan hindre. Ved slike bestemmelser oppnår man bare det stikk motsatte av hvad man tilsi. All centralisasjon umuliggjøres, ethvert virkelig ansvar pulveriseres. Og kampen mellom arbeid og kapital føres ut i en krattsog av illegale «guerillakamper», som ingen moderne industri eller annen virksomhet i lengden vil kunne utholde.

Det forekommer oss at det ærede departement har festet sig for meget ved enkelte foreteelser innen fagorganisasjonens gjennombrudd i visse brancher, hvor den tidligere ikke var almindeelig, og hvorfor den derfor er støtt på en særlig forbitret motstand. Dette må imidlertid betraktes som en overgangs-

periode til det almindelige tarifforhold som har innarbeidet sig på alle de andre næringslivets områder her i landet. Efter hvert som organisasjonene på begge sider utvikles, vil denslags lidenskapelige konflikter om selve organisasjons- og tariffprinsippet opbøre av sig selv.

Man må også være opmerksom på at vi gjennomlever en tid av den skarpeste krise og nødstilstand. Hvis fagorganisasjonen ikke hadde eksistert med sin centraliserende og ordnende hånd i arbeidsforholdet er det ingen som vet om ikke de kaotiske nødstilstander vilde ha gitt sig utslag i langt værre og farligere former enn de relativt såkalte «ondartede» foreteelser som nødstilstanden her hjemme har avfødt.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon har alltid vært villig til å forhandle med arbeidsgivernes organisasjoner om de klager som fra tid til annen kan fremkomme fra den ene eller annen side om foreteelser i forbindelse med konflikter som har oppstått. Meget ofte har de irregulære konflikter vært en følge av den enkelte arbeidsgivers opptreden, men hovedorganisasjonene har som regel funnet frem til en forstandig ordning.

Det er vår opfatning at disse tilfelle ordnes best ved avtaler mellom hovedorganisasjonene og ikke ved lovparagrafer. Erfaringene fra de siste årene med de såkalte «tukthuslovparagrafer» og den skjerpede arbeidstvistlov synes således tydelig nok å føre til mere urolige og tilspissede konflikter enn det motsatte.

Ut fra det som vi her kort har anført, må vi derfor på det sterkeste advare mot at den foreliggende proposisjon vedtas som lov. Og vi henstiller at saken utsettes, så vi kan fremlegge vår begrunnede uttalelse om proposisjonen, så snart den av oss kan bli organisasjonsmessig behandlet.»

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, Sekretariatet

Halvard Olsen.

Alfred Madsen.»

Det var i den anledning sekretariatet nedsatte en komité bestående av Halvard Olsen, Alfred Madsen, Buland, Forbord og mig og det var da vi reiste til Lillehammer. Hadde vi reist til Vindholen hadde det vel ikke vært nogen kritikk derover. Og det var da vi laget denne røde bok: *Boikottloven*. Det er ingen tvil om at den har veid meget for venstreregjeringen. Og da vi fikk prp. nr. 71 av venstreregjeringen, avvek den i vesentlige punkter fra prp. nr. 60. Det var skjedd noget i mellomtiden. Borgerpartiene trodde at det som skulde være moten blandt dem som ikke stod i fagorganisasjonen, var å reise kamp mot dem og de trodde de synspunkter var populære. Derfor fant borgerpartiene hverandre og derfor kom misfostret av 1933. Da vi så fikk lovverket, så var det ingen som kunde forstå det. Det var et sammensurium av lovbestemmelser som det var vanskelig om ikke umulig å finne ut av. Under disse omstendigheter på la sekretariatet oss å gi en sakkyndig utredning til fagforbundene og fagorganisasjonene. Da reiste vi 2nen gang til Lillehammer og da blev sakfører Hansteen med. Da laget vi den annen bok om: «Den nye arbeidstvistlov, boikottbestemmelsene, en juridisk utredning». Jeg tror at hvis ikke organisasjonen straks hadde gjort disse ting så hadde vi stått vanskelig i det. Det har sikkert spart organisasjonen for mange tusen kroner. Loven var et faktum i juli og skulde tre i kraft 1 august og boikottdomstolen blev nedsatt med den sørgelige sammensetning den fikk. Hovedbestemmelsen i loven finner de i § 6 punkt c: boikott er rettsstridig «når den har et rettsstridig formål eller vil forårsake et rettsbrudd om

den når sitt mål, eller vil skade vesentlige samfunnsinteresser, eller virke utilbørlig eller når det ikke er noget rimelig forhold mellem den interesse som skal fremmes ved boikotten og den skade som den vil føre med sig.» Jeg vil stille dere spørsmålet i den forbindelse: finner de nogen boikott som kan være lovlig efter dette? Det vil alltid være slik at det blir sagt at den er rettsstridig. Subjektive skjønnsbestemmelser er her innført. I enhver boikott vil man kunde se en rettsstridig handling. Med denne sikkerhetsbestemmelse behøvet loven ikke inneholde mere enn det og § 6, punkt 1 a. Så har vi bestemmelsen om 10 arbeidere i § 6, punkt 4 a. Den kan bare anvendes i visse tilfelle, men domstolen vil kunde si at er det 10 eller mindre så er det utilbørlig og således vil *skjønn*et avgjøre at boikott er rettsstridig. Hvad vil det bety? Jo, at landets arbeiderklasse vil bli delt i to. Den ene del vil være beskjeftiget i bedrifter som har rett til å kjempe, og den annen del vil ikke kunde føre kamp. En invit til mange arbeidsgivere til å dele op landets arbeiderklasse slik at det blir et motsetningsforhold som kan munne ut i kamp mellem disse to arbeiderklasser eller som vil munne ut i at de som er beskjeftiget i bedrifter med over 10 arbeidere vil bli skruet ned i lønns- og arbeidsforhold. Å trekke de som ligger under op vil være umulig. Her har man den store offensiv fra reaksjonen. En annen ting er punkt d. om at vi må ha flertallet av arbeiderne med oss og så søke voldgiftsdomstolen om tillatelse til å gå til kamp. Det er helt imot tidligere fremgangsmåte i fagorganisasjonen. Og er et åpent angrep på fagorganisasjonene. Så har vi forbudet mot boikott overfor den såkalte nøytrale 3dje mann. Han skal ikke kunde trekkes ut i konflikt. Mer behøver jeg neppe her gå inn på saken. Det var en rekke mangler ved loven. Vi visste således ikke om loven kunde benyttes for de konflikter som var begynt før 1 august. Og her er det noget i agitasjonen som kan benyttes. Borgerpartiene henviser til tvistlovens § 21 hvor det heter:

«Det er forbudt å iverksette erhvervsmessig boikott eller å opfordre eller på annen måte å medvirke til sådan boikott, såfremt den kan antas å ville skade almene interesser eller virke urimelig eller overfor den boikottede må ansees utilbørlig.

Kontrollrådet kan efter innstilling fra kontrollkontoret med endelig virkning avgjøre, hvorvidt en boikott som aktes iverksatt eller fortsatt, er av sådan art som nevnt.

Med erhvervsmessig boikott menes at en eller flere erhvervsdrivende av konkurransereguleringshensyn nekter å innlate sig i forretningsforbindelse på sine vanlige vilkår med en annen erhvervsdrivende eller med en forbruker. Som boikott regnes således nektelsen, når grunnen til den er:

at antallet av erhvervsdrivende ønskes begrenset,

eller at den som nektes forretningsforbindelse er et samvirkelag, eller står i forretningsforbindelse med et sådant, eller står utenfor en meldepliktig sammenslutning, avtale, ordning eller bedrift,

eller at han har andre priser eller forretningsvilkår enn de som fastsettes eller følges av andre erhvervsdrivende,

eller at han ikke utelukkende eller fortrinnsvis vil stå i forretningsforbindelse med en enkelt eller en begrenset krets av erhvervsdrivende.»

Men det har ikke nogen likhet med boikottloven. Personlig har jeg vært med på i diskusjoner med jurister å si at vi kunde være enig

i en boikottlov som hadde likhet med § 21 i trustloven. De værste bestemmelser ellers i loven er §§ 4 og 5. De innfører en objektiv erstatning for den enkelte mann, til avdeling, forbund og Landsorganisasjonen med hele sin formue. Her skjedde dog den forandring, idet Mowinkel erklærte at § 5 kunde komme i anvendelse således at man kunde komme helt vekk fra erstatning. Men vi har sett Arbeidsretten har dømt helt ut til erstatning. Noget nærmere i detalj med hensyn til ansvaret er det ikke nødvendig å gå.

Når vi sier at det er en undtagelseslov — en klasselov — så er det ingen frase. Hvorfor er den en klasselov? Jo, fordi den forbyr boikott når det gjelder arbeiderne, men arbeidsgiverne kan nåsommelst ha den tillatelse til å boikotte arbeiderne. De kan opsi arbeiderne og boikotte dem. Det er bare arbeiderne som er rammet. Og det er vel dette som i valgkampen betød så meget og som avgjorde hovedslaget. Valget blev ført på det arbeide som var nedlagt av sekretariatet. Jeg tror også at boikottloven og dens vedtagelse var følgen av at fagorganisasjonen gikk så sterkt inn for valget. Jeg vil så henvise til den komitéinnstilling som er utarbeidet og som har vært behandlet av samarbeidskomitéen mellom A. F. L. og D. N. A. Man vil tilslutt se sekretariatets konklusjon. Vi hadde Rasmussen & Racine-dommen i Stavanger. Vi protesterte der mot lovens tilbakevirkende kraft, men vi fikk ikke medhold. Domstolen benyttet sig av § 6 a, 1 a, 1 d, 3 og 4 b. Vi benyttet også grunnlovens § 97, men retten gikk ikke inn for det. Dernæst etter at vi således tapte i de formelle innvendinger, måtte domstolen avgjøre hvad var boikott, og her avgjorde retten at de betingede sympatistreiker var rettsstridig. Dernæst var det blokade av arbeidsplassen. Retten erklærte at det var boikott, men den var ikke rettsstridig fordi firmaet hadde klart å skaffe sig streikbrytere og boikotten hadde således ikke særlig skadevirkende karakter. Så fikk vi dom nr. 2, hvor vi også tapte. Dom 3 er kanskje den beste, men allikevel den værste. Domstolen er der inne på en diskusjon som kan sette sympatistreik og streiker i fare. Men det triste ved Kistefoss-dommen er at det som vil inntre i enhver stor konflikt, nemlig boikott av varer til og fra, om det sier domstolen at transportarbeidernes sympatistreik ikke er i noget rimelig forhold til kampen i skogene. Boikottdomstolens medlem, Sverre Iversen, sier: «Ved bedømmelsen av om transportarbeidernes betingede sympatistreik er ulovlig eller om det ikke er noget rimelig forhold mellom den interesse som skal fremmes ved boikotten og den skade som den fører med sig, må spørsmålet sees i relasjon til hele konflikten. Kistefoss Tresliperi har nektet å imøtekomme arbeidernes krav om tarifferoverenskomst for sitt skogsbruk — en del av bedriften der i sesongen beskjeftiger like mange arbeidere som tresliperiet — til tross for at fagorganisasjonen har tilbudt å la eventuelle tvistesporsmål om arbeidsbetingelsene avgjøre ved voldgift. Spørsmålet om tariffavtale har for arbeiderorganisasjonen hatt den betydning at den har latt sympatistreiken ved Kistefoss pågå i månedsvis med de økonomiske ofre som derav følger for organisasjonen som for de enkelte arbeidere. I denne alvårlige situasjon er det en selvfølge at fagorganisasjonen må blokere den almin-

delige transportvirksomhet til og fra tresliperiet. Den betingede sympatistreik omfatter ikke her transportmidler, hvis drift er av samfundsmessig betydning — jernbanen er ikke blokert — det er kun behandlingen av varer til og fra sliperiet som de organiserte transportarbeidere ingen befatning vil ha med. Dette er etter min mening en helt regulær konfliktsituasjon. Skal en betinget sympatistreik på et område som dette og på bakgrunn av en reel arbeidsstans ikke tillates, vil det måtte ha tilfølge at selve loven eller boikottdomstolens anvendelse av den, vil kunne føre med sig større arbeidsstanser enn hittil har vært nødvendig.»

Vi hadde håpet at domstolen i dette tilfelle hadde sett anderledes. Dommen og loven gir uttrykk for at alle konflikter blir åpne, store kamper. Videre har Transportarbeiderforbundet innsendt andragende om å gå til boikott overfor Østlandske Petroleums Kompani for stans av bensinlevering til drosjeeiernes bensinstasjon i Drammen. Vi måtte her tro at vi måtte få domstolens medhold overfor de monopoliserte drosjeeiere. Men vi fikk nei. Det var betinget sympatistreik (boikott). Det vil bety at Transportarbeiderforbundet må ta *alle* sine medlemmer ved Østlandske Petroleum ut i åpen konflikt. Tillatt er bare streiken og sympatistreiken, men den siste henger også i en tråd, har jeg inntrykk av. Alle vil forstå at vi i fremtiden kan lammes i hele vår slagkraft. Derfor er det uomgjengelig nødvendig å få boikottbestemmelsene ut av verden så snart som mulig. Jeg vil referere fra komitéens innstilling:

«Den tid som hittil er gått siden 1 august 1933 har på alle punkter vist at fagorganisasjonens kritikk av loven og stilling til loven har vært den rette. Hvis ikke loven innen en rimelig tid blir ophevet eller endret i vesentlige punkter, både når det gjelder §§ 6 a, 4 og 5, vil fagforbundene og Landsorganisasjonen komme op i de vanskeligste forhold. Fagorganisasjonen vil av boikottdomstolen bli beredt så mange nederlag at dens makt og kraft vil bli betydelig svekket. Følgen av dette kan, som tidligere påpekt, bli den at fagorganisasjonen kan bli ført ut i illegalitet, et resultat som kan komme til å virke lammende på det økonomiske liv i vårt land.»

Det er i få ord gjennemtrent det som er *konsentratet* i sekretariatets syn på saken. Dette er et forslag som går videre til partiets sentralstyre og til stortingsgruppen. Ingen vet hvordan den parlamentariske situasjon vil utvikle sig. Vi kan bare konstatere en ting, og det er at vi har den beste støtte i den politiske arbeiderbevegelse. Fagorganisasjonen må innrette sig uavhengig av den parlamentariske situasjon. Og det inneholdes i rometall III. Punkt 1 må sees på bakgrunn av arbeidstvistloven av 6 juli 1933 og på bakgrunn av punkt 2 og 3. Fagorganisasjonen må gå inn for *åpne* sympatistreiker. Ved siden herav — de åpne sympatistreiker som vil virke — så vil arbeidsgiverne og borgerpartiene forstå at det er boikottloven som har ansvaret for de åpne sympatistreiker. Ved siden herav kan det bli spørsmål om en almindelig demonstrasjonsstreik på et passende tidspunkt. Det må sekretariatet avgjøre. Vi er kommet til det resultat at en fortsatt prosedyre for boikottdomstolen kan virke dithen at man tror at

vi godkjenner den. Iversen har uttalt at han ikke kunde fortsette i domstolen. Man vil forstå at dette henger sammen med den parlamentariske situasjon. Vil ikke de åpne sympatistreiker virke, så kan det hope sig slik op at Iversen trekker sig tilbake. Så får regjeringen løse saken, og så får situasjonen utvikle sig. Boikottloven er en fare, og hvis den ikke slås ned, demmes op for den, så får vi forbud mot streik i en rekke bedrifter, forbud mot sympatistreiker o. s. v. Tar vi ikke tyren ved hornene så kan vi i neste omgang risikere å få en kamp om selve fagorganisasjonens eksistens. Boikottloven må ikke bestå i nogen lengere tid.

Øistein Martinsen foreslo tilføiet «snarest mulig» i punkt 1.

Dirigenten: Det er unødvendig. Det mener vi alle sammen.

Votering: Sekretariatets forslag blev *enstemmig* vedtatt.

Punkt 12: Arbeidervernloven og arbeidstidsspørsmålet.

Man gikk så over til dagsordenens punkt 12: *Arbeidervernloven og arbeidstidsspørsmålet.*

Det forelå følgende til *representantskapets medlemmer:*

Vår nuværende lov om arbeiderbeskyttelse skriver sig helt fra 1915. Den eneste vesentlige forandring som siden den tid er foretatt, er at arbeidstiden som i loven av 1915 var fastsatt til 54 timer uken (9 timers dag) i 1919 blev nedsatt til 48 timer. Men selve rammen — lovens gyldighetsområde — blev likeså snever som før. Den er endog så snever, at vi har vært avskåret fra å ratifisere Washington-konvensjonen om 8 timers dagen, men også fra å forandre loven, så den kom til å gjelde alle industri- og håndverksarbeidere uansett bedriftenes størrelse og uansett om arbeidet er varig eller midlertidig.

Kravene om en utdypning og utvidelse av loven var allerede under lovens behandling i 1915 så sterke, at Regjeringen i 1916 nedsatte en kongelig kommisjon til å utarbeide forslag til helt ny lov. Denne komité var først i 1923 ferdig med sitt arbeide. Men først i 1931 blev det utferdiget kongelig proposisjon om en ny arbeiderbeskyttelseslov. (Den kalles her lov om arbeidervern). Proposisjonen rakk imidlertid ikke engang å bli trykt og tilgjengelig for almenheten. Før det kom så langt, blev den trukket tilbake.

Det illustrerer borgerpartienes interesse for denne sak.

Efter lovutkastet skal loven *ikke* gjelde:

1. for sjøfolk, fangstfolk og fiskere,
2. for personer ansatt i luftfarten, og
3. de rene landarbeidere.

Enn videre foreslås det overlatt til Kongen (d. v. s. Regjeringen) å avgjøre, hvorvidt den offentlige forvaltning skal komme inn under loven eller ei, likesom det overlates til Regjeringen å trekke skillet mellom offentlig forvaltning og offentlig virksomhet.

Fra kapitlet om *arbeidstiden* er dessuten undtatt følgende store grupper:

- a) skogs- og fløtningsarbeiderne,
- b) hotell- og restaurantarbeiderne,
- c) butikkpersonalet på landet,
- d) arbeiderne ved teatrene og andre kunst- og fornøielsesetablisser,
- e) arbeiderne ansatt i syke- og pleiehjelpen og
- f) farmasøitene.

Riktignok heter det i lovutkastet at Kongen (Regjeringen) kan avgjøre om også disse grupper enten helt eller delvis skal komme inn under kapitlet om arbeidstiden. Men da proposisjonen er forarbeidet av en venstreregjering, kan vi gå ut fra som gitt at ingen borgerlig regjering vil være med på å skjenke disse 8 timers dagen. Står det til borgerpartiene må disse arbeidergrupper i år fremover være nødt til å kjempe sin kamp for enhver regulering og nedsettelse av arbeidstiden.

Skulde proposisjonen i den av venstreregjeringen foreslåtte form bli vedtatt, vil *Norge* fremdeles høre til et av de mest tilbakeleggende land med hensyn til lovbeskyttet maksimal arbeidsdag for arbeiderne. I Finland, Russland, Spania og Tsjekkoslovakiet er f. eks. skogsarbeiderne medtatt.

I Bulgaria, Finland, Holland, Italia, Lettland, Sveits (byen Basel), Spania, Tsjekkoslovakiet, Tyskland og Østerrike er således sykepersonalet medtatt.

I Belgien, Bulgaria, Frankrike, Holland, Italia, Lettland, Litauen, Polen, Portugal, Russland, Sveits (byen Basel og kantonet Glarus), Jugoslavia, Spania, Tsjekkoslovakiet og Østerrike kommer også butikkpersonalet med.

I Frankrike, Grekenland, Holland, Lettland, Polen, Portugal, Russland, Sveits (Basel og Glarus), Spania og Østerrike gjelder loven om arbeidstiden også barbererne og frisørene.

I Belgien, Bulgaria, Finland, Frankrike, Lettland, Polen, Sveits (Basel og Glarus), Tsjekkoslovakiet, Østerrike og Sverige er også større eller mindre deler av hotell- og restauratørfaget medtatt.

I Russland, Tsjekkoslovakiet og Spania gjelder loven om arbeidstidens begrensning overhodet alle lønnstagere.

Også i de fleste land utenfor Europa er rammen for loven som oftest adskillig mer vidtgående enn i den av Regjeringen foreslåtte.

Hvad arbeidsukens lengde angår, er denne foreslått uforandret til 48 timer. (Men mens det efter den nuværende lov ikke er adgang til nogen gang å arbeide lenger enn 8½ time, foreslås denne adgang nu *utvidet til 9 timer*, uten at der fra arbeidernes side har vært ytret noget ønske herom. Lovutkastet tar således ikke det ringeste hensyn til den rivende tekniske utvikling som har funnet sted siden 1919 og tar heller ikke det spor hensyn til den teknologiske arbeidsledighet som siden 1925 har gjort sig stadig mer og mer gjeldende og truer med å bli permanent, hvis ikke arbeidstiden nedsettes.

På initiativ av Fagforenings-Internasjonalen har Arbeidsbyrået i Genf forlengst tatt dette spørsmål op, og vilde allerede ha vedtatt et

I Amerika foreligger allerede fullt utarbeidet forslag om en innførelse av 5 dagers uken og 6 timers dagen. Forslaget er allerede vedtatt av senatet, mens behandlingen i representantenes hus er utsatt, i påvente av virkningen av de Rooseveltske industrikloder, hvorved arbeidstiden for 130 til 140 forskjellige industrier allerede er nedsatt til 35 à 40 timer pr. uke.

I flere stater i Europa er også for større eller mindre deler av industrien 40 timers uken gjennomført, mens man til dels avventer de amerikanske resultater og til dels venter på et konvensjonsutkast fra Arbeidsbyrået, før man ved lov vil knesette 40 timers uken.

Hvis vi ikke tar hensyn til dette, risikerer vi at en eventuell lov vil være foreldet allerede før den trer i kraft.

I full forståelse av betydningen av disse spørsmål — lovens omfang og arbeidstidens lengde — har Landsorganisasjonen forlengst reist kravet om at

rammen for den lovfestede arbeidstid må utvides til også å omfatte de store grupper av lønnsarbeidere, som nu står utenfor og som har til dels betydelig lengere arbeidstid enn den lovfestede, og videre at den lovfestede arbeidstid må nedsettes til 6 timers daglig arbeidstid eller en 40 timers arbeidsuke.

Vi må videre få en klar og utvetydig definisjon av begrepet arbeidstid. Både hos oss og i utlandet har det opstått mange unødige tvistigheter mellom arbeidere og arbeidsgivere fordi man har manglet en klar definisjon av begrepet. For å råde bot herpå og få en ensartet, internasjonal fortolkning, blev det på en konferanse av arbeidsministerne for Belgia, Frankrike, Italia, Tyskland og England, som på initiativ av den engelske regjering blev avholdt i London den 15 mars 1926 i tilknytning til Washingtonkonvensjonens bestemmelser om arbeidstiden i § 8, vedtatt følgende definisjon:

«Der råder enighet om at med arbeidstid forstås den tid de ansatte står til arbeidsgivernes disposisjon. Arbeidstiden omfatter ikke hvilepauser, som bekjentgjøres ved opslag i henhold til bestemmelsene i § 8 i Washingtonkonvensjonen om 8 timers dagen, og hvor de ansatte ikke er til arbeidsgiverens disposisjon.»

Denne definisjon er senere tiltrådt av den internasjonale arbeidsorganisasjon i Genf.

Vi mener at en lignende definisjon også er påkrevet hos oss.

Med hensyn til adgang til å kreve overtidsarbeide foreslår departementet de nuværende regler bibeholdt uforandret.

I henhold til denne bestemmelse kan arbeidsgiverne kreve overtidsarbeide op til 10 timer pr. uke og med fabrikktilsynets tillatelse for et tidsrum av inntil 6 måneder endog kreve op til 15 timers overtid pr. uke, når overtiden ikke i 4 påfølgende uker overstiger 30 timer.

Det er således faktisk adgang for arbeidsgiverne å kreve op til 360 timers overtid av hver arbeider pr. år.

Setter vi et fullt arbeidsår efter den gamle lov til 2 400 timer, vil dette si at arbeidsgiveren med loven i hånd kan forlenge den ordinære

arbeidstid med gjennomsnittlig 15 prosent og for et kortere tidsrum endog med over 30 prosent.

menneskeliv og større materielle verdier skal stå på spill.

Under de forhold er det en urimelighet å fastholde lovens allerede forlengst foreldede bestemmelser på dette punkt.

Et annet effektivt middel til å komme overtiden til livs er å fastsette en så høi tilleggsbetaling for overtiden at den utelukker enhver profitt for arbeidsgiveren.

Flere land, som f. eks. Finnland, Lettland, Polen, Sovjet-Samveldet, har således lovfestet et minimumstillegg på 50 prosent til lønnen natt-, søn- og helligdagsarbeide.

for de første 2 timer og 100 prosent for de efterfølgende. I Portugal og Meksiko er til og med tillegget for all overtid satt til 100 prosent.

Sett på bakgrunn herav blir proposisjonens forslag om 25 prosent altfor lav. Det minste som må kreves er at loven knesetter de satser som gjennom tariffene forlengst har innarbeidet sig, nemlig 25 prosent for de 2 første timer, 50 prosent for de følgende og 100 prosent for

I henhold til foranstående krever Arbeidernes faglige Laursorganisasjon:

I.

Da enhver arbeider, enten han er hunds- eller åndsarbeider, enten han arbeider i by, på land eller sjø så lenge det nuværende produksjonssystem råder, er gjenstand for utilbørlig utbytning, har alle lønns-mottagere det samme moralske krav på beskyttelse. Vi krever derfor at rammen for ett nytt forslag om arbeidervernlov utvides til å gjelde alle lønnstagere.

Det må derfor ikke lenger tales at sjømennene, fangstfolkene, fiskerne, skogs- og landarbeiderne, sykehusbetjening, hotell- og restaurantbetjening og andre grupper holdes utenfor det minimum av beskyttelse for liv, sundhet og helse som arbeidervernloven byr.

II.

I kapitlet om arbeidstiden foreslås større grupper av arbeidere holdt utenfor. Det gjelder f. eks. skogsarbeiderne og fløterne, hotell- og restaurantarbeiderne og butikkipersonalet på landsbygden m. fl.

Av hensyn til disse arbeideres ve og vel og av hensyn til de store skarer arbeidsløse må vi protestere mot dette. Vi krever at det nu endelig gjøres alvor med innfrielsen av det løfte som Norge ved innmeldelsen i Nasjonenes Forbund har påtatt sig:

Å innføre en lovfestet normal arbeidsdag for alle lønnstagere.

III.

Det krav som arbeiderne reiste på fredskonferansen var gjennomførelsen av 8 timers dagen.

Siden den tid har de tekniske fremskritt foregått med så rivende fart at arbeiderne idag på 6 timer produserer mere enn i 1919 på 8 timer.

Men arbeiderne har ikke fått nytte godt av denne fremgang. De er

idag gjenstand for et arbeidspress hårdere enn nogensinne. Og maskinene har gjort millioner arbeidere arbeidsledige, samtidig som arbeidernes sviktende kjøpekraft er den vesentligste årsak til krisen idag.

Både av hensyn til arbeiderne på arbeidsplassen og de arbeidsløse må arbeidstiden *vesentlig forkortes*.

Vi stiller derfor krav om at den lovfestede arbeidstid nedsettes til *6 timers skift eller en 40 timers arbeidsuke*.

IV.

For å hindre uthulelse og omgælinger av arbeidstidsbestemmelsene må det i loven fastslås at med uttrykket arbeidstid skal forstås den tid arbeideren opholder sig på arbeidsplassen og står til arbeidsgiverens disposisjon, for grubearbeiderne inklusive faringstiden.

V.

For å skaffe flest mulig arbeidsplasser for de arbeidsløse og den opvoksende ungdom, må *forbudet mot overtid skjerpes og betalingen for overtidarbeide settes så høi at arbeidsgiveren ikke har nogen økonomisk vinning av det*.

VI.

Det henstilles til Regjering og Storting å gi sin tilslutning til forslaget om en internasjonal konvensjon om 6 timers skift eller en 40 timers arbeidsuke, og søke samarbeide med de øvrige skandinaviske regjeringer om gjennomførelsen av en slik konvensjon om arbeidstidens forkortelse.

Vedlagt følger som bilag en utredning, utarbeidet i 1930 av Landsorganisasjonens sekretariat, og oversendt Socialdepartementet.

Heri gis uttrykk for fagorganisasjonens stilling til det den gang fremlagte lovutkast til ny lov om arbeidervern.

Til

Det kongelige Departement for Sociale Saker, Oslo.

Vedr. utkast til lov om arbeidervern.

Det ærede departement har med skrivelse av 2 juli d. å. oversendt til uttalelse forslag til ny lov om arbeidervern. Sekretariatet har gjennomgått lovutkastet og vi tillater oss i sakens anledning å fremkomme med følgende bemerkninger:

Ad § 1.

Efter lovutkastet skal enhver *bedrift* som sysselsetter arbeidere være tilsynspliktige, dog med de undtagelser som er opregnet i § 1 — 1 a, b og c. Dette betyr på den ene side en betydelig utvidelse av lovens ramme, mens det på den annen side vil bli en del bedrifter som efter gjeldende lov er tilsynspliktige ikke vil komme inn under loven. De

såkalte *enkeltmannsbedrifter*, hvor innehaveren arbeider alene, kommer således ikke inn under loven. Efter gjeldende lov kommer sådanne bedrifter inn under fabrikktilsynet, når bedriften har motor på over én hestekraft. Å undta disse bedrifter mener sekretariatet det ikke er nogen berettiget grunn til.

Den forholdsvis lette adgang man nu har på de fleste steder i landet til å få kjøpt elektrisk kraft, har medført at det særlig i landdistriktene de senere år er anlagt en rekke småindustrielle bedrifter, som møbelsnekkerier og andre trevarebedrifter og diverse småbedrifter for metallarbeider. De fleste av disse bedrifter beskjeftiger som regel en eller flere arbeidere, men det forekommer heller ikke så sjelden at eieren arbeider alene til dels regelmessig, kortere eller lengere tid. Efter lovutkastet vil en sådan bedrift alene være tilsynspliktig så lenge den beskjeftiger en eller flere arbeidere. Sluttes arbeiderne på grunn av innskrenkning eller andre årsaker og eieren fortsetter å arbeide alene, som ofte forekommer, vil bedriften efter utkastet ikke komme inn under loven. Fabrikktilsynets oppgave efter arbeidervernloven er å verne arbeidskraften. For sekretariatet synes det derfor naturlig at tilsynet bør ha adgang til å utferdige påbud som tar sikte på å forebygge ulykker i enhver bedrift med mekanisk drivkraft uten hensyntagen til hvem som arbeider i bedriften. Arbeidskraften er i alle tilfelle like verdifull og bør vernes av det offentlige uten hensyntagen til om eieren arbeider alene eller om han beskjeftiger en eller flere arbeidere.

Sekretariatet er opmerksom på at Kongen efter utkastets § 1—2 kan bestemme om maskiner og andre tekniske innredninger skal undergis tilsyn efter loven, selv om de ikke anvendes i bedrifter som går inn under loven, og videre at det er departementets forutsetning at der snarest mulig efter lovens ikrafttreden istandbringes nærmere bestemmelser efter nevnte lovsted. Denne fremgangsmåte mener man er upraktisk. Det enkleste og mest praktiske vil være at enkeltmannsbedrifter som anvender *mekanisk drivkraft* kom inn under loven således som efter gjeldende lov. De heromhandlede bedrifter har alltid vært underlagt fabrikktilsynet efter gjeldende lov § 1—1 a og det foreligger efter vår mening ingen særlig grunn til nogen forandring heri. Sekretariatet tillater sig derfor å foreslå at § 1 første punktum redigeres således:

«Såfremt ikke annet er uttrykkelig sagt i lovens efterfølgende paragrafer, gjelder denne lov hver bedrift som bruker mekanisk drivkraft eller som sysselsetter arbeidere.»

Av premissene på side 19 fremgår at arbeide i gartnerier og parkvesen forsåvidt arbeide utføres som jordbruksarbeide ikke vil komme inn under loven. Man er ikke enig heri. Arbeidere som er beskjeftiget i gartnerier og øvrige avdelinger av industrielle eller handelsmessig art, som måtte tilhøre en sådan bedrift, mener man bør stå i samme stilling til loven og alle arbeidere være underlagt dens bestemmelser. I samme stilling mener vi at også parkvesen må stå.

Ad § 3.

Efter utkastet skal kun industrielle bedrifter som drives fabrikkmessig eller som bruker mekanisk drivkraft på over 1 hk. eller bruker kjel med damptrykk eller som regelmessig sysselsetter minst 5 arbeidere ha meldeplikt til fabrikktilsynet, idet det er med disse bedrifter at der efter lovutkastet skal føres et mere *regelvisst* tilsyn. De bedrifter som efter gjeldende lov er underlagt bare arbeidstidsbestemmelsene efter § 1 II c og d som nu har meldeplikt efter post III A skal også fritas for meldeplikt. Sekretariatet er av den mening at enhver bedrift som kommer inn under loven helst burde ha meldeplikt, således som i gjeldende lov. Men med den utvidede ramme loven ifølge utkastet vil få, er man enig i at meldeplikten kan innskrenkes. Men enhver bedrift som kommer inn under lovens samtlige bestemmelser, og således ikke er undtatt fra arbeidstidsbestemmelsene (lovens kapittel 3), mener vi dog bør ha meldeplikt. Disse bedrifter kommer i samme stilling i forholdet til lovens bestemmelser og bør stå i samme stilling til tilsynet. Alle disse bedrifter bør være underkastet *regelvisst* tilsyn og bør derfor også ha meldeplikt til tilsynet. Sekretariatet tillater sig derfor å foreslå paragrafen redigert således:

«Hver bedrift som antas å gå inn under denne lov skal innen 14 dager efter at loven er trådt i kraft eller efter at bedriften er satt i gang, skriftlig meldes til tilsynet.

Meldingen skal gi opplysning om bedriftens art, drivkraftens art og størrelse og om antall arbeidere.

Undtatt fra denne meldeplikt er dog de bedrifter som tidligere i henhold til § 4 i lov av 18 september 1915 om arbeiderbeskyttelse i industrielle virksomheter er anmeldt til fabrikktilsynet og de bedrifter hvor bestemmelse i kapital 3 ikke gjelder. Departementet kan bestemme at meldeplikt også skal gjelde for disse bedrifter.»

Ad. § 8.

Efter utkastet kan ingen tilvirker eller forhandler levere maskiner eller maskindeler som skal drives med mekanisk kraft uten at angjeldende maskiner eller maskindeler er forsvarlig beskyttet. Videre inneholder utkastet påbud om at den som selvstendig påtar sig å montere maskiner skal sørge for at maskineriet blir satt i den stand og opstillet på sådan måte at lovens krav med hensyn til forebyggelse av ulykker er iaktatt. Tilvirkere, forhandlere og montører av maskiner kan efter utkastet fordre tilsynets godkjennelse av planlagt beskyttelse eller oppstilling av maskiner.

I forbindelse med tilsvarende bestemmelse har arbeidervernkomitéens flertall (se § 10) og mindretallet (se § 5 punkt 9) inntatt bestemmelse om at Kongen kan helt forby salg av maskiner som finnes særlig farlige. Sekretariatet anser det som en svakhet at denne bestemmelse ikke er medtatt i loven, og vi finner derfor å burde foreslå at det til § 8 tilføies følgende:

«Kongen kan helt forby salg av maskiner og apparater som finnes særlig farlige. Arbeidsrådets erklæring skal i hvert tilfelle innhentes.»

Kapitel 3.

Arbeidstid.

Sekretariatet vil påpeke at forkortelsen av arbeidstiden i industrielle virksomheter er et krav arbeiderne gjennom sine organisasjoner særlig har lagt vekt på, og kravet har i almindelighet vært omfattet med samme interesse som kravet om høyere lønn. I arbeiderorganisasjonens første tid blev dog lønsspørsmålet i almindelighet satt i forgrunnen, men efterhvert som arbeiderne gjennom organisasjonen ved tariffoverenskomst fikk medbestemmelsesrett på lønns- og arbeidsvilkårene blev kravet om kortere arbeidstid sidestillet med lønnskravene, og i den siste tid som gikk forut for 8-timersdagens gjennomførelse blev spørsmålet ved alle tarifforhandlinger ført i forgrunnen.

Kravet om 8-timers arbeidsdag blev knesatt og utformet på den internasjonale arbeiderkongress i Paris 1889. Dette krav dannet bakgrunnen for arbeidernes 1-mai-demonstrasjon, og var den maksimale arbeidstid, man ved alle tarifforhandlinger fordret, inntil 8-timers arbeidsdag gjennomførtes ved overenskomstene, der blev opprettet med Arbeidsgiverforeningen 1919.

For 25 år tilbake var den almindelige arbeidstid 60 til 70 timer pr. uke, og for ukekontinuerlige bedrifter med regelmessig søndagsarbeide endog 84 timer pr. uke. Time efter time fikk arbeidernes organisasjoner, stadig under seig motstand fra arbeidsgivernes side, arbeidstiden forkortet inntil man nådde 8-timers dag.

Hvad lovgivningen på dette område angår, har den som regel fått form efter de bestemmelser som overenskomstmessig har vært fastsatt mellem arbeidsgivernes og arbeidernes organisasjoner, eller efter de forhold som har vært praksis i industrien. Lovgivningen har ikke gått foran, men som regel kun ophøiet til lov eller i henhold til gjeldende lov fastsatt de arbeidstidsbestemmelser som organisasjonen har gjennomført. En undtagelse herfra fant sted i 1917, da den fra 1915 lovfestede almindelige arbeidstid — 54 timer pr. uke — blev satt i kraft, idet loven med engang blev gjort gjeldende for det hele land, og bevirket at arbeidstiden, som på daværende tidspunkt for alle organiserte arbeidere utgjorde gjennomsnittlig 55.3 timer, blev senket til 54 timer pr. uke. Lovgivningen på dette område har nærmest virket som en utjevning, idet den forkortelse av arbeidstiden som organisasjonene har tilkjempet sig ved enkelte bedrifter og fag er blitt gjort gjeldende for hele yrket.

Fabrikkloven av 1892 og 1909 inneholdt ingen bestemmelse om arbeidstiden for arbeidere over 18 år. Derimot inneholdt begge lover bestemmelse om begrensning av arbeidstiden for barn og unge arbeidere under 18 år. Ved skjerpene bestemmelser var det dog anledning til å påby forkortelse av arbeidstiden ved særlig sundhetsskadelig arbeide. I medhold av disse bestemmelser blev arbeidstiden i de ukekontinuerlige avdelinger med regelmessig søndagsarbeide i celluloseindustrien og den elektrokjemiske industri i 1906—1907 senket fra 84 til 56 timer pr. uke.

Ved lovens revisjon i 1915 blev for første gang maksimalarbeidstid

lovfestet i landet, idet der blev inntatt bestemmelse om at en arbeiders almindelige arbeidstid ikke måtte overstige 10 timer daglig — dog ikke over 54 timer ukentlig. Denne bestemmelse blev som foran nevnt satt ut i livet i 1917. I 1918 blev efter organisasjonens påtrykk 8-timers arbeidstid innført over alt i industrien, og da arbeidsgivernes organisasjoner således hadde måttet anerkjenne 8-timersdagen, blev denne arbeidstid lovfestet i 1919, og loven herom trådte i kraft 1 januar 1920.

I den 15 års periode fra 1905—06 til 1920, hvor arbeidstiden suksessivt blev forkortet fra 60—70 til 48 timer pr. uke, gjennomgikk industrien en betydelig teknisk utvikling. Nye arbeidsmaskiner og forbedrede arbeidsmetoder, som ikke alene innsparer det tap av tid som opstod ved arbeidstidens forkortelse, men direkte øket produksjonen, blev stadig innført. Arbeidstidens forkortelse var ofte medvirkende årsak til å påskynde denne utvikling, og da de tekniske forbedringer i almindelighet øket produksjonen i større utstrekning enn tapet ved den kortere arbeidstid, hadde industrien som regel intet tap på forkortelsen av arbeidstiden. I denne periode var det opadgående tider, så industrien hadde avsetning for den økede produksjon, mens det siden 1920 har vært nedadgående tider med driftsinnskrenkning og stans og derav følgende arbeidsledighet. At 8-timersdagen har hatt en gagnlig virkning i disse nedadgående tider, ikke alene for arbeiderne direkte, men også for landet i sin helhet, er vel utvilsomt. Loven har i tydelig grad bidratt til at industriens arbeide er blitt fordelt på flere arbeidere, og uten denne lov hadde arbeidsledigheten vært større.

Siden 1920 har rasjonaliseringen innen industrien tiltatt i et øket tempo. Forbedrede arbeidsmetoder, tekniske forandringer og nye maskiner øker stadig produksjonen, samtidig som arbeidskraften overflødiggjøres. Dette er utvilsomt en av de vesentligste årsaker til den tilstedeværende store arbeidsledighet. Denne utvikling gjør det bydende nødvendig at arbeidstiden reduseres under 8 timer daglig, således at industriens arbeide kan bli fordelt på flere arbeidere.

Et annet moment som herunder må tas i betraktning er, at i 15-årsperioden fra 1905 til 1920 erholdt arbeiderne til en viss grad kompensasjon for de tekniske forbedringer som innførtes og overflødiggjorde arbeidskraften ved at arbeidstiden i denne periode suksessivt blev senket fra 60—70 til 48 timer pr. uke.

I 10-årsperioden siden 1920 har rasjonaliseringen innen industrien foregått i raskere tempo enn i 15-årsperioden forut og med en ganske annen mere dyptgående virkning forsåvidt angår forøkelse av produksjonen og overflødiggjørelse av arbeidskraften. I denne 10-årsperiode har arbeidstiden hele tiden vært uforandret og arbeiderne har således ikke erholdt nogen kompensasjon i form av forkortelse av arbeidstiden for de tekniske forbedringer som etterhvert har innskrenket arbeidsstyrken og derigjennem skapt arbeidsledighet.

I henhold til foranstående bemerkninger anmodes Regjeringen om å overveie og utforme arbeidstidsbestemmelser i loven med sikte på innførelse av 6 timers skift i kontinuerlige virksomheter, og 7 timers daglig arbeidstid for dagarbeide med en maksimal arbeidstid av 42 timer pr. uke.

Til de forskjellige paragrafer i utkastet kapitel 3 finner sekretariatet å måtte anføre følgende:

Ad § 12.

Med hensyn til undtagelsesbestemmelsene i § 12 hvor nærmere er anført hvilke bedrifter som skal være fritatt for bestemmelsene om arbeidstiden bemerkes, at sekretariatet ikke finner å kunne tiltre forslaget om at skogsarbeide og fløtning (litra c), herberg- og bevertningsbedrifter (litra e) og bedrifter for syke og pleiehjelp (litra g) skal fritas fra bestemmelsene om arbeidstiden.

Hvad skogsarbeide angår blir dette vesentlig utført i den mørke årstid og som følge herav blir arbeidstiden sjelden mere enn 8 timer pr. dag, og dette er også fastsatt i gjeldende overenskomster. For øvrig er dette arbeide så manuelt anstrengende at man i almindelighet ikke klarer å arbeide mere enn 8 timers dag. Fløtning og arbeidet ved sorteringslenser er også et meget anstrengende arbeide, og det foreligger ingen berettiget grunn til å fritta yrket fra lovens arbeidstidsbestemmelser. Man er opmerksom på at fløtningsarbeidet i vesentlig grad er avhengig av naturforholdene og at forlenget arbeidstid således kan bli nødvendig. Men i disse tilfelle mener vi overtidsbestemmelsene vil kunne anvendes. Arbeide med sortering i faste lenser utføres vesentlig med maskinelle anordninger og må sidestilles med vanlig industriarbeide, og dette arbeide finner vi likefrem er en meningsløshet skal fritas fra arbeidstidsbestemmelsene.

Sekretariatet tillater sig derfor å foreslå at *litra c* utgår.

I herbergs- og bevertningsbedrifter er i de senere år anvendelse av maskiner i kjøkkenavdelingen blitt mere og mere almindelig, og for de heromhandlede bedrifters vedkommende som har motor på over en hestekraft er kjøkkenavdelingen nu underlagt fabrikktilsynet efter gjeldende lov § 1—1 a. Å undta disse bedrifter fra lovens arbeidstidsbestemmelser finner man uriktig, og undtagelsen vil virke så meget mere urimelig som arbeidet særlig i kjøkkenavdelingen er både anstrengende og ofte usundt. Sekretariatet foreslår derfor at *litra e* i § 12 utgår, subsidiært at lovstedet redigeres således:

«Herberg- og bevertningssteder, herunder ikke kjøkkenavdeling som bruker mekanisk drivkraft.»

I bedrifter for syke og pleiehjelp som sinnsykeasyler, sykehus og andre pleiehjem, har som regel de arbeidere som er beskjeftiget utenfor den egentlige sykepleie (portvakter, vaskeribetjening, håndverkere o. s. v.) ikke mere enn 8 timers arbeidstid. Derimot er arbeidstiden for det egentlige pleiearbeide som regel lengere enn 8 timer daglig, når man regner med i arbeidstiden den tid pleiersken alltid må være arbeidsberedt. Arbeidet med pleie av syke er i enhver henseende nervepirrende og slitsomt og bør på ingen måte være fritatt fra lovens arbeidstidsbestemmelser.

Sekretariatet tillater sig derfor å foreslå at *litra g* utgår av § 12.

Ad § 13.

Efter utkastet skal den almindelige arbeidstid legges mellem kl. 6 og kl. 21. Nattarbeide begynner således først kl. 21. Dette klokkeslett forsåvidt angår nattarbeidets begynnelse etter den almindelige arbeidstids slutt, står på ingen måte i forhold til hvad som er praksis så vel innen håndverksfagene som industrien for øvrig. Overalt hvor dette spørsmål har praktisk betydning regner man at nattarbeidet begynner like etter den almindelige arbeidstids slutt og praktisk talt ligger dette klokkeslett mellom kl. 16 og 18.

Sekretariatet mener derfor at det er både naturlig og rimelig at klokkeslettet for nattarbeides begynnelse settes til kl. 18. Dette vil da for øvrig svare til hvad som er fastsatt i lov av 4 juni 1918 angående arbeidstiden i bakerier, hvor det i § 1 er bestemt at den almindelige arbeidstid skal legges mellom kl. 6 morgen og kl. 6 aften.

Man tillater sig derfor å foreslå at første punktum redigeres således:

«Den almindelige arbeidstid legges mellem kl. 6 og kl. 18. Arbeide mellem kl. 18 og kl. 6 er nattarbeide og må ikke drives uten i de tilfelle som er nevnt i denne og næste paragraf.»

I litra g er optatt den bestemmelse i gjeldende lov om at arbeide på to dagskift kan legges mellom kl. 6 og kl. 24, dog er betingelsen om at arbeidstiden pr. skift ikke må overstige 8 timer sløifet. Sekretariatet har intet særlig å bemerke til at betingelsen om 8 timers arbeidstid pr. skift utgår, men derimot mener man at arbeidstiden ikke bør utstrekkes lenger enn til kl. 22 og særlig etter at ovennevnte betingelse skal utgå er det rimelig å utstrekke arbeidstiden til kl. 24.

Sekretariatet tillater sig derfor å foreslå at litra g redigeres således:

«arbeide på to dagskift som legges mellem kl. 6 og kl. 22.»

Ad § 14.

Efter gjeldende lov § 24—2 a kan dispensasjon til varig nattarbeide ikke meddeles forsåvidt nattarbeide ikke er sedvanlig i vedkommende yrke. Denne betingelse for å erholde dispensasjon til nattarbeide er sløifet i utkastet. Sekretariatet kan ikke innse at det foreligger nogen berettiget grunn til å opheve denne betingelse. Lovens bestemmelser vedrørende nattarbeide tar sikte på å undgå dette arbeide mest mulig, og som et ledd i disse bestrebelser er angjeldende betingelse i sin tid kommet inn i loven. I et yrke hvor nattarbeide ikke er sedvane bør det derfor på samme måte som nu ikke være adgang til å meddele dispensasjon til varig anvendelse av nattarbeide. Blir nattarbeide i en sådan bedrift nødvendig for kortere eller lengere tid vil den kunne erholde dispensasjon efter § 14—2. Sløifes betingelsen vil dette medføre at det blir mere vanskelig å forhindre at bedrifter som vanlig bare anvender dagarbeide av en eller annen grunn baserer sin regulære drift på regelmessig anvendelse av nattarbeide. Sekretariatet tillater sig derfor å foreslå at § 14—1 redigeres således:

«Når der foreligger almene hensyn eller når nattarbeide av særlige økonomiske grunner ansees påkrevet, og må antas å være sedvanlig i vedkommende yrke, kan departementet tillate at bedrifter eller deler av bedrifter utfører arbeide i det i § 13—2. ledd nevnte tidsrum. Før avgjørelse treffes må Arbeidsrådets uttalelse være innhentet.

I påtrengende tilfelle kan tillatelsen gis av tilsynet for et tidsrum av 6 uker.»

Ad § 15 — 1.

Efter utkastet skal det være arbeidshvile fra kl. 18 dagen før en søn- eller helligdag til kl. 22 dagen før næste søknedag. Således som lovstedet er opsatt gjelder dette også for jul-, påske- og pinseften.

Så vel innen håndverksfagene som innen den almindelige industri innstilles arbeidet på jul-, påske- og pinseften på samme tid som arbeidet vanlig stanser lørdag. Det klokkeslett som driften stanser angjeldende dager ligger mellom kl. 12 og 15. Man mener det derfor er rimelig at dette som således er praksis bør få uttrykk i loven. Sekretariatet tillater sig å foreslå at punkt-, første punktum, redigeres således:

«Det skal være arbeidshvile fra kl. 18 dagen før en søn- eller helligdag, før jul-, påske- eller pinseften fra kl. 15 til kl. 22 dagen før næste søknedag.»

Ad § 15 — 2.

Efter utkastet skal påbudet om fri hver annen søndag ikke gjøres gjeldende for arbeidere ved utsalgssteder (litra d) og transportvirksomheter, lastning og losning, post og telegraf (litra e).

Sekretariatet er på det rene med at det for de heromhandlede yrker i mange tilfelle kan stille sig vanskelig å skaffe arbeiderne regelmessig fri hver annen søndag. Men da dette krav i enhver henseende er rimelig og kun undtagelsesvis bør fravikes, når arbeidsforholdene gjør det uomtvistelig nødvendig, er man av den mening at intet yrke eller arbeide i loven direkte bør undtas fra bestemmelsen om regelmessig fri hver annen søndag. Skal bestemmelsen ikke komme til anvendelse vil urimelig arbeidsordning uten nogen søndagsfrihet lett kunne etableres. For å hindre dette, og da lovstedet åpner adgang til dispensasjon vil departementet kunne meddele lempninger fra bestemmelsen i den utstrekning som rimelige forhold tilsier. Sekretariatet tillater sig derfor å foreslå at «a—c» i pkt. 2 forandres «a—e».

Ad § 16 — 1.

Under henvisning til bemerkningene under § 15 — 1 foreslås annet avsnitt redigert således:

«Tillatelsen gjelder ikke tiden mellem kl. 15 juleaften til 2. juledag kl. 22, fra kl. 18 onsdag i påskeuken til langfredag kl. 22 og fra kl. 15 dagen før påske- og pinsedag til 2. påske- og pinsedag kl. 22 med mindre den uttrykkelig omfatter også disse tidsrum.»

Ad § 17.

1. Etter utkastet skal en arbeiders almindelige arbeidstid ikke overstige 8 timer daglig og ikke over 48 timer ukentlig, men utkastet åpner samtidig adgang til å forlenge den daglige arbeidstid til 9 timer, når arbeidstiden på bestemte dager tilsvarende forkortes. Etter gjeldende lov er den almindelige arbeidstid fastsatt til ikke over 8½ time daglig og ikke over 48 timer ukentlig.

I den 10-årsperiode som er hengått siden 8 timers loven blev vedtatt, er arbeidstidens inndeling med 8½ times arbeidstid de 5 første dager i uken og 5½ time på lørdag innarbeidet overalt, og det foreligger ingen særlige grunner til å forlenge den daglige arbeidstid ut over gjeldende lov.

Sekretariatet tillater sig derfor å foreslå at § 17 — 1 redigeres således:

«En arbeiders almindelige arbeidstid må ikke overstige 8 timer daglig og ikke over 48 timer ukentlig. Til arbeidstiden i gruber regnes også faringstiden.»

Efter bestemmelsene i punkt 3 kan arbeidstiden efter avtale mellom arbeidsgiver og arbeidere ordnes således at den i løpet av 8 uker blir gjennomsnittlig 48 timer pr. uke, når bedriftens eller arbeidets art nødvendiggjør en uregelmessig fordeling av arbeidstiden. Etter gjeldende lov § 31 — 4 har man en lignende bestemmelse for laste- og lossearbeide, dog således at den gjennomsnittlige arbeidstid ikke kan beregnes over 8, men bare 4 uker.

Ifølge premissene tar lovstedet foruten laste- og lossearbeide særlig sikte på bibedrifter til gårdsbruk, som små sagbruk, bondemøller og torvoptagning, samt fisketilvirkning og transportbedrifter. Sekretariatet er opmerksom på at arbeidet ved disse virksomheter faller uregelmessig, men vi kan ikke innse at det er nogen særlige behov for noen av disse yrker til å beregne den gjennomsnittlige arbeidstid over lengere enn 4 uker, som nu er gjeldende for laste- og lossearbeide. Av de nevnte yrker og arbeider er utvilsomt laste- og lossearbeide det arbeide som faller mest uregelmessig og oss bekjent har dette yrke ikke hatt nogen vanskelighet med å ordne arbeidstiden innenfor rammen av gjeldende lov.

Sekretariatet tillater sig derfor å foreslå at bestemmelsen i punkt 3 om «8 uker» forandres til «4 uker».

4. Etter utkastet § 17 — 4 kan den almindelige arbeidstid for et yrke eller en bedrift ved avtale mellom arbeidsgiverens og arbeidernes organisasjoner ordnes således at den i løpet av et år blir gjennomsnittlig 48 timer pr. uke, men så at den almindelige arbeidstid ikke må overstige 10 timer daglig og 54 timer ukentlig, når det i angjeldende yrke eller bedrift på grunn av årstiden, klimaet eller andre forhold til regelmessig tilbakevendende tider av året oppstår sterkt arbeidspress. Er ikke arbeiderne organisert kan departementet fastsette en lignende ordning.

Disse bestemmelser der efter sin form vil kunne anvendes ved en-

hver bedrift, vil praktisk talt opheve 8 timers dagen, uthulle overtidsbestemmelsene og stadig gi stoff til arbeidskonflikter.

Siden 8 timers loven trådte i kraft for 10 år siden har man vært forskånet for arbeidskonflikter angående arbeidstiden, idet lovens bestemmelser om 8 timers arbeidsdag ikke har kunnet fravikes. Loven er nu helt innarbeidet og anerkjent av arbeidsgivernes organisasjoner. Dens bestemmelser er så å si gått inn i bevisstheten. Blir utkastet lov må man være forberedt på at mange bedrifter vil benytte sig av bestemmelsen for å undgå overtidsbetaling under arbeide ved det årlig års tilbakevendende arbeidspress. Hvor arbeiderne har en sterk organisasjon vil man muligens kunne hindre at bestemmelsen kommer til anvendelse, men hvor arbeiderne er uorganiserte eller har en svak organisasjon, vil arbeidsgiverne uten vanskelighet kunne fremtvinge avtale overensstemmende med lovens bestemmelser. Loven vil således i praksis virke urettferdig så vel overfor arbeidere som arbeidsgivere og efter sekretariatets mening har utkastet ingen berettigelse. Så vidt vi forstår premissene tar utkastet særlig sikte på bedrifter knyttet til landbruket, bondemøller, meierier og ysterier. Sekretariatet er opmerksom på at arbeidsforholdene ved disse bedrifter er varierende, og særlig ved meierier og ysterier er man klar over at arbeidsmengden er avhengig av melketilførselen som varierer efter årstiden. Men dette er et forhold som i gjeldende lov er tatt tilbørlig hensyn til ved overtidsbestemmelsene og i medhold av disse bestemmelser er arbeidstiden ved de heromhandlede bedrifter regulert. Så vidt oss bekjent er en rekke bedrifter innen disse yrker meddelt almindelig dispensasjon til å anvende inntil 15 timers overtidsarbeide pr. uke, dog ikke over 40 timer i 4 på hverandre følgende uker når arbeidspress er oppstått. Disse overtidsbestemmelser går man ut fra blir fortsatt gjeldende efter lovutkastet.

I henhold til disse bemerkninger foreslår sekretariatet at pkt. 4 utgår av § 17 og erstattes med gjeldende § 23 — 2.

Ad § 18.

1. Etter utkastet § 18 — 1 kan den almindelige arbeidstid forlenges til 10 timer, når den jevne drift ikke kan gå sin gang uten at enkelte arbeidere må begynne før eller slutte efter de andre arbeidere. Denne bestemmelse er inntatt i gjeldende lov § 26 — 2 d om overtidsarbeide og tar særlig sikte på arbeide med nødvendig opfyring og opvarmning etc. De heromhandlede arbeider i industrien har alltid vært betraktet som overtidsarbeide og vært ekstra betalt lenge før arbeidstidsbestemmelsene kom inn i loven. Når det ved lovens revisjon i 1915 i § 28 blev inntatt bestemmelse om at arbeide med opfyring og opvarmning ikke skulde betales med overtidsbetaling uten efter særskilt avtale, var årsaken vesentlig den at man mente loven ikke burde gjøre noget inngrep i tariffavtaler hvor den ordinære lønn av praktiske grunner var stipulert høiere for angjeldende arbeidere for spare arbeidet med å beregne overtidsprocentene.

Sekretariatet kan ikke innse at det foreligger nogen som helst

berettiget grunn til å forandre gjeldende lov, da arbeidet alltid har vært betraktet som overtid. Man tillater sig derfor å foreslå at § 18 — 1 første punktum utgår. For øvrig henvises til bemerkningene under § 19.

2. Ifølge utkastet kan den daglige arbeidstid forlenges til 10 timer når bedriftens eller arbeidets art medfører at arbeidet for enkelte arbeidere eller grupper av arbeidere blir avbrutt av perioder hvor intet eller lite arbeide blir ydet, men så at vedkommende arbeidere i disse perioder ikke kan forlate arbeidsplassen. Ifølge premissene tar loven sikte på portnere, vaktmenn, brandfolk, automatiske kraftstasjoner, transportarbeidere og visse arbeidere ved jernbaner og sporveier.

I industrier hvor portvakter anvendes, utfører disse i almindelighet samtidig vaktjeneste i bedriften og vedkommende er arbeider i lovens forstand etter gjeldende lov § 2 og deres arbeidstid kommer inn under lovens arbeidstidsbestemmelser. Sekretariatet kan ikke innse at der foreligger nogen grunn til å forlenge arbeidstiden for de heromhandlede arbeidere.

Med hensyn til tjenesten i automatiske kraftstasjoner vil denne som regel bli kortere enn 8 timer i døgnet, idet stasjonen som regel ettersees bare morgen og aften. På de steder hvor tjenesten utgjør mere enn 8 timer i døgnet er det både naturlig og rimelig at betjeningen med hensyn til arbeidstidens lengde kommer i samme stilling som arbeidere i kraftstasjoner med vaktjeneste hele døgnet. Hvad transportvirksomheten angår så vel ved den almindelige landtransport som laste- og lossearbeide, er ventetiden — den tid man skal være arbeidsberedt — etter tariffoverenskomstene inkludert i arbeidstiden, og hvor angjeldende arbeidere kommer inn under gjeldende lovs arbeidstidsbestemmelser betraktes ventetid alltid som arbeidstid. Sekretariatet kan ikke innse at det er nogen berettiget grunn til å foreslå nogen forandring heri.

Ved enkelte avdelinger ved jernbanen er mot arbeidernes protest innført en ordning hvorved tjenestetiden er forlenget utover 8 timer i døgnet. Denne ordning, som i høi grad er urimelig, bør opheves, idet der ikke finnes nogen berettiget grunn til å la jernbanen mere enn private bedrifter ha noget privilegium på det heromhandlede område.

I henhold til disse bemerkninger foreslår sekretariatet at punkt 2, første avsnitt, redigeres således:

«Medfører bedriftens eller arbeidets art at arbeidet for enkelte arbeidere eller grupper av arbeidere blir avbrutt av perioder hvor intet eller lite arbeide blir ydet, men så at vedkommende arbeider i disse perioder ikke kan forlate arbeidsplassen, skal angjeldende tid medregnes i den almindelige arbeidstid for disse arbeidere.»

Ad § 19.

I henhold til gjeldende lov har arbeidsgiveren ensidig adgang til å forlange overtidsarbeide utført, når arbeidet ellers er av den art som omhandles i lovens § 26 — 2. Opstår det tvist om et arbeide som fordres utført og det er av den art som omhandles i nevnte lovsted kan saken

innbringes for tilsynet til avgjørelse. All rimelighet tilsier at overtidsarbeide ikke skal kunne fordres utført uten etter avtale mellom arbeidsgiveren og arbeiderne, og særlig etter den nugjeldende bestemmelse om at arbeidere ved sykdom kan nekte overtid er sløifet, finner man det så meget mere påkrevet at en sådan bestemmelse blir inntatt i loven. Dette vil forsåvidt ikke være noget nytt og ukjent, idet der ved dispensasjon til forlenget overtid oss bekjent som regel blir stillet som betingelse at arbeideren er villig til å arbeide overtid.

Efter utkastet skal overtidsarbeide betales med minimum 25 pct. tillegg. I alle lønnsøverenskomster som er opprettet mellom arbeidsgiverne og arbeidernes organisasjoner er overtidsprocentene praktisk talt fastsatt til minimum 25 pct. for de 2 første timer og 50 pct. for de efterfølgende timer. Man finner det derfor rimelig at disse bestemmelser bør inntas i lovene, som de minimumsprocenter som skal betales for overtidsarbeide.

Sekretariatet foreslår derfor at § 19 redigeres således:

1. *«Varer arbeidet for nogen arbeider ut over den tid som utgjør hans almindelige arbeidstid efter § 17, jfr. § 9 og 24, regnes arbeide i den overskytende arbeidstid for overtidsarbeide.»*

Overtidsarbeide må ikke finne sted uten etter avtale med vedkommende arbeidere og deres organisasjoner og i følgende særlige tilfeller:

- a) når uforutsette hendelser eller forfall blandt arbeiderne har truet eller truer med å forstyrre den jevne drift, eller*
- b) når overtidsarbeide trenges for at ikke råstoffet eller produkter skal ta skade, eller*
- c) når uventet arbeidspress er opstått, eller*
- d) når den vanlige drift ikke kan gå sin gang, uten at enkelte arbeidere må begynne før eller slutte efter de andre arbeidere, eller*
- e) når offentlige eller almine interesser særlig krever det. Dog skal arbeidsgiveren om overtidsarbeide av sådanne grunner iverksettes og utøves over lengere tid enn et døgn, innhente det stedlige tilsyns samtykke.*

2. *For overtidsarbeide skal der betales et tillegg til den lønn som er avtalt for arbeiderens tilsvarende arbeide i hans almindelige arbeidstid. Tillegget skal være minst 25 pct. for de to første timer og 50 pct. for de efterfølgende timer.*

Ad § 20 — 2.

I utkastet er optatt den i gjeldende lov § 27 — 2 anførte bestemmelse om at overtidsarbeide må ikke i noget tilfelle utgjøre over 30 timer for nogen arbeider i 4 på hverandre følgende uker. Efter bestemmelsen vil overtidsarbeide kunne anvendes inntil 390 timer i kalenderåret. Dette timetall er meningsløst høit og står på ingen måte i forhold til den almindelige arbeidstid, som utgjør 2400 timer pr. år. Maksimalovertiden i kalenderåret bør ikke overstige 200 timer, og i henhold hertil foreslår sekretariatet at punkt 2 redigeres således:

«Overtidsarbeide må ikke i noget tilfelle utgjøre over 30 timer for nogen arbeider i 4 på hverandre følgende uker, og ikke over 200 timer i kalenderåret.»

Ad § 22 — 1.

Efter utkastet, således som dette lovsted er opsatt, er det kun de arbeidere som har en daglig arbeidstid av mere enn 8 timer som etter loven kan fordre hvil, mens arbeidere med 8 timers arbeidstid ikke med hjemmel i loven kan fordre hvile. Denne undtagelse rammer særlig arbeiderne i skiftindustrien, og er etter sekretariatets mening urimelig. Overalt hvor arbeidet regulært utføres på 2 eller 3 skift er spise- og hviletiden inkludert i arbeidstiden. Nogen bestemt spise- og hviletid er ikke avsatt, men i praksis avløser arbeiderne hinannen innbyrdes mens man nyter sine måltider. På de steder hvor det kun er en arbeider alene på skiftet er arbeidet også alltid således regulert at arbeideren regelmessig har nødvendig hvil for å kunne hvile på arbeidsstedet. Dette som således overalt hvor skiftarbeide anvendes er praksis, mener vi bør komme inn i loven. Dette krav er så meget mer berettiget, som det overalt er anerkjent at man ikke kan arbeide i et trekk sammenhengende 8 timer uten å nyte minst et måltid. En bestemmelse om lovfestet spisetid for de heromhandlede arbeidere, vil for øvrig svare til hvad som allerede er fastsatt i lov om arbeidstiden i bakerier, hvor det uttrykkelig er bestemt at spise- og hvilepauser skal medregnes i arbeidstiden.

Sekretariatet tillater sig derfor å foreslå at det til punkt 1 tilføies følgende:

«Er en arbeiders almindelige arbeidstid ordnet på skift å 8 timer skal vanlig spise- og hviletid være medregnet i den almindelige arbeidstid.»

Ad § 23.

Efter utkastet skal enhver arbeider som har vært ansatt ved samme bedrift i et år være berettiget til en sammenhengende ferie på minst 6 arbeidsdager med bibehold av full lønn. Skal betingelsene for å erholde ferie settes til et sammenhengende arbeide, vil mange arbeidere som ofte skifter arbeidsplass ingen ferie få. Man mener derfor, som av arbeidervernkomitéens flertall foreslått (jfr. § 28) at retten til ferie bør inntre etter 6 måneders arbeide. Men hensyn til feriens lengde har arbeidervernkomitéens flertall foreslått 2 arbeidsuker. Dette forslag mener man bør optas i loven.

Sekretariatet tillater sig derfor å foreslå at «1 år» forandres til «6 måneder» og «6 arbeidsdager» til «12 arbeidsdager».

Særlige bestemmelser om arbeide av kvinner, barn og ungdom.

Med hensyn til bestemmelsene om kvinner, barn og ungederes adgang til beskjeftigelse i industrien, må sekretariatet forbeholde sig nærmere å komme tilbake hertil senere.

Til de forskjellige paragrafer i utkastet kapitel 5 finner sekretariatet å måtte anføre følgende:

Ad § 28.

I følge utkastet kan barn over 12 år sysselsettes ved ombringelse av varer og budtjeneste. I byer og bymessige bebyggede strøk, hvor handelsforretninger i almindelighet ombringer varer til sine kunder, blir barn som regel benyttet til å ombringe varer og herunder ofte misbrukt ved å måtte bære for tunge bærer, likesom de ofte må arbeide urimelig lang tid. For å forhindre misbruk på dette område bør det ved skjerpende bestemmelser fastsettes maksimumsvekt på varebærer som barn kan tillates å bære, og at arbeidstiden kan fastsettes lavere enn i § 17 — 1. Bestemmelse herom bør inntas i lovstedet således som i utkastet § 29 vedrørende skjerpende bestemmelser for unge arbeidere.

I henhold til disse bemerkninger foreslår sekretariatet at det til § 28 tilføies følgende:

«Kongen kan bestemme, jfr. § 9, at barn ikke tillates å bære varebærer over en bestemt vekt og fastsette kortere arbeidstid enn i § 17 — 1.»

Ad § 29.

Med hensyn til spørsmålet om lærlingers arbeidstid og skoletid har sekretariatet som nevnt i premissene, tidligere oversendt til det ærede departement kongressens beslutning fra 1927 vedrørende denne sak. Herunder redegjorde man nærmere for nødvendigheten av at lærlingenes skoletid blev medregnet i den ordinære arbeidstid, og dette rimelige krav mener man bør fastsettes i loven.

Efter utkastets siste passus kan unge arbeider over 16 år anvendes til arbeider under dag i gruber og stenbrudd. Arbeide under dag vil alltid være sundhetsskadelig på grunn av mangel på dagslys og mere og mindre god ventilasjon. Vi mener derfor at arbeidere under 18 år ikke bør ha adgang til å arbeide under dag.

Sekretariatet tillater sig derfor å foreslå at § 29 redigeres således:

«Ungdom må ikke brukes til å passe dampkjeler eller maskiner hvis betjening krever særlig forsiktighet.»

For bedrifter eller arbeider som finnes å være særlig anstrengende eller farlig for ungdoms liv og helse eller når andre grunner tilsier det, kan Kongen påby at særlige foranstaltninger skal treffes, jfr. § 9, så som at den unge arbeiders helse og kropsutvikling skal undersøkes av læge før han begynner å arbeide, eller at det skal være helt forbudt at ungdom sysselsettes.»

Når ungdom søker teknisk aftenscole må hans almindelige daglige arbeidstid og skoletid ikke overstige den almindelige arbeidstid i § 17 — 1.

Ved bergverk og stenbrudd må ungdom ikke brukes til arbeide under dag.»

Ad § 30.

Efter utkastet vil departementet få adgang til å meddele dispensasjon til å anvende unge arbeidere over 16 år til nattarbeide eller søn- og helligdagsarbeide, hvis hensynet til den unge arbeiders opplæring i

et yrke gjør vedkommende arbeide nødvendig i angjeldende tid.

Så vidt sekretariatet bekjent har det vesentlig vært i papirindustrien at arbeidsgiverne har reist krav om å anvende gutter under 18 år til nattarbeide. Inntil 1917 da denne industri anvendte 12 timers skift, kunde angjeldende bedrifter ikke beskjeftige unge mennesker under 18 år på nattarbeide, idet loven av 1909 og 1915 ikke åpnet adgang til å beskjeftige arbeidere under 18 år på nattarbeide uten at 8 timers skift anvendes. Bedriftene hadde den gang aldri nogen vanskelighet med å skaffe sig maskinbetjening, og nu efter at yrket har gjennomgått og stadig gjennomgår betydelig rasjonalisering med innførelse av automatiske anordninger og tekniske forbedringer, hvorved produksjonen økes og arbeidsstyrken innskrenkes, er det enda mindre behov for å beskjeftige unge mennesker på nattarbeide i denne industri. De samme momenter vi her har anført for papirindustrien, kan også anføres for ethvert annet yrke. Sekretariatet tillater sig derfor å foreslå at siste punktum i § 30 — 1 utgår.

Under henvisning til bemerkningene under § 13 foreslås klokkeslettet «kl. 21» i 3. linje rettet til «kl. 18».

Kapitel 6.

Ad § 33.

1. Den nuværende bestemmelse i gjeldende lov § 37 om at lønning skal betales i arbeidstiden eller like efter dennes slutt, mener vi bør forandres således at lønning må utbetales i arbeidstiden forsåvidt ikke anderledes er avtalt. Når arbeidstiden er slutt tilsier all rimelighet at arbeidsgiveren ikke kan disponere over arbeiderens fritid uten efter avtale. Efter nevnte lovsted må lønning utbetales hver uke uten hensyntagen til om lønnen er stipulert som akkord-, time-, dag-, skift- eller ukelønn. Efter utkastet er det kun time- og akkordbetalte arbeidere som kan fordre lønning hver uke, mens det for dag-, skift- og ukebetalte arbeidere ikke er fastsatt nogen sådan bestemmelse. Lønnen bør efter vår mening utbetales hver uke uten hensyntagen til hvordan betalingen er stipulert. Sekretariatet tillater sig derfor å foreslå at punkt 1 redigeres således:

«Arbeidslønnen skal betales i gangbare, kontante penger, såfremt ikke betaling i check eller bankanvisning er avtalt. Den skal betales på eller ved arbeidsstedet i arbeidstiden, såfremt ikke anderledes er avtalt.»

Lønnen skal betales minst en gang om uken. For akkordarbeide kan oppgjøret utsettes til arbeidet er ferdig, men så at det hver uke skal betales et passende forskudd for det arbeide som er utført. Andre oppgjørfrister kan fastsettes ved avtale.»

2. Med hensyn til spørsmålet om fradrag i lønnen for bøter henvises til bemerkningen under § 35.

Angående fradrag i form av erstatning for skade som arbeideren har forvoldt forsetlig eller ved grov uaktsomhet er i premissene anført, at arbeidsrådet forlanger at fradrag ikke må skje uten efter samråd med 2 av arbeiderne valgte representanter, forsåvidt saken ikke inn-

bringes for domstolene. Dette krav blev for over 20 år siden reist av en av Arbeidsmannsforbundets fagforeninger og senere knesatt av arbeidsrådet. Sekretariatet mener at denne bestemmelse nu bør inntas i loven og man tillater sig derfor å foreslå at punkt 2 redigeres således:

«Fradrag i lønnen må ikke gjøres uten særskilt avtale, undtagen når det er påbudt i lov eller det gjelder erstatning for skade som arbeideren har forvoldt forsetlig eller ved grov uaktsomhet. Erstatningens størrelse fastsettes i samråd med to av arbeiderne valgte representanter såfremt spørsmålet ikke innbringes for domstolene.»

Ad § 34.

Ifølge utkastets siste avsnitt skal opsigelsesfristen være 14 dager for faste arbeidere som har time- eller akkordlønn. Vi mener at opsigelsesfristen bør være 14 dager også for arbeidere som har sin betaling stipulert på annen måte, og sekretariatet tillater sig derfor å foreslå at paragrafens siste passus redigeres således:

«Den gjensidige opsigelsesfrist skal være 14 dager for arbeidere som er antatt som faste eller som i 2 uker har vært i bedriftens regulære arbeide og som ikke er tatt inn for et bestemt arbeide eller for en bestemt tid. Annen opsigelsesfrist kan fastsettes ved skriftlig avtale.»

Ad § 35.

Den i gjeldende lov § 40 anførte bestemmelse om at arbeidsgiveren alene skal utarbeide forslag til arbeidsreglement er optatt i utkastet. Først efter at arbeidsgiveren har opsatt arbeidsreglementet skal dette forelegges for arbeidernes representanter til mulig uttalelse. Denne fremgangsmåte er ikke tilfredsstillende, idet arbeiderne fra først av ikke får anledning til å øve nogen innflytelse på reglementets bestemmelser. Sekretariatet er derfor av den mening at man ved opprettelse av arbeidsreglement bør benyttet samme fremgangsmåte som ved opprettelse av enhver lønnsoverenskomst, at det føres direkte forhandlinger mellom arbeidsgiveren og arbeidernes representanter og at bestemmelse herom inntas i loven.

Efter utkastet får arbeidsgiveren, på samme måte som i gjeldende lov, adgang til å ilegge arbeideren bøter mot forgåelse av arbeidsreglementet. Denne bestemmelse er både ubillig og i høi grad urimelig, idet loven ensidig gir den ene part (arbeidsgiveren) adgang til å diktere bøter. Finner arbeidsgiveren at en arbeider ved en eller annen forgåelse under arbeide i bedriften bør ilegges bøter, bør saken forelegges domstolene til avgjørelse. Dessuten vil arbeidsgiveren kunne diktere advarsel eller avskjedige vedkommende.

I tidsrummet 1921—1929 er ifølge fabrikktilsynets årsberetning godkjent arbeidsreglement for 1624 bedrifter. Av disse inneholder 414 bestemmelse om bøter. Det fremgår herav at det alt overveiende flertall av bedriftene finner det unødvendig å anvende bøter. Bestemmelsen har i øvrig ingen berettigelse og bør utgå av loven. Sekretariatet tillater sig derfor å foreslå at § 35 redigeres således:

«I fabrikker, håndverksbedrifter eller annen industriell bedrift skal arbeidsgiveren i samråd med arbeiderutvalget eller 5 av arbeiderne valgte representanter for de arbeidere som ikke innehar en ledende eller kontrollerende stilling og som ikke utfører kontorarbeide eller budtjeneste, utarbeide et arbeidsreglement, når bedriften sysselsetter over 10 slike arbeidere eller når tilsynet uten hensyn til arbeiderantallet finner grunn til å påby det. Reglementet skal inneholde de ordensregler som trenges, regler for arbeidsordningen, vilkår for ansettelse, opsigelse og avskjed og bestemmelse om utbetaling av lønninger.

Departementet kan bestemme at arbeidsreglement skal utarbeides i andre bedrifter og for andre arbeidere som nevnt foran.»

Ad § 36.

I henhold til forandringen man har foreslått i § 35 foreslås § 36 redigert således:

«Er arbeiderutvalg ikke opprettet ved bedriften skal bedriftens arbeidere over 18 år velge de i § 25 nevnte 5 representanter over 21 år til på de øvriges vegne å forhandle med bedriften om reglementets bestemmelser.

Arbeidernes avvikende forslag til arbeidsreglement skal vedlegges dette når det blir sendt inn til godkjenning.

Undlater arbeiderne å velge representanter til å forhandle med bedriften om arbeidsreglementets opprettelse, skal arbeidsgiveren meddele dette når han sender reglementet til godkjenning.»

Ad § 37.

Under henvisning til bemerkningen under § 33 — 2 angående fradrag i lønn og §§ 35 og 36 angående bøter og forandringen angående reglementets opprettelse, mener sekretariatet at alle godkjente arbeidsreglementer må revideres. I henhold hertil foreslås at den i utkastet anførte undtagelse for arbeidsreglement godkjent etter loven av 1915 utgår.

Ad § 39.

Når det ønskes forandring i eller tillegg til et godkjent arbeidsreglement inneholder utkastet påbud om at reglene i §§ 36 og 38 skal følges. Etter den forandring sekretariatet har foreslått angående reglementets opprettelse, må i dette lovsted også henvises til «§ 35» som i paragrafen foreslås inntatt foran tallet «36».

Kapitel 7.

Ad § 42 — 2.

Etter utkastet skal det blandt inspektørene være minst en kvinne. Sekretariatet er av den mening av det blandt inspektørkollegiet også bør være minst to arbeidere. Dette at arbeiderne får adgang til å delta i Statens faste tilsyn er forsåvidt ikke noget nytt prinsipp, idet der i loven er fastsatt noget lignende for det stedlige fabrikktilsyns vedkommende, hvor minst 1 av medlemmene skal være arbeider. Sekretariatet

tillater sig derfor å foreslå at det efter ordet «kvinne» i § 42 — 2 tilføies: «og minst 2 arbeidere».

Ad § 43.

Efter gjeldende lov § 48 skal minst et medlem av det stedlige fabrikktilsyn være kvinne. Denne bestemmelse er efter utkastet forandret derhen, at et av medlemmene bør være kvinne. Sekretariatet er ikke enig i denne forandring i loven og foreslår derfor at angjeldende setning i § 43 — 2 redigeres således: «Et av medlemmene skal være kvinne».

Oslo den 14 oktober 1930.

Ærbødigst

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon
Sekretariatet

Halvard Olsen.

Alfred Madsen: Som de ser er det en rekke dokumenter i denne sak. Man vil se den røde bok om Arbeidsløshets- og Arbeidstidsspørsmålet og videre vil man av det hvite hefte se spørsmålet om arbeidstiden ut fra den politiske side. Jeg vil gå like på konklusjonen i sekretariatets innstilling.

I romertall I heter det:

«Da enhver arbeider, enten har er hånnds- eller åndsarbeider, enten han arbeider i by, på land eller sjø så lenge det nuværende produksjonssystem råder, er gjenstand for utilbørilig utbytning, har alle lønns-mottagere det samme moralske krav på beskyttelse. Vi krever derfor at rammen for et nytt forslag om arbeidervern bør utvides til å gjelde alle lønsmottagere.

Det må derfor ikke lenger tåles at sjømennene, fangstfolkene, fiskerne, skog- og landarbeiderne, sykehusbetjening, hotell- og restaurantbetjening og andre grupper holdes utenfor det minimum av beskyttelse for liv, sundhet og helse som arbeidervernloven byr.»

Den beskyttelse som loven nu gir er bare for visse håndverksfag og industrier. Vi krever at alle skal inn under loven, alle lønnstagere. Vi har krevet Washingtonkonvensjonen ratifisert.

II.

«I kapitlet om arbeidstiden foreslås større grupper av arbeidere holdt utenfor. Det gjelder f. eks. skogsarbeiderne og fløterne, hotell- og restaurantarbeiderne og butikkpersonalet på landsbygden m. fl.

Av hensyn til disse arbeideres ve og vel og av hensyn til de store skarer arbeidsløse må vi protestere mot dette. Vi krever at det nu endelig gjøres alvor med innfrielsen av det løfte som Norge ved innmeldelsen i Nasjonenes Forbund har påtatt sig: *Å innføre en lovfestet normal arbeidsdag for alle lønnstagere.*»

I venstres forslag undtas en rekke grupper arbeidere, som skogsarbeidere, fløtere, hotell- og restaurantarbeidere, butikkpersonalet på landsbygden m. v. Disse store grupper må vi også kreve inn under loven.

Så har vi romertall III:

«Det krav som arbeiderne reiste på fredskonferansen var gjennomførelsen av 8-timers dagen.

Siden den tid har de tekniske fremskritt foregått med så rivende fart at arbeiderne idag på 6 timer produserer mere enn i 1919 på 8 timer.

Men arbeiderne har ikke fått nytte godt av denne fremgang. De er idag gjenstand for et arbeidspress hårdere enn nogensinne. Og maskinene har gjort millioner arbeidere arbeidsledige, samtidig som arbeidernes sviktende kjøpekraft er den vesentligste årsak til krisen idag.

Både av hensyn til arbeiderne på arbeidsplassen og de arbeidsløse må arbeidstiden *vesentlig forkortes*.

Vi stiller derfor krav om at den lovfestede arbeidstid nedsettes til 6 timers skift eller en 40 timers arbeidsuke.»

Altså at det skal gjennomføres ved lov, akkurat som vi i 1919 fikk en lov om 8-timers dagen og som trådte i kraft fra 1920. Det er også en sak som er reist av mange forbund og av de arbeidsløse i Oslo. Fagkongressen besluttet å arbeide for 42 timers uke; men det internasjonale krav er nu 40 timer og det er i praksis lettere å gjennomføre. Det er et samlende internasjonalt krav. Det har vært noget uensartet på dette område; men 40 timer har nu utkrystallisert seg. Amerika har gått videre således at det i 135—140 industrier er arbeidstiden nu 5 dager med 6 timer pr. dag. Men Amerika ligger jo langt foran også med hensyn til den tekniske utvikling.

I romertall IV heter det så:

«For å hindre uthulelse og omgælse av arbeidstidsbestemmelsene må det i loven fastslås at med uttrykket arbeidstid skal forstås den tid arbeiderne opholder seg på arbeidsplassen og står til arbeidsgiverens disposisjon, for grubearbeiderne inklusive faringstiden.»

Det er en definisjon om hvad selve arbeidstiden er. Etter hittil gjeldende lov så regnes ikke ventetid etc. til arbeidstiden.

Romertall V: «For å skaffe flest mulig arbeidsplasser for de arbeidsløse og den opvoksende ungdom, må *forbudet mot overtid skjerpes og betalingen for overtid settes så høi* at arbeidsgiveren ikke har nogen økonomisk vinning av det.»

Bestemmelsene som de nu er, er altfor tøielige. Kunde man få skjerpede bestemmelser her vilde det hjelpe utover på arbeidsplassene.

Og endelig i romertall VI heter det så:

«Det henstilles til Regjering og Storting å gi sin tilslutning til forslaget om en internasjonal kommisjon om 6 timers skift eller en 40 timers arbeidsuke, og søke samarbeide med de øvrige skandinaviske regjeringer om gjennomførelse av en slik konvensjon om arbeidstidens forkortelse.»

Spørsmålet om 40 timers uke skal op i april eller mai i år i Arbeidsbyrået. Etter den votering som det tidligere har vært i dette spørsmål, kan det avhenge av nogen stemmer. Arbeidernes representanter stemmer jo for og en rekke regjeringsrepresentanter. Det kan avhenge av nogen stemmer om 40 timers konvensjon kan bli vedtatt. Spørsmålet blir da et *maktspørsmål* i hvert land, om man kan få gjennomført ratifisering av den konvensjon. Vi har krevet Washington-konvensjonen gjennomført fordi den er bedre enn den lov vi nu har. Men det har møtt på motstand fra de borgerlige og vi må være forberedt på sterk motstand også her. Men det er klart at her må man gå side om side med de forskjellige land. Derfor retter vi også en henstilling om samarbeide mellom de skandinaviske lands regjeringer. Sekretariatets mening er at blir dette vedtatt så oversendes det centralstyret og stortingsgruppen.

W. A. Hartmann: Vårt forbund var jo ikke stiftet da dette forelå. Men vi har utarbeidet en særinnstilling. Den må vel kunne medsendes?

Dirigenten: Ja.

Øistein Marthinsen: Arbeidsgivernes representanter stemte mot 40 timers konvensjonen, men Paal Berg og Betzy Kjelsberg stemte for at den skulde behandles i 1934. Vi vet videre at de i Genf arbeidet for en alderdomspensjon ved det 65de år. Kunde man få en internasjonal konvensjon der, så vilde det også hjelpe på ledigheten slik at ungdommen kunde rykke inn i arbeidslivet. Jeg tror det er stort håp om en konvensjon for 40 timer. Jeg gleder mig over å høre at sekretariatet deler den opfatning at man skal være med i dette arbeide. For hjemmeindustrien må man kunde legge frem en slagplan for gjennomførelsen av 40 timers uken og dermed slå en bresje i muren. Nu sier arbeidsgiverne at de ikke kan gjennomføre 40 timer av hensyn til konkuransen, men de forsøker aldri å skape ensartede forhold som kanskje kunde hjelpe til. Men vi må på *alle* felter presse på. Jeg tror ikke 40 timer blir gjennomført uten aksjoner i de forskjellige land. Uten kamp får man ikke instillingen fra den annen kant.

Alfred Madsen: I anledning forespørselen fra Hartmann vil jeg gjøre opmerksom på at komitéen har fullt rede på detaljene. Kan vi komme frem til en realitetsdebatt om arbeidstiden, så vil man konferere med de interesserte forbund. Jeg vi i tilslutning til punkt VI foreslå:

«Sekretariatet bemyndiges til å tre i forbindelse med de svenske og danske landsorganisasjoner for å opnå størst mulig ensartet opptreden i de skandinaviske land i kampen for kortere arbeidstid.»

John A. Johnsen: Jeg har ikke noget imot forslaget og jeg er enig i at vi begynner med 40 timer og 6 timers skift. Jeg er også enig med Madsen i at det gjelder om å få de grupper med som er undtatt fra loven. Ellers vil det bli vanskelig for de øvrige arbeidere. Når vi nu skal søke å gjennomføre en nedsettelse av arbeidstiden ved lov så blir jo ikke spørsmålet om kompensasjon eller ikke aktuelt. Enkelte tåler nok et nedslag, andre ikke. Men man må være opmerksom på at mange ikke tåler noget nedslag.

Gunnar Sethil: I romertall II er opregnet en del grupper arbeiderne

dere som ikke er kommet inn under loven. Hvis vi tar for oss Landsorganisasjonens medlemstall så vil vi se at det er mange som ikke kommer inn under fabrikktilsynsloven. Den svenske fabrikktilsynslov går langt videre enn vår. I romertall II kunde det være grunn til å ta med flere. Kommuneforbundet har bare et mindretall som kommer inn under loven. Alle tjenestemenn og de som arbeider med vedlikehold kommer ikke inn under loven i sin helhet, bare forsåvidt arbeidstid angår. De fleste av våre medlemmer kommer ikke inn under loven. Jeg er enig med Madsen.

Alfred Madsen: Komitéen har vært opmerksom på det Sethil nevnte; men vi er også opmerksom på at det er så mange andre grupper at opregningen vilde bli for stor. Men i premissene står det jo for øvrig bemerket. Jeg vil foreslå at mitt tillegg blir punkt VI og det nuværende VI blir VII.

Øistein Marthinsen: Jeg forstår det således at blir sekretariatets forslag vedtatt så skal arbeiderne og arbeidernes organisasjoner gjøre alt mulig internasjonalt også når det gjelder å få en konvensjon herom.

Votering: Sekretariatets innstilling blev enstemmig vedtatt, likesledes Madsens tilleggsforslag.

Punkt 13: Boikott av tyske varer.

Man gikk derefter over til dagsordenens punkt 13: *Boikott av tyske varer.*

Fra sekretariatet forelå:

«Hitlerdiktaturet i Tyskland har ikke alene med brutal hånd slått den tyske arbeiderbevegelse ned, men fortsetter også med å forfølge og pine sine politiske motstandere.

Diktaturet har også lagt en lammende hånd over alt åndsliv, likesom det ved sitt jødehat og en eksempelløs antisemistisk agitasjon har skapt de rene progromfølgelser mot jødene.

Det har dessuten skjerpet krigsfaren i Europa, og gitt støtet til en ny kaprustning landene imellem, — som hvis den ikke stanses i tide — uvegerlig må ende i en ny krig.

Under de forhold er det en plikt for alle å hjelpe ofrene for Hitlers blodige voldsherredømme, og efter evne bidra til å svekke det fascistiske diktatur.

Tyskland står idag åndelig isolert fra den øvrige verden, og uvilje mot Hitlerstyret har gitt sig utslag i en boikott av alle tyske varer og produkter. Virkningene av denne boikott blir stadig mer følelig. Det avspeiler sig i den tyske handelsbalanse. Tysklands eksportoverskudd, som i første halvår 1932 var 602 millioner mark, er således for første halvår 1933 skrumpet inn til 291 millioner, eller under det halve. Denne nedgang er så meget mere bemerkelsesverdig som den har pågått i en tid hvor de fleste land har bedret sin handelsbalanse. Den må derfor — om ikke utelukkende — så i alle fall for den alt overveiende del tilskrives uviljen mot å kjøpe tyske varer, så lenge Hitlerdiktaturet består og den brune terror varer.

I den siste tid har Tyskland selv forverret sin handelsbalanse ved store råstoffinnkjøp til rustningsindustrien. Krigsfaren blir derved ytterligere skjerpet. Det gjelder derfor ikke bare individuelt, men også organisert å opta kampen mot den fare som truer arbeiderklassen.

Når det gjelder et styre som truer freden og har til mål å berøve folkene alle tilkjempede demokratiske rettigheter og friheter, og også ødelegge arbeidernes økonomiske og politiske organisasjoner, må de mindre hensyn vike. Boikottvåbnet er da det eneste virkningsfulle middel som under de nuværende forhold kan komme til anvendelse. Beslutninger om boikottens gjennomførelse er allerede truffet i mange land foruten av den internasjonale faglige central også av arbeiderorganisasjonene i England, Sveits, Holland, Belgien, Finland og Sverige.

Vi fremholder uttrykkelig at det ikke er tale om transportblokader eller andre aksjoner som kan medføre arbeidsløshet blandt norske arbeidere. Det er ikke hensikten å vedta forholdsregler som krenker gjeldende avtaler. Hensikten er å gjennomføre en kjøpeboikott, hvor enhver undgår å kjøpe tyske varer så lenge norske varer eller importerte varer fra andre land kan benyttes.

Vår import fra Tyskland er siden Hitler kom til makten gått betraktelig ned. Men den vil ved en almindelig kjøpestreik fra det brede lag utvilsomt ennå kunne presses ytterligere adskillige millioner ned.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon gir derfor sin tilslutning til den av den internasjonale faglige central på dens siste kongress i juli—august 1933 proklamerte boikott av tyske varer, og opfordrer de norske arbeidere til å slutte op om boikotten.

Vær med å gjennomføre Internasjonalens parole:

Kjøp ikke tyske varer så lenge Hitler-diktaturet består. Få husmødrene til å gå inn for kjøpestreiken. Dan en enig og ubrutt front mot fascisme og nazisme. Slå vakt om folkestyre og frihet, og vern om arbeidernes frie organisasjoner.»

Alfred Madsen: Det er kommet henstillinger fra en rekke forbund, fra Ungdomsfylkingen og andre. På Den internasjonale faglige Centrals siste kongress blev det enstemmig vedtatt å boikotte tyske varer. En kjøpestreik så lenge Hitler-diktaturet varer. Mange land har allerede vedtatt og iverksatt blokaden. Det innstillingen går ut på er en kundesperring, en kjøpestreik. Vi har ikke kunnet gå med på en boikott i sin ytterste konsekvens. Vi har tydelig sagt fra hvad det gjelder og det er nødvendig å gjøre alle bekjent hermed. Ingen kjøper tyske varer så lenge Hitler-diktaturet varer, så lenge de brune har makten.

Arthur Ruud: Når jeg forlangte ordet var det ikke på bakgrunn av sekretariatets innstilling eller Internasjonalens parole, men jeg vilde be representantskapet vedta et tillegg til denne innstilling sålydende:

«Ingen fagorganisert arbeider kan delta i idrettskonkurranser i Tyskland, Norge eller andre land sammen med idrettsfolk fra Tyskland så lenge Hitler-diktaturet opprettholdes og enhver fagorganisasjon og arbeideridrettsbevegelse er forbudt.

Deltagelse i idrettskonkurranser i strid med ovennevnte vedtak vil

bli betraktet som en usolidarisk handling mot fagorganisasjonen og vil bli behandlet overensstemmende hermed.»

Dette forslag vil jeg be om at man vedtar etter en skandinavisk konferanse av arbeideridrettsmenn i København. Det er tiltrådt av Samvirkende Fagforbund i Danmark og av Den finske Landsorganisasjon.

A. E. Gundersen: Vi har tysk film. Den er blokert mange steder. Jeg vil foreslå at man etter *annet* punktum i sekretariatets forslag setter: «*Gå heller ikke på kinoer som viser tysk film.*» Det er også nødvendig å ta det med. For tysk film er også en god inntektskilde for Tyskland.

Alfred Madsen: Jeg er enig med Gundersen. Når vi ikke har nevnt det spesielt så er det fordi vi mener at også film er tysk vare. Men vi kan gjerne gå over til hans forslag. Med hensyn til Ruuds forslag så har vi også vært inne på det og vi har konferert med Lie som er Arbeidernes Idrettsforbunds formann. Men jeg vet ikke om det er riktig å vedta noget her om det. Men det er helt på sin plass, men bør vel i første rekke være Idrettsforbundets sak. Derfor bør det *oversendes* samarbeidskomitéen.

Martin Tranmæl: Vi har her i byen nedsatt felleskomitéen *mot krig og fascisme*. Lignende komitéer bør også nedsettes utover landet. Representantskapet bør i prinsippet gi Ruuds forslag sin tilslutning og så oversende det til sekretariatet til nærmere utarbeidelse.

Kristian Sandvold: Jeg er enig i en *fast* linje her. Det gis en henstilling til husmødrene, men det gjelder også mange andre. Mange maskiner kommer hertil fra Tyskland, likeledes leveres adskillig annet. Der bør vi opptre konsekvent. Jeg er enig med Ruud i hans forslag.

John A. Johnsen: Ruuds forslag gjaldt arbeideridrettsmenn, men når et slikt forslag blir vedtatt her, så må det også gjelde alle andre idrettsmenn som står i borgerlige klubber, men er fagorganiserte. Ingen fagorganisert må ha adgang til å delta her, og vi må finne en ordning til å gjennomføre det.

Øistein Marthinsen: Andre steder har man utsendt et register over tyske bedrifter og varer. Det må også vi få. Jeg vil foreslå:

«Sekretariatet opsetter og utsender et register over tyske varer som innføres, samtidig som det i registeret bemerkes hvilke av disse varer kan fremstilles her i landet, eller i andre land hvis arbeideres lønnsstandard er på lignende nivå som her i landet.»

Trygve Lie: Jeg kan ikke forstå at noen kan ha betenkeligheter ved å vedta noen av disse forslag. Ruuds forslag er det enkleste. Det krav må vi kunne stille til idrettsmenn som er fagorganiserte, at de da bryter med fagorganisasjonen. I frivillig arbeide må de ikke være sammen med nazi.

Voting: Sekretariatets innstilling blev enstemmig vedtatt. — A. E. Gundersens tillegg blev enstemmig vedtatt, likeledes forslaget fra Arthur Ruud. — Øistein Marthinsens forslag blev oversendt sekretariatet.

Øistein Marthinsen: Jeg går ut fra at sekretariatet da gjør noget med dette?

Madsen: Her er jo utarbeidet et register.

Marthinsen: Jeg mener et register som har med en kjøpestreik å gjøre. Oppgave over produkter og bedrifter.

Flere forlangte ikke ordet til denne sak.

Punkt 14: Henvendelse fra Norsk Hotell- og Restaurantarbeiderforbund ang. skjenkerettighetene.

Så gikk man over til dagsordenens punkt 14: *Henvendelse fra Norsk Hotell- og Restaurant- Arbeiderforbund angående skjenkerettighetene.*

Alfred Madsen: Det er følgende skrivelse fra Norsk Hotell- og Restaurant- Arbeiderforbund:

Oslo den 19 november 1932.

Til Arbeidernes faglige Landsorganisasjon.

Sekretariatet, her.

Idet vi tillater oss å oversende gjenpart av en skrivelse som våre Oslo-avdelinger den 15 ds. har insendt til Oslo Formannskap, skal vi meddele at denne skrivelse senere har vært behandlet av vårt forbundsstyre, som har besluttet å gi sin tilslutning til det standpunkt, som der er fremholdt.

Vi finner at dette standpunkt ikke er i strid med Det norske Arbeiderpartis program i edruelighetsspørsmålet, som kun går ut på å arbeide for edruelighetens fremme. Den linje som nu følges, og som ikke er preget av nogen særlig ensartethet, er jo nærmest diktet av det personlige syn hos tilfeldig valgte representanter i kommunestyrene. Vi mener at den rette linje til fremme av edrueligheten er fremholdt i nevnte skrivelse, og at der med andre ord her ikke foreligger nogen dissens om målet, men vel om *midlene*.

I de senere år har krisen rammet hotell- og restaurantnæringen like hårdt som andre næringer i vårt land, man har oplevet den ene konkurs etter den annen med derav følgende arbeidsledighet for våre medlemmer. Vårt forbund og våre avdelinger følger arbeidsledigheten like tungt som andre forbund tilsluttet Landsorganisasjonen, og vi søker med alle til rådighet stående midler å avbøte denne ved gjennom overenskomstene å forkorte arbeidstiden mest mulig og på andre måter. Men i vårt fag har vi ikke bare krisen å kjempe med, men også de bestrebelser, som myndighetene mer eller mindre med tilslutning av Det norske Arbeiderparti, gjør for å innskrenke arbeidsmulighetene i vårt fag. Det er klart at vårt forbund ikke kan gi sin tilslutning til en politikk, som uten saklige grunner søker å vanskeliggjøre arbeidsforholdene for våre medlemmer, uten at det derved opnåes påviselige resultater til fremme av edrueligheten. Vårt forbund har, som fremholdt i nevnte skrivelse tvertimot erfaring for det motsatte.

Vi må også fremholde at de stadige restriksjoner overfor våre hoteller og restauranter, samt den ugunstige stilling hvori myndighetene

har satt vår hjemmeproduksjon av vin og øl i forhold til utlandet, jo ikke er til nogen fordel for våre statsfinanser.

For at ikke disse spørsmål og partiets linje her skal avstedkomme slike gnidninger mellom fagorganisasjonen og partiet at man muligens vil få konsekvenser som idag ikke er å øine, tillater vårt forbund sig å foreslå at det av sekretariatet blir foranlediget sammenkalt et møte av styrene i de forbund, som her har interesser å vareta, samt av representanter fra sekretariatet til drøftelse av spørsmålet i sin helhet.

Med kameratslig hilsen

Norsk Hotell- og Restaurant-Arbeiderforbund.

W. A. Hartmann.

I tilslutning hertil foreligger videre:

Representantskapet for Arbeidernes faglige Landsorganisasjon tar følgende beslutning, fattet av sekretariatet etter innstilling fra samarbeidskomitéen, til etterretning:

Oslo den 8 mars 1933.

Til Norsk Hotell- og Restaurant-Arbeiderforbund,

Storgaten 10 a, Oslo.

Ad innskrenkning av skjenkerettighetenes antall:

Deres henvendelse av 19 november 1932 (henvendelsen følger som bilag) angående ovennevnte sak er blitt behandlet i flere møter i samarbeidskomitéen.

Efter innstilling fra samarbeidskomitéen vedtok sekretariatet i møte 6 ds. følgende beslutning:

«Henvendelsen fra Norsk Hotell- og Restaurant-Arbeiderforbund oversendes Centralstyret, idet sekretariatet henstiller at partiet og dets underavdelinger under hensyntagen til krisen og den store arbeidsløshet tar skyldig og saklig hensyn til de synspunkter som er fremholdt av Norsk Hotell- og Restaurant-Arbeiderforbund.»

Med solidarisk hilsen

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon. Sekretariatet.

Alfred Madsen.

I forbindelse med de siste skjenkerettsnektelser i Oslo formannskap har Hotell- og Restaurant-Arbeiderforbundet anmodet sekretariatet å medvirke til at det kommer et organisasjonsmessig samarbeide i stand mellom partiet og forbundet i disse spørsmål.

I den anledning har Oslo Arbeiderparti fattet følgende beslutning:

«Partiet er villig til å konferere med representanter for forbundet før man tar endelig standpunkt i spørsmålet om utdeling av skjenkerettigheter i Oslo.»

I tilslutning hertil har partiets centralstyre vedtatt at det vil medvirke til at det for fremtiden blir konferert mellom partiets og forbun-

dets avdelinger om alle de spørsmål av interesse for forbundet som herredsstyrene og kommunestyrene har med å gjøre, om enn partiet forbeholder sig den endelige avgjørelse.

Idet representantskapet gjør samorganisasjonene oppmerksom på dette, anmoder vi samorganisasjonenes styreverter å medvirke til at en lignende ordning som den som er truffet for Oslo, vedtas over alt der hvor Hotell- og Restaurant-Arbeiderforbundet har avdelinger og er direkte interessert i spørsmålet.

Som de ser er pointet at det skal konfereres med fagforeningene på stedet og fagorganisasjonen som sådan når det gjelder skjenkerettighetene. Sekretariatet vil foreslå at denne sak tas til etterretning og sendes samorganisasjonene.

W. A. Hartmann: Efter det er det unødvendig å si noget mer. Det er nettopp det vi tilsikter å få et samarbeide i stand på dette felt.

Votering: Sekretariatets innstilling blev enstemmig vedtatt.

Diett- og tapt arbeidsfortjeneste.

Dirigenten: Det foreslås 15 kroner for tapt arbeidsfortjeneste og 20 og 10 kroner i diettgodtgjørelse henholdsvis for utenbys og innenbys representanter.

Olaf Abrahamsen: Jeg er selv utenbys representant, men jeg mener 20 kroner er for meget. Jeg foreslår 15 kroner.

Votering: 20 kroner for utenbys blev vedtatt mot 15 stemmer som blev avgitt for 15 kroner. For øvrig vedtokes de opsatte satser.

Tranmæl foreslo pause til 1½.

Harald Thoresen foreslo vanlig middagspause.

Votering: Middagspause blev forkastet. Vedtatt å begynne igjen kl. 1½.

Eftermiddagsmøtet onsdag 10. januar.

Dirigent: V. Nielsen.

Møtet blev satt kl. 1½.

Alfred Madsen: Regnskapene og revisjonsberetningene må tilbakeliveres av dem som ennå ikke har gjort det.

Protokollen fra formiddagsmøtet referertes og godkjentes.

Punkt 15: Valg av næstformann og kasserer.

Man gikk så over til dagsordenens punkt 15: *Valg av næstformann og kasserer.*

Fra sekretariatet forelå her følgende:

«Det nedsettes en valgkomité på 5 medlemmer som får i oppdrag å fremkomme med forslag til representantskapet på ny næstformann og kasserer.

Under henvisning til forutsetningene ved Madsens nominasjon i 1933 — trer Madsen tilbake til sin tidligere stilling som halvtlønnet sekretær i Landsorganisasjonen, med plikt til å stå til sekretariatets disposisjon når det gjelder foredrag, agitasjon, konferanser, sekretærarbeide i komitéer og utvalg, og for øvrig alt forekommende arbeide, og med plikt til å arbeide full dag i Landsorganisasjonen i den tid han ikke er optatt med stortingsarbeidet. Lønnen fastsettes til kr. 5 000.00 pr. år. I den tid han er på Stortinget oppebærer han ingen lønn i Landsorganisasjonen.

Sekretariatet bemyndiges til å ansette en kontorsekretær. Denne stilling blir å bekjentgjøre i arbeiderpressen.»

A. E. Gundersen (valgkomitéens formann): Det har vært en ubehagelig stilling å være valgkomité denne gang. Det vilde ha vært bra om vi hadde vært 7 mann. Tross av at det har vært 5 mann har komitéen delt sig i 3 fraksjoner. Da jeg blev valgt til valgkomitéens formann forespurte jeg Madsen om det var så at han definitivt ikke kunde fungere som næstformann og kasserer til kongressen. Madsen sa bestemt nei til det. Vi har hatt en rekke kandidater, det har ikke vært vanskeligheter i så måte. Det er mange her som ikke lider av mindreverdigheidskomplekser. Valgkomitéen har som sagt delt sig i tre fraksjoner på henholdsvis 2, 2 og 1 mann. Når det gjelder næstformann og kasserer så er det det første som er det vanskeligste. Det er en krevende stilling. Angående Madsens fortsatte arbeide sier valgkomitéen at han fortsetter i den stilling han tidligere hadde.

Innstillingen.

Valgkomitéens 2 medlemmer (*Ambrosius Olsen* og *A. E. Gundersen*) foreslo: *Halvdan Jønsson*. Valgkomitéens 2 medlemmer (*Forbord* og *Aune*) foreslo *Torbjørn Henriksen* og endelig foreslo *Nils Norheim* valgt *Olaf Hindahl*.

Videre foreslo valgkomitéen: Valgkomitéen tiltrer og anbefaler sekretariatets forslag om at *Alfred Madsen* fortsetter i den sekretærstilling på Landsorganisasjonens kontor som han tidligere har innehatt, på de vilkår og betingelser som sekretariatet foreslår.

Nils Aune: Etter den redegjørelse valgkomitéens formann har gitt skulde det være unødvendig for oss andre å uttale oss nærmere om dette. Jeg vil innskrenke mig til på *Forbords* og egne vegne å anbefale *Henriksen* valgt og jeg vil innskrenke mig til det etter *Gundersens* uttalelser.

Nils Norheim: Jeg skal følge den samme anvisning og la representantskapet ha tiden. Jeg vil anbefale *Olaf Hindahl*.

Hans Eriksen: Etter de opplysninger som *Gundersen* bragte om *Madsen* kunde det være unødvendig å si noget. Men jeg mente som stillingen ligger an burde *Madsen* virke til kongressen. Vi har en utmerket bokholderske, som klarer det manuelle arbeide. Men det nytter vel ikke, når *Madsen* sier så bestemt ifra. Men det beste hadde vært om han fortsatt hadde virket og at representantskapet gav ham den honnør.

Dirigenten: Etter de uttalelser som er fremkommet fra valgkomitéens formann bør *Madsen* ikke diskuteres.

Alb. Raaben: Man har ikke kunnet bli enige. Vi har jo mange dyktige folk. Det er et overmåte viktig valg dette, den næst største stilling vi har i fagorganisasjonen og den krever tillit og autoritet innad og utad. Dertil kommer at det av hensyn til fagforbundene har betydning at det i næstformannsstillingen settes en mann med visse egenskaper, omgjengelighet og dyktighet. Jeg vil da stemme på *Hindahl* uten forkleinelse for de andre.

Halvdan Jønsson: Jeg vil gi en faktisk meddelelse. Etter anmodning av våre representanter her blev vårt forretningsutvalg innkalt igår til behandling av spørsmålet om min kandidatur. Det blev vedtatt en enstemmig henvendelse til mig om ikke å forlate forbundet, hvor jeg har sittet i 10 år. Og jeg vil si at jeg vil ikke oversitte en slik beslutning.

Ambrosius Olsen: Det ser litt rart ut for mig efter *Jønssons* uttalelser og mitt forretningsutvalgs henvendelse at jeg allikevel anbefaler *Jønsson*. Det kan høres ut som jeg vil ha hans plass. Men jeg er ubrukelig. De vet jo at jeg har den skavank at jeg ikke hører — iallfall ikke mer enn det jeg vil. (Munterhet.) Men jeg holder på *Jønsson*, fordi vi må se på det beste for fellesskapet her. Når jeg har stemt på *Jønsson* er det ikke fordi jeg har mot de andre. Men jeg har personlig kjennskap til *Jønsson*, først i *Jern- og Metallarbeiderforbundet* og nu senere i *Kjemisk Industriarbeiderforbund*. Jeg går da ut fra at *Halvard Olsen* og *Jønsson* kan utmerket samarbeide som de har gjort det tidligere. Det kreves en kraft i denne stilling, og da vil jeg anbefale *Jønsson*.

Kristian Sandvold: Det skulde være unødvendig for mig å si mer efter foregående taler. Det er riktig at forretningsutvalget vårt har advart mot at *Jønsson* skulde gå over i Landsorganisasjonen. Men jeg må se på den samlede organisasjons interesser. Utvalget nekter ikke *Jønsson*, men det henstiller til ham ikke å ta stillingen. Jeg har det beste kjennskap til *Jønsson*. Det vil bli en nyttig mann for Landsorganisasjonen å få ham, selv om det er et stort tap for vårt forbund. Men man trenger i denne stilling en av de dyktigste folk vi har. Jeg vil anbefale *Jønsson*.

Gunnar Sethil: *Torbjørn Henriksen* er foreslått og jeg vil si at det for mitt vedkommende kan være vanskelig å si noget i den sak. Vi har ikke behandlet saken i forbundsstyret. De jeg har talt med har ment at vi ikke burde vedta nogen beslutning herom. Man mente at enhver får selv velge. Det blir derfor min personlige opfatning det jeg uttaler. Jeg vil tale for *Henriksens* valg. Når jeg gjør det er det ikke for å få *Henriksen* vekk fra Kommuneforbundet. Det har aldri vært nogen uoverensstemmelse oss imellem. Slik som stillingen er, er det selvfølgelig ikke noget ønske fra min eller forbundets side om å flytte ham vekk. Men jeg har alltid vært en sterk tilhenger av Landsorganisasjonen og fellesskapet og de har krav på å få de beste vi kan skaffe. Da får forbundene bøie sig.

W. A. Hartmann: Jeg skal ikke legge mig bort i næstformanns- og

kasserervalget. Men det gjelder selve administrasjonsordningen ved kontoret.

Dirigenten: Det får vi ta siden.

Sigurd Forbord: Jeg forstår så godt det som er sagt her og at forbundene vil beholde sine tillitsmenn. Den vi har foreslått tilhører ikke vårt forbund. Når jeg har foreslått Henriksen, så er det nettop fordi vi også må se på samarbeidet med partiet og da er jeg kommet til det resultat at han er den beste.

Øistein Marthinsen: Vi ser at representantene for de forskjellige forbund anbefaler sine forbundskandidater. Det er typisk. I vårt forbundsstyre talte man også om hvem som passet for stillingen og man var enige om Hindahl. Han har alltid vært lydhør. Jeg vil anbefale ham.

Hans Eriksen: Jeg forstår det så at den tanke jeg utkastet isted ikke fikk nogen tilslutning. Jeg vil da anbefale Jønsson.

Emil Torkildsen: Det blir nærmest eftersom man kjenner disse kandidater et personlig skjønn. Jeg kan med god samvittighet anbefale Hindahl etter det samarbeide vi har hatt. Han har de nødvendige kvalifikasjoner. Samarbeidet med partiet har likeledes vært det beste, enda vi jo ofte må opptre i anledning forholdene i arbeiderpressen.

Ludvig Johansen: Jeg vil ikke være med på noen mannjevning mellom disse 3. Jeg kjenner dem alle. Men med de erfaringer jeg har høstet i samarbeidet med Jønsson, så vil jeg anbefale ham. Den som kommer i den stilling vil selvsagt innordne sig under det samarbeide man nu en gang har med partiet. I hele sitt virke har han vært i industrien og det har ikke så litet å si.

Anders Birkeland: Jeg har hørt både her i korridorene og andre steder at man har talt om at Jønsson var slik en sribukk, som hadde diktatoriske tendenser o. s. v. Jeg spurte Ambrosius Olsen om det og andre og de sier at han er den mest populære på Rjukan. Jeg vurderer de foreslåtte like fullt, men Jønsson er en pågående, en ung og illfull sjel. Det er det største aktivum han har. Og vi kan ikke ta hensyn til hans forretningsutvalgs beslutning. Vi må velge de beste.

Ambrosius Olsen: Jeg har også hørt nevnt spørsmålet om partiet. Men her gjelder det et faglig spørsmål. Når vi imidlertid alle her er partifolk, skal vi ikke da behandle alle *likt*? Skal det være nyanser her? Siden han har blitt partimann har han alltid vært lojal. Jeg tar et eksempel på hans lojalitet: Han sa i forretningsutvalget at han hadde lyst til stillingen og han mente å ha en oppgave der. Men idag sier han altså her at han vil bøye sig for utvalgets henstilling. Blir han valgt, går jeg ut fra at han tar stillingen, og jeg tror sikkert at jeg får mitt landsmøtes tilslutning i dette.

Abraham Siljan: Det er vel her som andre steder at det er anseniteteten som skal gjøres gjeldende og slik bør det kanskje også være. Men jeg har en mann utenfra — Abrahamsen fra Holmestrand —. Men jeg vil ikke opta forslag om det, da det vel ikke nytter. Jeg stemmer på Jønsson. Det gjør jeg, men ikke på de premisser som Buland om at han skal være arvtager til Halvard Olsen.

Ingvald Olsen: Siden jeg var klar over at Madsen skulde fratre,

har jeg gått og tenkt på hans etterfølger. Med mitt kjennskap så er det en av de foreslåtte som er den beste. Man må ikke være for omgjengelig heller. Jeg vil stemme på Halfdan Jønsson. Han har de beste egenskaper og holder rette linjer.

Nils Norheim: Når Birkeland hadde ordet her talte han om «rykter fra valgkomitéen». Jeg kjenner ikke til det. Når jeg ikke kunde gå med på Jønsson, såer det fordi han er til det ytterste pågående og kan være sta.

Nils Aune: Her kjøres op med mange taler og anbefalingene går i en retning, så det ser næsten ut til å være organisert. Men det er det vel ikke. Jeg innrømmer at Jønsson er dyktig og at han har tillit blandt sine medlemmer. Men jeg vil da si at også den mann jeg har vært med på å foreslå har den samme tillit. Det er min overbevisning at Henriksen vil fylle stillingen.

Strek blev satt.

Kr. Martinsen: Jeg vil reise det forslag som Siljan var inne på og foreslå Olaf Abrahamsen. Jeg synes det er galt å berøve forbundene de folk de har. Jeg kjenner ikke Abrahamsen personlig, men jeg har fått et inntrykk av ham her. Og jeg ønsker dessuten å bryte den taktikk vi hittil har fulgt om å ta dem fra forbundene.

Kristian Sandvold: Det var i anledning uttalelsen fra Norheim om at Jønsson var hensynsløs. Han har ingen kjennskap til det og ingen grunn til å uttale sig slik som han gjør. Vi anbefaler ham fordi han er dyktig, ikke fordi vi vil bli kvitt ham.

Carl J. Andresen: Jeg tror nok hele representantskapet er enig med mig i at vi beklager at man ikke lenger kan tenke på Alfred Madsen. Vi hørte Volan igår om at han hadde mange reisedager, men det samme hadde nok også Madsen, enda han er stortingsmann. Er Jønsson en dyktig mann så kjør ham frem. Da tar vi ikke hensyn til henstillingen fra utvalget i Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund. For å samle oss om en bør vi samle oss om Jønsson. Kunde man ikke ta en prøvevotering og mindretallet bøye sig for resultatet av den?

A. E. Gundersen: Når man sitter i sekretariatet så sitter man som sine forbunds representanter. Men ikke når man sitter som tillitsmenn i Landsorganisasjonen. Fra det øieblikk Lian blev formann i Landsorganisasjonen, så var han ikke typograf lenger. Slik blir det også idag, hvem som enn blir valgt av de foreslåtte. Det er imidlertid de med de bestemte opfatninger og meninger som er de beste. Vi er tjent med alle de 3 foreslåtte og vi skal slå ring om den som blir valgt. Jønsson tok sin svenneprøve i Jern- og Metallarbeiderforbundet og mesterstykket i Kjemisk Industriarbeiderforbund. Jeg vil anbefale Jønsson, han tar stillingen hvis han blir valgt.

Skriftlig votering.

Man gikk nu til skriftlig votering på næstformann og kasserer.

Resultatet av dette var følgende: Halfdan Jønsson fikk 35 stemmer, Torbjørn Henriksen 35 stemmer, Olaf Hindahl 15, Abrahamsen 5 og Forbord 1 stemme.

Ny avstemning måtte foretas. Denne kommer senere i protokollen, der den fant sted.

Punkt 2 i valgkomitéens innstilling om at Alfred Madsen fortsetter i sin tidligere stilling i Landsorganisasjonen blev enstemmig vedtatt.

Spørsmålet om kontorsekretær.

Man tok nu foreløbig fatt på valgkomitéens innstilling punkt 3 om ansettelse av kontorsekretær ved Landsorganisasjonens kontor.

Halvard Olsen: Det er forutsetningen at sekretariatet til kongressen utreder spørsmålet om administrasjonsordningen i Landsorganisasjonen. Men jeg vil gjøre oppmerksom på de klager som har vært om at man ikke får sakene hurtig behandlet, men må vente på svar. Volan og Madsen har vært meget ute og reist. Det er mange ting som ligger tilbake, men det er ikke godt å komme inn på det her. Det kan kanskje være meget berettiget i de klager som er fremkommet, men det kommer av at tillitsmennene er optatt med annet arbeid. Vi har manglet den nødvendige arbeidskraft. Arbeidsmengden er vokset større enn medlemstallet er vokset. Vi har fått flere nye grupper som trenger hjelp, og som vi må hjelpe. Men når vi mangler den hjelp som er nødvendig, kan det ikke bli bedre. I 1920 og 1921 hadde vi i alt 5 mann foruten det juridiske kontor og Madsen i den stilling han herefter skal ha. Det var ikke brått så meget arbeid som forelå da. Fra 1926—1931 var det hvor det var 5 mann tidligere, bare 2. Det var Teigen og mig og Teigen var optatt med samvirkelaget.

Valg på næstformann og kasserer.

Man gikk nu på ny til valg av næstformann og kasserer.

Halfdan Jønsson: Jeg vil be om at man ikke stemmer på mig. Jeg bøier mig for mitt forretningsutvalgs avgjørelse.

A. E. Gundersen: Valgkomitéen oprettholder sin innstilling på Jønsson.

Ved den skriftlige votering blev nu valgt: *Halfdan Jønsson* med 47 stemmer. Dernæst hadde Torbjørn Henriksen 45, Hindahl 1 og Forbord 1 stemme.

I tilslutning hertil besluttet at Madsen hadde ansvaret for kassen inntil den nye kasserer kunde tiltre.

Kontorsekretæren.

Og debatten om kontorsekretæren fortsattes.

A. E. Gundersen: Når det er tatt det standpunkt så er det fordi det ikke er lang tid til kongressen. Det kan utsettes. Med det valg som nu er foretatt og med Madsens fortsatte virke i Landsorganisasjonen så har man fått mere hjelp. Hele valgkomitéen er enig om å utsette saken.

Martin Traummæl: Det kan sies at vi står foran kongressen, men arbeidet i Landsorganisasjonen vokser jo stadig. Jeg er bare forbauset over at ikke administrasjonen i Landsorganisasjonen forlengst har forlangt mere hjelp. Jeg vil anbefale sekretariatets forslag.

Hans Eriksen: Det skulde jo bli noget bedre nu efter at vi velger ny næstformann og kasserer. Det er riktig å slutte sig til valgkomitéens innstilling.

Alfred Madsen: Det er mellem 5—6 000 skrivelser som går inn og ut i årets løp og mange av disse er kontorsaker. 750 saker har vært behandlet og mange av disse har vært meget vanskelige. Det er kontorholdet det skorter på. Dertil kommer at det er for dårlige kontorer. Det bør også bli en skriftlig instruks for kontoret som trekker op rammen for arbeidet.

A. E. Gundersen: Jeg vil foreslå:

«I tilfelle av at representantskapet vedtar forslaget om å ansette en kontorsekretær skal den som ansettes være en organisasjonsmann.»

H. L. Børsum: Med det kjennskap jeg har til Landsorganisasjonens arbeid kan jeg godt forstå formannens stilling og jeg må da gi det min støtte. Det lønner sig ikke å ha for liten hjelp. Jeg vil anbefale at sekretariatet får det mandat.

A. H. Arntzen: Når Landsorganisasjonens formann ber om mer hjelp må han få den hjelp som trenges. Det er for liten hjelp ved Landsorganisasjonens kontor.

Elias Volan: Jeg vil i likhet med Landsorganisasjonens formann be representantskapet vedta sekretariatets forslag. Det kan sies at man kunde klare sig til kongressen, men man må også ta hensyn til alt det forarbeide som kommer før en kongress. Tillitsmennene har ikke hatt ferie. Jeg for min del har ikke hatt nogen feriedager siden jeg blev ansatt og de andre tillitsmenns ferier kan nok regnes på de 10 fingre. Man kan si at det er tillitsmennenes skyld; men det går ikke an heller bare å reise i fra. Det er galt av representantskapet ikke å vedta sekretariatets forslag på dette punkt. Det er ikke meningen at denne mann skal være med i sekretariatet.

W. A. Hartmann: Den som hørte formannens utredning må være klar over at det må en forandring til. Både her og på forrige representantskapsmøte har vi diskutert administrasjonsordningen i Landsorganisasjonen; men vi har ikke fått en samlet oversikt. Jeg hørte at det var formannens mening å utarbeide det til kongressen. Jeg vil foreslå:

Representantskapet gir sekretariatet bemyndigelse til å fremkomme med forslag til administrasjonsordningen på A. F. L.s kontor til neste representantskapsmøte.

Streik blev satt.

A. E. Gundersen: Jeg er ikke uenig i formannens fremstilling av arbeidet på Landsorganisasjonens kontor. Jeg mener det er en feil ved administrasjonen i Landsorganisasjonen. Det arbeides ikke systematisk. Det må være slik at når tillitsmennene er i byen må de møte frem om morgenen og se på posten. Min opfatning er at man ikke kan vente noget manuelt arbeid av formannen, hvem han enn er. Derfor må man også ha kontorhjelpe. Men kontorlokalene er heller ikke tilfredsstillende. Man måtte nu kunde klare sig til kongressen og så vilde man også

kunne ordne sig med kontorer. Kongressen vil da sikkert gi den hjelp som trenges. Forbord som medlem av sekretariatet var også med på valgkomitéens innstilling. Skal man ha en sekretær skal det være en mann fra arbeidsplassen, ikke utenom våre egne rekker. Da mener jeg en fra fagorganisasjonens egne rekker.

Nils Hansen: Det er utidig å føre denne debatt. Valgkomitéen burde ha forespurt tillitsmennene og det foreligger også et forslag fra sekretariatet. Når de forlanger mer hjelp, må det også gis. Jeg mener man bør vedta sekretariatets forslag.

Sigurd Forbord: Jeg er en av de som i sekretariatet har stemt mot dette forslag; ikke fordi det er overflødig eller jeg ikke under dem hjelp. Når jeg er imot så er det fordi jeg er imot selve systemet ansettelse i sin almindelighet og fordi jeg mener man ikke skal foregripe tingene for fagkongressen. Det bør forelegges der. Jeg mener at en slik mann bør være *sidestillet* med de andre. Og man må få en utredning av hele administrasjonsordningen til kongressen. Det riktige standpunkt er sekretariatets mindretalls og valgkomitéens forslag. Representantskapet skal ikke foregripe tingene. Skulde det bli vedtatt må det bli en organisasjonsmann.

Nils Norheim: Vi mener det bør utsettes til kongressen. Kan de ikke bli ferdige med tingene så får de ta midlertidig hjelp.

Torjus Graver: En ting som slo mig var at arbeidshjelpen var liten og jeg er blitt bestyrket deri. En annen ting er at tillitsmennes tid er så opstykket at de ikke får arbeidet sakene igjennem med en gang. Jeg er enig i at man burde hatt en utredning av administrasjonssaken. Men æg vil ha sagt som mitt synspunkt at arbeidshjelpen er for liten.

Ludvig Johansen: Det er mulig at det er riktig at hjelpen er for liten; men jeg kan ikke forstå at det er så nødvendig nu å vedta dette. Sekretariatet kan ansette midlertidig hjelp. Det brenner ikke så meget nu.

Trygve Lie: Jeg er merkelig nok nu den som har den lengste arbeidstid i Landsorganisasjonen sammenhengende. Madsen er eldre; men han har ikke vært så lenge sammenhengende i Landsorganisasjonen. Man taler nu om denne mann som det faste midtpunkt. En ansatt skulde være den centrale i fagorganisasjonen! Jeg tror valgkomitéens innstilling er den riktige. Jeg tror også at det vilde være riktig at stillingen som næstformann og kasserer blir delt på fagkongressen, slik at kassereren blev den som var det centrale på kontoret. Blir det ansatt en mann så går jeg ut fra at hvis det er tale om en jurist må han innordne sig under mitt kontor. Men jeg går ut fra at det blir en organisasjonsmann, en tillitsmann fra fagorganisasjonen.

Voting: Ved alternativ voting mellom sekretariatets og valgkomitéens innstilling blev valgkomitéens innstilling vedtatt med stort flertall. — Gundersens forslag bortfalt dermed. — Hartmanns forslag oversendtes sekretariatet.

Alfred Madsen foreslo: Under henvisning til representantskapets beslutning angående den nye revisjonsordning foreslås: Representantskapet ansetter A. Øie som revisor i Landsorganisasjonen under Landsorganisasjonens faste revisort ledelse.

Hele sekretariatet og den faste revisor er enig i forslaget. Øie har hittil vært midlertidig ansatt i forbundene.

Voting: Madsens forslag blev enstemmig vedtatt.

Revisjonsutvalgets nye formann.

Josef Larsson: Da må revisjonsutvalget rekonstrueres. Formann må velges.

Dirigenten: Knudsen i Samvirkende Fagforeninger er varamann.

Josef Larsson: Hvem er næstformann.

Dirigenten: Nic. Næss.

Josef Larsson: Vi bør avgjøre hvem det skal være.

Sigurd Forbord: Jeg mener det er naturligt at næstformannen da rykker op. Jeg vil foreslå det.

Josef Larsson: Næss er ofte optatt med forhandlinger og kan være lenge borte på reiser. Jeg vil opta forslag på Alfred Nilsen.

Voting: Nic. Næss blev valgt med 39 stemmer. Dernæst hadde Alfred Nilsen 30 stemmer.

Alfred Madsen: Jeg vil be sekretariatets medlemmer og varamenn vente efter møtets slutt.

Protokollen fra dagens møte blev så referert.

Nils Norheim: I den første voting hadde Abrahamsen 5 stemmer. Det mangler.

Dermed blev protokollen vedtatt.

Avslutning.

Halvard Olsen: Det er ikke for å trette med nogen lang tale. Men det er lite sannsynlig at vi får noget representantskapsmøte før kongressen. Vi skal se å få den så hurtig som mulig i løpet av året. Jeg vil takke dirigentene for den gode måte de har ledet forhandlingene på. Jeg vil også benytte anledningen til å takke Madsen. Han skal jo ikke forlate oss; men han skal ha den honnør fordi han måtte gi det offer å tre tilbake. Det var et offer fra Madsens side og for oss i sekretariatet. Jeg vil ønske den nyvalgte velkommen blandt oss. Jeg vet det vil ta nogen tid før han kan tre i virksomhet. Han må jo avvikle i sitt eget forbund. Men jeg håper i likhet med tidligere at vi skal få et utmerket samarbeide i den kommende tid. Hermed vil jeg slutte og be dere alle ta med en hilsen hver til sitt sted. En god reise hjem. Hermed erklærer jeg representantskapsmøtet for endt. (Klubben falt, klokken var 16.10).

